Díl třetí

Opět putování

Vše bylo nyní připraveno na cestu. Měsíc siban byl příznivý, slunce nepálilo, a vítr nezvedal oblaka prachu. V uličce panoval ruch, zvířata hýkala, frkala, netrpělivě přešlapovala. Vedoucí velbloud nesl hlavu hrdě vědom si své důležitosti. V časném jitru byli chlapci poněkud ospalí, což jim vyneslo posměch Ráchel, čil= jako ptáče. Maria matka ji přivolala k sobě.

"Copak, dítě? Jsi nedočkavá?"

"Když já se tolik těším, Svatá Paní, na cestu se těším, na cizí země se těším a na všechno se těším. Nejsem ospalá jako Šibolet a Dorkas. Jsou to lenoši."

"Ale holčičko, nesmíš používat nepěkné výrazy."

"Já jen někdy, Svatá Paní. Myslíš, že Bůh to slyší?"

"Jistěže, když se mu zachce, slyší všechno."

"Ach – Svatý Prorok přichází. Raději se schovám za velblouda."

Maria matka se usmívala ještě když k ní Ježíš přistoupil.

"Ráchel přede mnou prchla, maminko?" náznak veselí se objevil v jeho temných očích.

"Je schována za zvířetem." Maria matka pozorovala tvář svého Syna, zda na ní nespatří neklid či smutek z rozloučení.

Kolikrát už se loučil, ale nejtěžší byl odchod z Jeruzaléma. Ono město bylo spjato s jeho raným dětstvím, než odešel na studie, s jeho bratry a sestrami ... na chvilku si připomenula, jak sbírala opuštěné děti a vodila je domů, aby se jich ujala. To pak byli Ježíšovi bratří a sestry. Dospívali a rozprchli se každý za svým životem.

Kumán, Daravuš a Mahda vyběhli z domu, nesouce uzlíky se svými věcmi. Tvářili se tajemně, že na ně Mistr pátravě pohleděl – a oni raději šli ke zvířatům, aby jim upravili řemení, jakoby už dávno nebylo v pořádku. Nikodém odmítl jet na velbloudu, ujistiv Ježíše, že pochod pro něho nic není a že všechno zvládne. Abšalom přistoupil.

"Svatý Proroku," uklonil se, "mám už dát povel? Nebo si přeješ chvíli prodlít?"

Mistr se na něho podíval, takže Abšalom, chtěje něco říci, se zajíkl a zakoktal.

"Svatý Proroku ... myslil jsem jen ... víš on si toho nikdo nevšiml ... ale já na tobě vidím ... že se ti vloudil do srdce stestk."

"Vidíš všechno, Abšalome. Mnozí vidí, ale z ostychu či bázně mlčí. Nikodém je můj přítel, chápe, co mám v duši, ale nehovoří o tom."

"A měl by – že ano?" vyhrkl Abšalom. Ježíš se usmál.

"Upřímnost je tvá nejmilejší vlastnost, Abšalome. Ano – mám v srdci stesk, ne proto, že musím opustit Babylon, ale poněvadž vím, že tato cesta je poslední. Potom už budu

doma – v zemi zaslíbené. A také proto je mně úzko, poněvadž vím, že někteří nedojdou."

"Ne – na to nemysli, Svatý Proroku! Není-li někomu z nás usouzeno dokončit poslední dalekou cestu, zůstává tato skutečnost před námi skryta, jak stanovil Hospodin."

"Před někým skryta není. Pojď, Abšalome, vyjdeme. Zpočátku povede cesta žírnou, zelenající se krajinou, kde se srdce potěší a myšlenky osvěží."

Jestliže někdo ví o svém vlastním konci – uvažoval Abšalom polekaně – pak to může být jedině Svatá Paní. Bože věčný, učiň ji silnou a odolnou, aby došla se svým Synem do země zaslíbené – amen.

Snad byla tato prostá modlitba vyslyšena, neboť Svatá Paní se usmívalal, napomínala Ráchel, aby tolik neběhala, že přece je vše připraveno – dokonce řekla, že se také těší na cestu do neznámých krajů a měst. Ježíš k ní přistoupil, aby jí pomohl nasednout. Lehce ji zvedl.

"Které město navštívíme?" otázala se náhle.

"Jmenuje se Ekbatana. Copak tě to tak zajímá, maminko?"

Ale ona už neodpověděla. Vpravdě ani nechápala, proč má pojednou tolik síly a odvahy, která by už v jejích letech měla ubývat. Dále o tom neuvažovala, neboť se ozvaly povely těch tří nových, zvířata frkala, hýkala, vstávala z pokleku, netrpělivě přešlapovala.

Ježíš Nazarénský vzal řemení vedoucího velblouda. Zvíře poslušně neslo hlavu a úkosem občas pohlédlo na svého pána. Malá karavana se pohnula. Velké, krásné město Babylon se začalo vzdalovat nejen z dohledu, ale i z Ježíšových myšlenek, spějících vstříc novým dálkám.

Ty dálky byly poněkud známé, ačkoliv zasuté údělem, který čekal ukryt a záludný tam v Jeruzalémě, jenž měl být přátelský a pohostinný. Nyní pak se vše začalo vybavovat z nejskrytějších zákoutí mysli.. Byla to samozřejmě ona krajina, ačkoliv stromy poněkud vyrostly a keře zhoustly.

Duše se začala jakoby probouzet z tichého a tíživého snění, jež plodí temné přeludy a mění je takřka ve skutečnost. Stalo se opravdu to, co znamenalo smrt, bolest, zradu? - ano to nejhorší byla zrada – nyní pak je všechno minulost a dálka prosvítá paprsky zářivými a zářícími do duše zemdlelé.

Není dobré chtít se zbavit zátěže osudu a tíhy údělu. Nastal by konec. Ukončení bytí, vlastního jsoucna. Žít – je přání, dané člověku v podobě nejsilnější. Žít! Vše ostatní selhalo – pouze se to děje mimo. Člověk má za úkol jen stát a dívat se, jak vše přichází – tiše mizí v minulosti, té nekonečné propasti nebytí, strže, odkud cesta nevede.

Po boku Ježíšově se ocitl Abšalom. Usměvavý, přívětivý, a přece ustaraný, když se ozval slovy:

"Svatý Proroku," sklonil hlavu, "dívám se na tebe od počátku cesty. Jdeme už od jitřního bdění, to je drahná doba – všichni pijí odvar z bylin, mají jej v čutorách,

a pojídají placky, jen ty, Svatý Proroku, nejíš, nepiješ, nemluvíš. Slyšíš, jak si mezi sebou povídají?"

"Abšalome," těžce pronesl Ježíš, jakoby se probudil ze sna, "obtížně se navracím z dálky, kde jsem se ocitl. Prodléval jsem v hloubí a daleku své duše. Věř mi, že jsou to vzdálenosti jako nikde na zemi. Snad se končiny duše mohou srovnávat s hloubkou vesmíru, jenž se podobá propasti."

"Konečně máš pro sebe čas!"

"Abšalome! Mluvím o hloubí duše, ne o času pro sebe."

"Svatý proroku, mám-li se přiznat, nerad se zabývám svou duší. Je to, jako kdybych se dotýkal čehosi zapovězeného."

"Jenom to ti brání?" Ježíš se usmál očima. Jeho tvář nabyla na laskavosti.

Abšalom se odmlčel, pohlížel stranou, popleskal zvíře, zkrátka dělal vše možné aby nemusil odpovídat.

"Promluv, Abšalome." řekl Ježíš.

"Svatý Proroku, mně se tak špatně odpovídá, poněvadž nemohu zalhat ani v nejmenším. Ty bys to poznal." po chvilce pokračoval, "Totiž, kdykoliv rozmlouvám se svou duší, objevuji, že se nechovám podle jejího přání. Ne docela. Měl bych být – měl bych se více řídit podle duše, nikoliv podle toho, co chce bytost, jak jsi o tom hovořil, Svatý Proroku ..."

Než mohl Ježíš odpovědět, přiběhl Šibolet a přinesl na dřevěné misce čerstvé fíky. Byl tak rozradostněn, že může Mistrovi posloužit, že Ježíš nebyl schopen jej napomenout. Fíky

přece natrhal na cizím stromě! Jen se na něj podíval. Šibolet sklopil oči, rychle dal misku do rukou Abšalomovi a zmizel.

Šli nyní podél bystrého potoka. Za několik dnů začnou stoupat do hor. Potom bude cesta značně namáhavá, nyní však na to nikdo nemyslil, či nechtěl myslit a když se na noc utábořili a bylo po večeři, Kumán, Daravuš a Mahda s tajemnými úsměvy rozvázali své uzlíky. Měli v nich hudební nástroje! Bubínek, flétničku a moldánky.

Všichni usedli kolem ohně. Podivná, táhlá, východní melodie zazněla do temné noci, byla podmaňující, promlouvající o tajemství, záhadě a nepozorovaných končinách mysli a duše.

Snad ona hudba dolétala k zasutému podvědomí a budila vše, co tam bylo uloženo z dávna nepoznaného. Zvláště Abšalom naslouchal uchvácen, jeho zrak upřený do plamenů, nořil se do dálek, jež nebyly z tohoto světa, nýbrž přiblížily se výjimečně, jako se stává při věšteckém zanícení.

Ježíš si ho pojednou všiml a soustředil se na jeho myšlenky. Četl je, jakoby měl pře sebou svitek papyru či pergamen.

Povznes, hudbo, duši mou do výšin.
Je to však zapotřebí?
Vždyť duše má výšin se dočká, jakmile tělo skončí.
Nebo snad bude bloudit a hledat?
Nevím ...

Vzpomněl na úvahy své, když byl mlád, jak je Abšalom nyní. Málo se zabýval sebou, neustále měl na mysli blaho jiných, toužil je vyučovat, a oni neposlouchali, chtěl

Starý Zákon doplnit dalšími poznatky a skutečnostmi, zbořit předsudky, potlačit mstivost, odplatu, měnit zmínku o čarodějích, poněvadž žádní nejsou. Nikdo nemůže kouzlem docílit výsledku.

Ano – chtěl Zákon přizpůsobit životu, aby se život mohl přizpůsobit Zákonu – a oni neposlouchali, odmítali, horlivě řečnili proti němu, jenž prostudoval vědu daleko starší! Odvrhli ho, a nejen to – zabili jej, chtěli jej zabít. Proč se zabíjí za odlišné myšlenky?

Abšalom je zcela jiný. Nemůže být člověk podoben člověku. Ano – je jiný, nechce nic napravovat, Zákon je mu svatý, přestože chápe nesmyslnost některých ustanovení, jako je například zákaz jakékoliv práce o sabbatu, i kdyby někdo měl zemřít bez pomoci.

Bylo správné či špatné zasahovat do tisíciletých tradic? Ale zvyky a nařízení zaostávají, život se mění, liší se od žití za doby Mojžíšovy, krále Saula, panovníka Davida.

Pojednou se přihlásila myšlenka: život se mění, pouze války zůstávají a budou navždy setrvávat, neboť člověk se nenaučí řešit neshody smírně. Kain! Kainovo dědictví! Provždycky zůstane v bytosti lidské, i když duše se bude bránit a napovídat, co je správné a co nikoliv.

Vtom se Ježíšovy ruky dotkl studený čenich psa, který šel po celou cestu vedle svého pána, jehož zamyšlení mu připadalo nespravedlivé vůči němu. Měl pocit, že ho

pán zanedbává. Dostal už jméno. Dorkas a Šibolet rozhodli, že se mu prostě bude říkat Zvíře. Aby to nebylo tak jednoduché, zeptali se Ježíše, jak se zvíře zve v řečtině.

"Zvíře?" byl překvapen, "Tó therión.* K čemu to potřebujete, chlapci?"

"Jsme šťastni, Svatý Proroku, že se zajímáš o naše ... potřebujeme jméno pro tvého psa. Je krásný. Řekli jsme si, že zvát jej prostě zvíře, by nebylo vhodné."

"Budete mu říkat Therión?" usmál se, "Samozřejmě souhlasím."

V tento den procházeli bažinami, rozprostírajícími se blízko za brodem přes Tigris. Cesty sice byly vyznačeny kůly, ale zrádné bahno je zaplavovalo, takže se měnily a bylo třeba vyhledávat bezpečný přechod. Pes Therión, velmi moudré zvíře, jak se ukázalo, bezpečně postupoval kupředu, držel se u nohou svého pána, občas na něho pohlédl vzhůru a někdy se váhavě zastavil, přestože došli ke značkovacímu kůlu – a obešel jej velkým obloukem. Celá karavana se mu podvolila.

Nikodém s hrůzou pohlížel na tu potměšile klidnou hladinu, která jakoby slibovala, že pod kročeji neuhne. Chtěl jít s Mistrem, aspoň na tomto úseku cesty, ale nebylo mu to umožněno, poněvadž nemohl předejít Daravuše, vedoucího velblouda před ním. Prostě mimo stezku hrozilo takové nebezpečí, že se tam někteří ani nepodívali. I zvířata se chvílemi plašila, zvláště to třetí v řadě. Hýkalo a cukalo se na řemení, které držel Kumán.

---

* τό θηριου - zvíře

"No tak – no tak ..." chlácholivě mluvil Kumán, popleskávaje velblouda. Na toho však dotek působil jako žhoucí pochodeň přiložená k boku. Začal trhat řemením, dupal mimo cestu, kousal ukazuje hrozivou tlamu.

"Drž ho zkrátka!" zvolal kdosi.

"Nenech se přece stáhnout do bažiny!"

"Pusť ho, ať se utopí!"

"Dej mu kus chleba!"

"Potřebuje napít!"

"Dejte mu soli!"

"Dej mu pár na zadek!"

"Křikni na něho!"

"Vždyť by se lekl. Bylo by to ještě horší!"

"Teď stojí jako přibitý. Tak pojď!"

"No tak! No tak! Hodný, hodný ..."

"Co se děje, přátelé?"

Všichni stanuli, neboť Ježíš se k nim blížil přes bažinu, nedbaje cesty. Šel tiše, vedl úzkostně kňučícího psa, který se bál jednak bahna, jednak měl pojednou strach z toho mocného člověka.

"Svatý Proroku! Zvolal Abšalom zděšen, "Vždyť klesneš do bahna, do bezedného bahna se ponoříš a už nevyjdeš." chtěl mu běžet vstříc. Ježíš však vztáhl ruku.

"Setrvej, kde jsi, Abšalome, neboť nedokážeš to, co Syn člověka. Ne já, nýbrž ty bys klesl do bahna." došel k němu a položil mu ruku na paži, "vím o tvé oddanosti, varuji tě však, nepouštěj se do věcí, které neovládáš."

Přistoupil potom k trucovitému zvířeti, ujal se jeho řemení a mírným hlasem jako vždy, pronesl několik slov, jimž nikdo nerozuměl, neboť použil jazyka, kterým se mluví tam daleko ve Šrínagaru. Zvíře okamžitě zkrotlo a poslušně vykročilo. Ježíš se stejnou cestou vrátil do čela karavany.

Bažiny zdolali bez dalších nehoda utábořili se na několik dnů pod pohořím Zagros, kde jim pak bude stoupat po příkrých cestách bez pramenů vody zázračné, bez úrodných luk a pastvin. Bylo proto zapotřebí nasušit seno pro zvířata, nalovit ryby v čisté říčce – velmi chutných ryb, které sušili na slunci – a konečně porazit ovci, jejíž maso poslouží k vaření polévky a usušené vydrží velmi dlouho. Kromě toho Dorkas a Šibolet sbírali divoce rostoucí jedlé plody a hromadili je do košů.

Večer pak usedali kolem ohně, pekly se placky na rozpálených kamenech a Ráchel vařila čaj z nasbíraných bylin, který voněl tak příjemně a sladce, že všichni měli blahý pocit naprosté pohody a bezpečí.

Ježíš se na Ráchel podíval zkoumavě. Přistoupila k němu, rozpačitě se uklonila, nejistě promluvila:

"Ano, Svatý Proroku, dala jsem do čaje trošku omamných bylin, aby všem bylo dobře. Ty to víš – ale nebudeš mne trestat – že?"

"Ne, Ráchel, snad je to lepší. Lidé se nebojí a jsou spokojeni. Pospávají. Ale za chvíli se proberou."

"Budeš mluvit, Svatý Proroku?"

Ježíš na místě odpovědi řekl:

"Už se mne, Ráchel, nebojíš?"

"Bojím se, ale myslím si, že i když znáš moje hříchy, že mně je odpustíš." znovu se uklonila, takže neviděla jeho úsměv a spěchala ke Svaté Paní.

Později potom, když se vzpamatovali ze slabého, mámivého spánku, sesedli se blíže k sobě, hotovi naslouchat Mistrovým slovům. Snad všemu, co řekl, nerozuměli, avšak jeho krásný hlas uklidňoval a jeho zjev působil, jakoby se k nim přiblížilo nějaké kouzlo.

"Vyslechněte, moji přátelé a bratři, kázání o zpytování svědomí." promluvil Ježíš.

"Ó jé!" ozval se Abšalom, ačkoliv se vší mocí svým slovům bránil. Věděl, že by neměl takto promluvit, ba že by se neměl ozývat vůbec, když Svatý Prorok začal kázat. Ale obava ze zpytování svědomí byla silná, tušil, že by v hloubí myšlenek našel všeliké nesprávnosti a jeho úlek se projevil tímto takřka dětským zvoláním.

Všichni strnuli, čekajíce, jak se Mistr zachová. Ale ten ovšem nebyl překvapen, znal přece Abšaloma více, nežli tento sám sebe. Jeho zrak prozrazoval úsměv, když řekl obvyklé:

"Abšalome, Abšalome – vím o tvé upřímnosti mnohé, což se projevuje ve tvé řeči, aniž bys o tom přemýšlel. Ale – jsi-li upřímný, nemusíš se zpytování svědomí obávat. Buď klidný. Ostatně nebudu vás k něčemu takovému vyzývat, teď na to není čas, ani podmínka, nýbrž vám vysvětlím, jak hluboce může člověk do své duše zasáhnout."

"Odpusť mi, Svatý Proroku." hlesl Abšalom.

Ježíš začal mluvit – a bylo to kázání hluboce lidské a vysoce božské, neboť z jeho duše přicházela další a další slova, namnoze srozumitelná pouze jemu, ale uklidňující všechny, kdož naslouchali.

"Zpytovat svědomí, bratři, neznamená pouze probírání desatera, kdy si člověk pomyslí – to jsem přece neučinil – a je odbyto. Takové zpytování je povrchní, tu se bytost zabývá jen tím, co je viditelné na hladině vědomí, jež bývá namnoze klidná, poněvadž nepronikáme pod její povrch.

Správné a pravé zpytování svědomí znamená ponořit se do hloubí vlastní podstaty. Mám-li vědomí čisté, musím hledat, co se skrývá za ním, jestliže odhrnu onu klamavou roušku, kterou jsem si vytvořil pro vlastní uklidnění. Je možné, že tam nenajdu nic nekalého, ale rovněž se může přihodit, že najednou jako rybka z hlubiny vypluje na povrch jakási neurčitá vzpomínka, kterou bližším prohlédnutím shledáme závažnou, a rozebereme-li ji, zjistíme její vliv na současné dění.

Může to být vzpomínka dobrá i špatná.

Byli dva sousedé, jejichž pozemky hraničily spolu. Na jednom zasel hospodář obilí a ten druhý nasázel révu, nesoucí sladké plody. Pole i vinice se spolu snášely, rostliny poslušně vzrůstaly a zavanul-li vítr, hovořily spolu svou vlastní řečí.

Ale oba hospodáři na sebe nevražili. Nejprve si jeden z nich povšiml nevlídných pohledů, kterými jej ten druhý stíhal, kdykoliv se potkali. Musím podotknout, že ten druhý zakoupil půdu v sousedství nedávno, postavil dům a žil tam se svou ženou ve shodě.¨

První hospodář marně přemýšlel, co by soused mohl proti němu mít, neboť byl cizí, neznal ho, ani nevěděl, odkud přišel.

Šel do polí, aby o celé věci pouvažoval. Jeho svědomí bylo naprosto čisté, hladina nezčeřená – nemohl objevit, co se přihodilo, že to u souseda vzbudilo takovou nevraživost.

Usedl na kámen, jenž tam ležel po dlouhé věky a jakoby veslem rozhrnoval hladinu jezer, rozhrnul své myšlenky – nořil se pod jejich povrch – a tu se začala objevovat jakási neurčitá příhoda, zasutá dávno životem a časem, ale byla tu a on se bál donutit ji k vyplutí na povrch – jako rybku z hlubiny.

Ano – řekl si posléze – ten soused je Izák ben Matias. Je to ten, jehož jsem jako chlapec zbil kvůli nějaké hře, nevím už co to bylo. Zbil jsem ho, až krvácel z úst, z nosu, rozbil jsem jeho čelo kamenem a zabláceného poslal domů. Ano – je to Izák ben Mathias.

I stalo se, že provinilý po tolika letech odčinil svou vinu a teprve potom jeho svědomí nabylo čistoty.

Toto byl prostý příběh, abyste, moji milí, chápali, že v duši může být ukryto neznámo.

Ponořit se do své vlastní podstaty je další stupeň poznání duše. V ní, jež je božského původu, tedy věčná, je obsaženo vše od počátku. Nikoliv od začátku člověka, od jeho zrození, nýbrž od chaosu, jenž byl původní tváří vesmíru. Z popela tohoto chaosu vznikl všehomír, jak jej známe – s hvězdami, jež hoří – s propastí temnou, která je nekonečná – se světlem Slunce, jež není bohem, ale bylo jím stvořeno.

To vše je obsaženo v duši, a také, jak učí Védy, v paměti člověka. Paměť je záhadná, plná zmatků, a přece uspořádaná tak, aby člověku a jeho bytosti pomáhala. Duše nepotřebuje pomoc, neboť má v sobě božskou složku, jež jí byla dána zároveň s nesmrtelností. Amen."

Dlouho panovalo nesmírné ticho – jen dohasínající oheň tu a tam zapraskal, jiskra odlétla do chladu, kde zhasila svůj žár. Všichni mlčeli. Ráchel se zbožně dívala na Mistra, takže mu pojednou připomněla Marii Magdalénu – bylo to jako záblesk. Maria matka hrdě pozorovala svého Syna. Kumán, Daravuš a Mahda měli v hlavách nepopsatelný nepořádek, takže nevěděli, co si mají myslit. Nakonec usoudili, že Svatý Prorok je mudřec a těm člověk nemusí mnoho rozumět.

Nikodém přisedl blíže k Ježíšovi.

Šibolet s Dorkasem přiložili dříví, takže oheň vysoko vzplál. Oba si řekli, že se nemusí kázáním příliš zabývat, poněvadž bylo pro dospělé a oni jsou ještě děti.

"Tvá moudrost, Svatý Proroku," promluvil Nikodém, "sahá ke hvězdám, jež jsou věčné a posvátné. Tvá výmluvnost předčí kazatele, o nichž je psáno."

"Ne, příteli, můj předchůdce Jan zvaný Křtitel byl větší ve všem."

"Vím, jak si jej vážíš a obdivuješ jej. Ale – promiň – on byl více horlitel, nežli kazatel. To, že napomenul tetrarchu Heroda Agripu, stálo jej život. Nikdo jej nemohl zachránit, jestliže sešel mečem. To Herodias žádala jeho hlavu, poněvadž jej nenáviděla pro pravdu, kterou o ní vyjevil."

"Mnohdy se dějí věci neprávem na tomto světě, a nikoli nemůžeme jim zabránit. Kdyby Jan Křtitel nebyl sťat, nedočkal by se věčné paměti v myslích pokolení, jež přijdou po nás. On však se vrátí – zde či onde a bude v podobě jiné pokračovat v díle, které započal. Jeho duše se navrátí v jiném těle."

"Říkali o tobě, že jsi Eliáš."

"Nejsem Eliáš. Jsem Syn člověka. Sdělím ti tajemství, Nikodéme, tajemství dosud nikomu neprozrazené. Nikdy o sobě netvrdím, že jsem Syn Boží. Bůh nepotřebuje Syna k tomu, aby projevil svá přání a uskutečnil své záměry nám často nepochopitelné. Rozumíš mně?"

"Ano, Svatý Proroku. Sleduji pečlivě tvá slova. Později je zapíši."

"Jako mladý chlapec – ve čtrnácti letech jsem byl poslán do kraje, kde protéká řeka Sindh. Tam jsem pobýval v klášteře, začal studovat učení velkého Gautamy Siddhárta Šakjamuni, zvaného Buddha, to jest Osvícený. Zvali mne Issa, poněvadž moje jméno by těžko vyslovili. Prošel jsem Paňdžáb. Učil jsem chudé a zavržené, kteří se zvali Šúdrové. Je to nejnižší kasta. Já však vůbec kastovní rozdělení neuznávám. Proto se moje učení nelíbilo kněžím a já jsem byl nucen odejít z Džarganáthu do Varamási, kde jsem své učení prohloubil v tom smyslu, že Bůh přece nestanovil vyšší a nižší lidské tvory. Že všichni jsem synové a dcery Boží, mající pro něho stejnou hodnotu, poněvadž hledí na duši lidskou, nikoliv na jeho šat, bohatství, nebo učenost."

"Blahoslavení chudí duchem ..."

"Ano, Nikodéme, jsem rád, že mě sleduješ. Jsem přece člověk, mám svá přání, své pocity, mezi nimiž převládá pocit křivdy, mnoha křivd, které jsem za svého žití zakusil. A to jen proto, že říkám pravdu, zastávám se těch, jimž je ubližováno, a neklaním se králům, ani boháčům. Mnohdy nemají cenu žebráka. Odsuzuji jak lotry z lidu, tak i ty, kteří pro vysoké postavení nesmějí být pranýřováni."

"Ale, příteli drahý, Svatý Proroku, nevyplácí se napomínat mocné. Co já jsem zakusil strachu, že Sanhedrin objeví, jak jsem k tobě duchovně poután! Někteří to vytušili, taková věc se neutají. Včas však jsem odešel." Nikodém chvíli uvažoval, zda na sebe nepověděl mnoho, a to větami, z nichž lze vyvodit různé závěry. Opatrně pohlédl na Mistra.

Ježíš se chystal promluvit, váhal však, nechtěl Nikodéma zarmoutit, neboť byl skutečný přítel. To, co vyplývalo z jeho řeči, dávno vytušil, nezmiňoval se však o tom. Nyní pak Nikodém sám řekl poněkud neuvážená slova. Kdoví, zda toho již nelituje. Přece jen opatrně pronesl:

"Ano ... Sanhedrin ... pokrytci ... Kaifáš ... jak jsou vzdáleni ... není potřebí bát se jich, či jejich dlouhých rukou." mlčel pak.

Nikodém se chytil do té nevinné pasti.

"Ne, teď už se jich nebojím, ale tam v Jeruzalémě – to jsem skutečně měl strach, že mne chytí a třeba ukřižují." a opět uvažoval, zda neřekl mnoho. Bylo však již pozdě. Slova zazněla. Nelze je vzít nazpět. Jak se zachová Ježíš?

Ten však mlčel, uvažuje o tom, zda každý jedná pouze ve svůj prospěch, zda Nikodém neskryl za nadšením pro cestu s ním svoje obavy, že bude pronásledován. Jestliže ano, nemůže být spokojen s touto nekonečnou cestou plnou námahy a útrap. Ne – Nikodémovi není radno svěřovat svá tajemství. Nezradil by ovšem, toho není schopen, ale jeho přátelství má základ ve strachu ze Sanhedrinu? Tak daleko nelze uvažovat, neboť velká vina svalovala by se na toho, jenž se zve přítelem.

Spojují se zde dvě skutečnosti. Jak je to prosté! Přátelství a možnost využít ho ke své záchraně. Lidské úvahy jsou nevyzpytatelné a málokdy čisté, neposkvrněné alespoň nepatrným sobectvím.

Nelze Nikodémovi zazlívat jeho počínání. Nechť však do rána zapomene vše, co mu bylo svěřeno. Nechť je prostým přítelem, aniž by znal, co nezná nikdo, kromě Matky Marie.

Ježíš vztáhl ruku, dotkl se Nikodémovy hlavy. Ten přivřel víčka jako v usínání. Lehký náznak zásvitu na čele zmizel.

Nyní bylo karavaně překročit pohoří Zagros. Divoce rozeklané skály přece jen mezi sebou tajily průsmyky, jimiž od věků karavany procházely.

Odpočívali na úpatí, kde ještě rostla tráva, takže Kumán, Daravuš a Mahda sušili množství sena, měchy plnili vodou, zkoumali zásoby soli a sušených ryb a skládali do vaků chleby a placky, napečené Šiboletem, Dorkasem a Ráchel. Také vybrali plástve medu ze stromů, kde se uchytily divoké včely, jichž se Ráchel bála, čemuž se ostatní smáli.

Ježíš s obavami pohlížel na to hrozivé pohoří, rýsující se nehnutě a temně i proti noční obloze. Jako mladý chlapec nevnímal všechno nebezpečí, to je přirozené, nyní však měl starosti o Marii matku, která už není mladá, mimoto byla vždycky tak útlá, slaboučká!

Vtom k němu přistoupil Abšalom.

"Svatý Proroku," oslovil jej a uklonil se, "proč nespíš jako všichni? Bude zapotřebí sil, které se získávají spánkem. Bojíš se té cesty? Řekl upřímně a bezelstně, "Neboj se, budu ti pomáhat, když Nikodém není mnoho platný." a hleděl na něho jako dítě, což bylo patrné i v pouhé matné záři vzdálených hvězd.

"Co ty víš o Nikodémovi, Abšalome?"

"Bojí se. Myslím, že kdyby nás od Jeruzaléma dělily pouhé dvě římské míle, rychle by se vracel domů, ani by doprovod nepotřeboval."

"Abšalome, Abšalome, jsi k němu poněkud nespravedlivý."

"Ale ne mnoho. Svatý Proroku, spoléhej na mne, prosím tě o to. Já stále nerozhlašuji, že jsem tvůj přítel, ale v srdci mám pro tebe více citu, než všichni dohromady."

"Jsi upřímný, mám tě rád, Abšalome, budeš mým pokračovatelem, mým následovatelem, až odejdu na věčnost." Ježíš se na chvíli zamyslil nad svými posledními slovy. Věčnost mu pojednou připadala jako temná, nekonečně hluboká propast, z níž není možno vyjít a uvidět světlo Boží. Ne – pomyslil si, takovou věčnost Hospodin přece nestvořil a nechystá, nýbrž věčnost světla plnou, krásou oplývající a

všechna zranění hojící rouškou lehýnkou, chladivou, plnou lásky, porozumění, soucitného pohlazení.

"Svatý Proroku," zvolal Abšalom polekaně, "o čem to uvažuješ, není přece zapotřebí přemýšlet o ukončení života, když jsi tak mlád."

"Nejsem už příliš mlád ..."

"Tvá svatá duše je mladá." v matné záři slabě hořícího plamene viděl, jak se na něj Abšalom potutelně zadíval a slyšel: "Mimoto Hospodin si nepřeje, aby člověk myslil na vlastní konec. Dal velký dar zapomenout na něj, nedumat o něm, neuvažovat o zkáze, neboť by to přinášelo smutek do duší, a to si Hospodin věčný nepřeje. Tak je tomu, Svatý Proroku." skončil vítězně.

"Jsem rád, že si z mých kázání pamatuješ mnoho, Abšalome. Ano, máš pravdu, avšak jednou se stane to, na co nemyslíme. Tehdy tě ustanovím a ty budeš pokračovat. Přijmeš jméno Abadid."

"Abadid?"

"Neboť jméno tvé, jež doposud je ti vlastní, by tam daleko nikdo nedokázal vyslovit."

"Svatý Proroku, ty nezemřeš. Vím, že nikoliv. Tvá duše, tvá památka potrvá věčně mezi lidmi, co se jich na této zemi zrodí. Tak budeš nesmrtelný." Abšalomovy zraky planuly, dech se zrychlil, připadalo mu, že hruď je příliš stísněná pro srdce, jež se prudce rozběhlo. Nevěděl, co se s ním děje, ale uslyšel Ježíšův hlas – uklidňující, krásný – a navrátil se do skutečnosti.

"Budeš mým pokračovatelem, teď vidím, že jsem volil správně. Na chvíli jsi pobyl v budoucnosti, viděl jsi děje, které nastanou, a to se mnohým nepřihází."

Abšalom se zamyslil, nevěděl, má-li se tázat či mlčet, ale Ježíš řekl: " Jen se zeptej na cokoliv, Abšalome."

"Svatý Proroku, ty znáš mé myšlenky?"

"Neboj se, všechny ne, jen když je chci znát."

"Zeptám se tedy na něco - je mně to nejasné."

"Čas ?"

"Svatý Proroku, ty víš vše, znáš vše a každému vidíš do duše a myšlenek. Ano - chtěl jsem se tázat - co je to čas? Plyne, stárneme či dospíváme, on pokračuje a bude pokračovat do nekonečna. Je čas určen pouze pro člověka ?"

"Nikoliv jen pro něho, ale pro vše živé, žijící, živoucí. Pohlédni na strom. Jeho čas je vymezen a po uplynutí strom zajde. Ale on si to patrně neuvědomuje, proto může být bezstarostný, jako i zvíře - ačkoliv- snad i ono má vědomí a pozná, kdy se blíží konec".

Po chvilce mlčení Ježíš pokračoval:

"Čas, Abšalome, je božské podstaty. Je něco vyššího, nežli jsme schopni chápat. Člověk se táže: Kam se dějí roky mého života? Jsou někde uschovány? Nemohly přece přijít vniveč! Nic se neztrácí. - Ale čas je také milosrdný. Hojí rány na duši a její utrpení zmírňuje svým plynutím. Člověk ponenáhlu zapomíná křivd a bezpráví - v duši setrvává jen malá připomínka, ozývající se v podobě vzdáleného echa v horách.

Kdybychom pochopili, co je čas, pochopili bychom Boha, jenž je záhadný. Ne, Abšalome, člověk nikdy neporozumí času stejně jako neporozumí duši, vědomí a rovněž v mnoha případech životu. Co je život? Pošetilí se táží, ale já pravím, že život je součást Boha věčného. Je to dar pro člověka a právě tak je darem vše, co vidíš v přírodě, jež je chrámem Božím, nádherným, nekonečně rozklenutým. Amen."

Abšalom naslouchal uchvácen Ježíšovým slovům. Znal ovšem jeho kázání, mnohá vyslechl, ale toto náleželo pouze jemu, takže jakmile si to uvědomil, pocítil hrdost,ba dokonce i pýchu. Svatý Prorok, Svatý Kazatel mluvil pro něho samotného! Jaké je to vyznamenání, jaká radost! Věčně si bude pamatovat jeho svatá slova.

Pohlédl na Ježíše. Slabounká záře hvězd opět se dotkla jeho zkadeřených vlasů, takže vytvořila zář kolem hlavy.

Tu Abšalom poklekl, sklonil hlavu, skrývaje slzy dojetí a myslil na to, že Mistra nikdy neopustí, že s ním setrvá provždy a bude ho poslušen.

"Jsem ti vděčný, Abšalome, za tvé myšlenky." řekl Ježíš. Potom zašel opodál, aby se modlil a rozjímal o věčném životě, o Hospodinu, jenž je před věčným životem a bude i po něm - o vesmíru, stvořeném pro radost a potěšení Hospodinovo a také o sobě, jenž se stal poutníkem na nekonečné cestě poseté kameny.

"Ne - Hospodine, Bože věčný,nereptám, ani se netáži, proč se tak děje, ale pokorně přijímám z tvých svatých rukou, cokoliv mně poskytuješ, ať dobré či špatné. Ale tvůj dar nikdy

není špatný, byť se takým zdál, neboť neznám tvé úradky a záměry a vím - co se mně, synu člověka, zdá trudným, nemusí takovým být. Cokoliv mně přidělíš s pokorou přijmu a budu ti věčně sloužit. Amen."

Vysoká noc klenula se nad modlitbou Svatého proroka, takže měl zdání, že se stal součástí a částí Všehomíra, věčného jako Bůh, kterým byl stvořen. Duše Ježíšova v té chvíli blaze stoupala výš a výš, snad se blížil ke hvězdám, snad celé nekonečno vstoupilo do jeho bytosti, aby ji naplnilo pocitem volna, nespoutanosti pozemským bytím a žitím.

Tu on - rozpjav náruč, objímal budoucí čas, jenž měl přijít po něm. Objímal jej s láskou nekonečnou, vroucími myšlenkami a pochopil v té chvíli, co znamená nesmrtelnost duše. Toto pochopení však zmizelo, jakmile se vzpamatoval ze svého vytržení. Nemůže a nesmí člověk znát vše, co zná Hospodin.

Děkuji ti Bože věčný za okamžik, ve kterém jsem pronikl do tvých záměrů, za chvíli, kdy jsem tě pochopil. Vím, že taková poznání jsou darem pro mne a pociťuji vroucí vděčnost. Amen."

Bylo už k ránu, když Ježíš uslyšel kroky, lehké, jakoby ptáče procházelo krajinou. Povstal z kamene, na němž klečel a šel vstříc útlé postavě.

"Maminko!" řekl káravě, "Proč nespíš? Brzy se vydáme na cestu, takže musíš být silná."

"Jsem silná, synáčku. Tvá síla se přelévá do mé duše jako voda ze studánky Viděla jsem zář kolem tvé hlavy a to je dobré znamení."

"Byl to jen odlesk ohně."

"Oheň už vyhasl."

"Paprsky hvězd se dostaly až ke mně."

"Jsou tak slabé ty hvězdičky. Drobné a slabounce svítící. Jak by se jejich záře mohla dostat až k nám?"

"Snad že zasvítil Měsíc."

"Není na obloze. Dávno zapadl a byl to jen srpek."

Ježíš mlčel. Neměl už další možnost, jak vysvětlit Marii matce ten podivný úkaz. Ale ona promluvila:

"Byla to ruka Hospodinova, která se tě dotkla. To je dobré znamení. Vykonáš ještě mnohé."

"Svatá paní! Svatá paní!" Ráchel přiběhla vyděšená, poněvadž nenašla svou paní ve stanu. "Ó promiň mně, Svatý Proroku!" uklonila se hluboce. "Nechtěla jsem rušit, nýbrž jsem dostala strach o Svatou paní."

Noc se brzy proměnila v ranní svítání. Nastaly přípravy na cestu, rušilo se ležení, prohlížela zvířata. Ale velbloudi byli zcela odpočatí a dokonce horliví. Poznali, že se blíží další putování, hýkali, trochu se mezi sebou strkali, byli rozverní, dychtivě pili vodu, aby měli zásobu

Za dne pak vyšli. Zpočátku vedla cesta krajinou ještě plnou zeleně, ale v dálce už se začínalo rýsovat na obloze pohoří Zagros. Dosud nepůsobilo hrozivě, jen zvěstovalo, že je tu a chce-li někdo přejít, nechť se vyzbrojí silou a odolností.

Cesta nyní zvolna stoupala, zeleň zmizela, říčka však dosud oplývala vodou.

Kumán, Daravuš a Mahda prostě lehli na břicho a pili. Šibolet s Dorkasem nabírali do dlaní, kdežto Ráchel měla pro Svatou paní a pro sebe misky. Abšalom přinesl vodu Mistrovi.

"Dosud jsem takové hory neviděl, Svatý Proroku. Mám z nich strach."

"Vše bude v pořádku, Abšalome. Zagros má výhodné průsmyky, cesta je znatelná, poněvadž se tudy chodí od nepaměti, takže zabloudit nemůžeme. Další pohoří Elborz přecházet nebudeme. Cesta vede mezi ním a pouští Dašte Kevir."

"Jsem rád, že s tebou mohu jít, Svatý Proroku."

"Počkej," řekl náhle Ježíš a zahleděl se k ohromnému balvanu. Co se děje s Nikodémem?"

"Kde je? Nevidím ho."

"Je za tím kamenem. Pojď."

Nikodém seděl schoulen, ruce na očích, ani nevzhlédl, když k němu došli. Snad je ve svém utajení do sebe neslyšel. Ježíš jej oslovil: "Nikodéme, vím,jak ti je - že máš hrůzu z cesty pohořím, ale věz, že síla ti bude dána, jakmile se dostaneme do nitra hor. Vstaň a zmuž se. Ve chvíli vyjdeme." pozvedl jej. Nyní bylo vidět, s jakými obavami Nikodém hledí na skály. Mlčel však, nechal se Mistrem vést za paži a poslušně nasedl na velblouda.

Pohoří Zagros přijalo je ochotně do své kamenné šedožluté náruče, kde panovalo naprosté ticho. Ve výškách se ozval skřek a křik.

"Ptáci!" zvolal Abšalom.

"Ano." přitakal Ježíš, věděl však, že jsou to supi a doufal jen, že nebudou odklízet nikoho z malé karavany.

Šel první a vedl nejvyšší zvíře. Pes Therion se stále držel u jeho nohou.

V horách - uvažoval Mistr - se člověk dotýká prapůvodu a nitra Země, která dává vidět svou pravou tvář. Ne tu porostlou zelení zahrad a hájů, tam je už její tvář zastřena, nýbrž zde ve výškách, kde se dotýká nebes a také s nimi hovoří, zde je možné poznat Boží dílo přímo, jak vyšlo z božích rukou. Neokrášlené, holé dílo, které později dokončil, dal mu pokrýt se radostnými barvami, aby člověk nepřišel do pustiny a nezahynul v ní.

Zde je však blíže Bohu, ne proto, že kroky zdolal hory, ale poněvadž člověk cítí, jak je nepatrný uprostřed tohoto díla, nepatrný a zranitelný - celou duší volající někoho, kdo je nad námi, aby mu pomohl na únavné cestě.

Kolik modliteb vyslechly tyto balvany, kolik volání o pomoc a kolik stenů beznaděje!

A potom rozložili tábor uprostřed skal, kde sálalo Slunce za dne a studil Měsíc v noci plné ticha, rušeného pouze slabým svistem větru spěchajícího kolem těch nepatrných tvorečků, zvaných lidé. Zatím nehodlal ubližovat, ani se mu k takovému počínání nedostávalo sil. Připravoval se, střádal svoji útočnost na pozdější dobu.

Ježíš se probudil z lehkého spánku, tiše vstal, nahlédl do stanu matky Marie, kde svítila drobná olejová lampička. Vládl tam klid a pohoda.

Poodešel hlouběji do skal - i připadalo mu pojednou, že nejsou tiché, nýbrž znějí slovy, pocházejícími z pravěkého jejich zrození. Tehdy se přihodilo - říkají - že kámen a skála byly vzaty z vesmírného nekonečna rukou neznámou našemu chápání, aby utvořily základy světů pro záměr nám neznámý. Světy byly opět onou rukou postaveny, kde stojí nyní a staly se ozdobou nekonečna. Některým skalám byl dán oheň, aby se proměnily ve svou podstatu, která by hořela nekonečnou dobu. A ony se staly světly na obloze.

Ale my jsme skály znějící, poněvadž hlasy lidí, ptáků i zvířat pronikají do naší tvrdosti, setrvávají tam, aby se ozvaly, přijde-li někdo naslouchající.

Tu se objevila myšlenka - slyším vás, kamenné skály. Jste krásné ve své neústupné tvrdosti, která zraňuje nepatrného. Jste příjemné svým chladem za nocí, kdy je člověk spolehlivě držen, opře-li se o vás. Jste věčné, jako je věčná podstata, z níž byl utvořen vesmír.

Ale nehodlám hovořit se skalami, jež jsou dílem rukou Božích, nýbrž se svou duší, která je částí Božího ducha.

Má duše, promluv. Nehledej slova, porozumím ti, přestože se noříš v mlčení. Má duše, řekni, kde je pravda? V čem tkví? Co je to pravda v lidském životě? Byla dána člověku v nějaké podobě, kterou by mohl pochopit?

Nořil se hlouběji do tajů duše, která zatím pouze mlčela, neodpovídala, nevyjevila nic, co by přineslo poznání.

Pojednou se z podvědomí začala nořit neurčitá slova, skrývající myšlenku prozatím vzdálenou, nevyjádřitelnou tak, aby mohla být pochopena.

Má duše promluv! Jsi ty snad pravda? Jsi ty jediná pravda v člověku a pro člověka? Objevte se, slova, jež se dosud skrýváte hluboko v neznámé krajině lidského bytí! Kde je pravda? Co je pravdivé?

Ano - poslední otázka byla správná. Tudíž bude i odpověď správná - promluvila duše k bytosti. Pravdivé v člověku a pro člověka je zrození. Nelze je ničím obejít, zastřít, obloudit nepatřičnými slovy jako lidské pravdy ostatní, které člověk takto nazval sám. Další, a to poslední pravda, je smrt. Nelze ji ošálit, nedbat jí, opomenout a pominout ji.

Zrození a smrt jsou jediné dvě pravdy v lidském životě. Ostatní děje přicházejí a mizí opět, aniž by zanechaly stopu, podle které by se člověk mohl řídit. Ano - dvě pravdy jsou v člověku a pro člověka.

A co duše - namítl meditující nesměle, neboť mu bylo hovořit s Nejvyšším - duše je přece pravda posvátná.

Což nevíš, že duše náleží Hospodinu a člověk ji má jen propůjčenou na dobu mezi narozením a smrtí? Ano - duše je pravda - nic nežli to - a je člověku nepochopitelná. Nikdy se nedobere jejích hloubek, dálek a její záře oblažující bytost.

Mohu tedy říci Boží duše?

Ale podvědomí už mlčelo, skály utlumily svou píseň a vítr nevyprávěl o dálkách, kde byl, ani o těch, kam spěje.

Rozklenutá půlnoční obloha vysílala chlad na maličkou Zemi a nepatrného tvora. Planuly hvězdy v dálkách tajemných a sporými paprsky dotýkaly se čela, nyní chladného jako ten šedožlutý kámen.

Ježíš povstal z písku, na němž klečel a pohlížeje do vesmírné propasti, rozevřel náruč, aby objal život i jeho ukončení - jediné dvě pravdy v bytí člověka.

Rozednívalo se pak, vracel se do ležení a jeho duše byla jakoby očištěna od nánosů života, jenž přinášel mnohé nepravosti, které ubližovaly, aniž by je bylo možné odstranit.

Toho dne se vydali na další cestu nepřátelským pohořím. Skály je bez hlesu nechaly projít kolem, vítr se neozýval, ani pták nepřelétal ve výšce, poněvadž necítil kořist. Malá karavana vcházela do úzké soutěsky, kde se kamenné vrcholy téměř stýkaly, tvoříce klenutí, jež tisklo člověka k zemi. Vládlo zde polotemno. Zvířata šla těsně za sebou, lidé mlčeli. Tu se kupředu prodral Nikodém, zastavil Ježíše a padl před ním na kolena.

"Svatý Proroku!" zvolal s hrůzou v hlase. "Jsme tu v pasti! Kdyby nás přepadli loupežníci, pozabíjejí nás a my se nebudeme moci bránit! Mohli jsme přece volit jinou cestu!"

"Nikodéme, neboj se! Široko daleko nejsou žádní nájezdníci. A pokud jde o jinou cestu - není žádná. V okolí jsou tak rozervané skály, že je není možné překročit. Neboj se, Nikodéme. Vstaň! Musíme pokračovat, abychom za týden vyšli z tohoto pohoří."

"Ó Mistře! Nemůžeš přece vědět, zda v okolí nejsou lupiči. Dovedou se dobře skrývat. Za každým balvanem čekají."

"Ve tvých bláhových představách."

Tu přiběhl Abšalom, zvedl Nikodéma, postavil jej na stezku a obořil se na něj.

"Cos to řekl, Nikodéme, jejž od této chvíle nebudu zvát ctihodným z úcty ke tvým šedinám? Cos to řekl? Že Svatý Prorok nemůže vědět, kde jsou nájezdníci? Ještě nikdy se nestalo, že by se mýlil! Pojď, zavedu tě na tvé místo!"

"Abšalome, Abšalome! Tvá horlivost tě zavádí ke slovům, jež bys neměl vyřknout. Přemýšlej o tom!"

"Ano, Svatý Proroku. Ale mám pravdu" skončil zarputile, zatímco vedl Nikodéma ke zvířeti bezradně přešlapujícímu na místě. Když uvidělo svého pána, zahýkalo a poslušně se vydalo na pochod. Abšalom se nyní raději držel zpátky.

Soutěska se ještě více zúžila, takže bylo možné dotknout se kamenných stěn maličko rozpřaženýma rukama. Jakmile zašli hlouběji, nastala téměř úplná tma. Zezadu se nesly Nikodémovy zoufalé výkřiky. Ale Ježíš nevnímal temnotu, nýbrž upíral zrak vysoko, kde světlý proužek oblohy značil naději a také to, že venku za soutěskou panuje volnost, nespoutaná krajina, kde nestíní skály nepřátelské, aniž hrozí, že k smrti utisknou člověka putujícího.

Náhle se k malé karavaně donesl hukot, svist, burácení.Ježíš zastavil zvíře, obrátil se a zvedl ruku. Všichni stanuli.

"Venku zuří bouře," pronesl svým lahodným hlasem, "přečkáme zde, neboť skály nás ochrání.“

Utrmácení lidé usedli, opřeli se o stěny a odpočívali. Ráchel přiběhla s miskou vody.

"Svatý Proroku," řekla tiše a uklonila se," Svatá paní ti posílá vodu, abys netrpěl žízní." a spěšně odběhla

Abys netrpěl žízní - plynuly myšlenky - žízeň - ano, tam na kříži jsem skutečně trpěl a oni mně podali hořký a kyselý nápoj s myrhou omamnou .Potom už bolest nedoléhala na mé zmučené tělo. Přesto však jsem nechtěl déle žít, poněvadž nepravostí bylo příliš a zraněná duše toužila vzdálit se zmučeného těla.

Zdálky sem dolétla jednotlivá, hlasitá slova, vykřikovaná Nikodémem, jehož se nikdo neodvážil napomenout. Pokud šero dovolovalo, zahleděl se Ježíš tím směrem. Pojednou jasně uviděl Marii matku, jak se pracně mezi břemeny, balíky sena pro zvířata a zvířaty samotnými prodírá k bědujícímu. Slova nebylo slyšet, ale Mistr se naprosto soustředil a vztáhnuv ruku, přiblížil se duchovně k oné skupině.

"Nestydíš se, Nikodéme?" slyšel matčin hlas. "Jsi přece starší než všichni v tomto průvodu, měl bys tedy být rozumnější a nebědovat, kde toho není potřeba."

"Svatá paní, odpusť mi, prosím tě, ale já se tolik bojím. Sám nevím, co se to děje. Dříve jsem nebýval tak ustrašen."

"Už tak je cesta dost obtížná pro všechny a pro Svatého Proroka nejvíce, poněvadž všichni se na ni vydali dobrovolně, ale jej k tomu donutil nehodný Jeruzalém, zlí členové Sanhedrinu a Řím, který nechápe nic o národech, vzatých do zajetí."

"Svatá paní, vždyť už mlčím, nechci Mistrovi dělat potíže. Ale strach je v mé duši, v srdci, v celém těle."

"Jsi nemocen. Jinak to není možné. Až bouře přejde, můj syn tě uzdraví. Zatím pro tebe Ráchel připraví nápoj zapomnění".

Šla potom s obtížemi na své místo a usedla ke zvířeti, které se na ni podívalo téměř laskavě.

Ponenáhlu bouře utichala, v soutěsce však vzniklo nedýchatelné horko, zvířený prach a písek dostal se dovnitř a dusil pocestné i velbloudy, mezky a ovce. Bylo potřebí vyjít na prostranství, kde snad bude lépe, přestože Slunce plýtvá žhavými jazyky na rozpálené skály.

Ježíš povstal a dal povel k pochodu zdvižením ruky. Nastal ruch, nakládaly se vaky, seno, voda. Ovce vyběhly první, držely se však nablízku, dobře znajíce moc člověka i to, že jsou na něm závislé. Pes Therion se na ně obořil a sehnal je do houfu. Lidé vycházeli, vedouce zvířata. Mezci hýkali.

Nikodém šel jako v polospánku po nápoji, jejž mu podala Ráchel, ale bylo mu daleko lépe. Spěchal za Mistrem, vedoucím to krásné, vysoké zvíře a nyní šel po jeho boku.

"Nikodéme, vím, co se odehrálo tam v soutěsce. Měl jsem si tě všimnout dříve. Pojď blíže." Na chvíli stanuli. Ježíš se dotkl Nikodémova čela, "Je-li v tobě přítomen strach v podobě démona, nechť vyjde." V té chvíli se objevil mrak, zde tolik vzácný a spustil se déšť.

Lidé křičeli radostí, obraceli tváře proti vodě padající z oblohy a Nikodém, pojednou klidný a vyrovnaný, řekl:

"Učinil jsi zázrak, Mistře, můj příteli, zázrak, podobný tomu na poušti,jak je psáno v knihách posvátných. Tehdy padala mana, ale což nejsou manou tyto jasné krůpěje, které nás osvěží? Způsobil jsi zázrak."

"Nikoliv já, nýbrž Hospodin činí zázraky, Nikodéme. Buď toho pamětliv." Obrátil se ke karavaně: "Slyšte, bratři moji, pomodlíme se nyní, abychom poděkovali za poskytnuté dobrodiní."

Déšť zvolna ustal, mrak - potrhaný a prázdný odlétal do dálky a lidé poklekali na kameny. Jejich hlasitá modlitba stoupala do výše, snad až tam, kde sídlí On, jehož jméno není známé, Nejvyšší, Nejmenovatelný.

Hospodine, Bože věčný,

jenž kraluješ na nebesích,

jméno tvé budiž posvěceno,

nechť království tvé přijde do tohoto slzavého údolí,

staniž se tvá svatá vůle, v nebesích i na zemi,

dejž nám chléb k obživě naší,

pamatuješ-li na viny naše,odpusť nám je,

vždyť i my odpouštíme těm, kteří se proti nám provinili ve zlém úmyslu,

nedej, abychom byli pokoušeni ďáblem a démony,

uchraň nás všeho zlého pro spásu naší duše.

Amen

Slova se nesla ke skalám a slabounkou ozvěnou se navracela - i zdálo se, že se modlí množství veliké, jakoby celý svět se stal jedinou vroucí prosbou k Hospodinu věčnému.

Lidé povstávali ze země osvěženi a posíleni na další cestu. Všichni si přáli, aby to divoké, nehostinné pohoří Zagros bylo již za nimi a nejvíce si to přál Ježíš, který s obavami pohlížel na svou matku. V jejím výrazu se začínala objevovat únava, pramenící nejen z dlouhé cesty, ale i z let, jichž přibývalo, aniž by se čas tázal, zda svým plynutím a mizením v neznámu někomu neubližuje. Kdykoliv se Ježíš na matku zahleděl, usmála se - v tom úsměvu však bylo veškeré utrpení, které jí život přinesl.

Když se konečně po několika dnech ocitli mimo ty šedožluté skály, zavládlo veselí. Kumán, Daravuš a Mahda začali s pomocí Dorkase, Šiboleta i žoldnéřů budovat stany, v blízké říčce nalovili krásné, lesklé ryby a opékali je na ohni. Ráchel, z níž se zatím stala ztepilá panna,nosila suché větve a pojednou slyšeli její radostné volání: "Jezero! Je tu jezero!"

Běželi za jejím hlasem. Vodní hladina se skrývala za nízkým pahrbkem.

Ježíš přistoupil k matce. "Jsi unavena, maminko, viď? Ale teď budeme odpočívat několik dní a ty opět nabudeš sil."

Díval se však na ni s obavami, neboť viděl vyhaslé oči, temné kruhy kolem nich, vrásky u rtů a čelo poznamenané časem, jenž je neúprosný. Ruce se jí nepatrně chvěly, snad si toho ani nebyla vědoma. Usmála se na syna. V tom úsměvu spočíval celý život, odevzdání, trpělivost, ale také radost z toho, že je s ním a už nikdy nebudou rozděleni.

Začala uvažovat o smrti, která je pouze mostem, spojujícím dva životy, jak jí to v krásném podobenství vysvětlil syn.

"Život zde na zemi," řekl tehdy, "probíhá jakoby na břehu plném květů, stvořeném Hospodinem pro člověka, pokud má tělo. Z této překrásné zahrady vede most na druhou stranu řeky a po něm každý musí projít. Král i žebrák. Dostane se na protější břeh a tam nevnímá krásy tohoto světa, nýbrž zlaté, planoucí světlo, jímž září Věčný, Nepojmenovatelný, kterému my ubozí říkáme Hospodin.

V tom světle je láska, slitování a nekonečná blaženost, které se člověku dostane náhradou za utrpení života dočasného. Pak může mít vše, co mu zde bylo odepřeno a stává se tím, čím chtěl být. Nebude už smutku v jeho srdci, neboť odměna přesáhne jeho touhu a očekávání. Věčně se bude radovat, aniž by želel života pozemského. Amen."

Tehdy se radovala z posledních slov o věčné blaženosti a nemyslila na počátek synova kázání, kde se zmínil o mostu. Nyní však jí přišel na mysl konec tohoto života. Tu přece jen pocítila nejistotu ve svém srdci, ale pokárala se za ni. Což syn tehdy neřekl, že věčná blaženost převáží vše, co lidé zakusili na zemi?

Nepatrný strach naplňoval nyní její duši, nikoliv tak, aby nezbylo místo pro nic jiného, držel se v pozadí mysli jako ukrytá hrozba, před níž není možno utéci, vzdálit se do jiných krajů, jiné země.

Ježíš se na ni zadíval zkoumavě, sledoval její myšlenky a posléze řekl soucitně: "Každý se bojí smrti, maminko, každý - poněvadž si není jist. Proto i tebe zaplavují obavy. Ale já vím, že ještě dlouhá léta nepřejdeš onen most, vedoucí z tohoto života do věčnosti."

"A ty, synáčku?"

"Já vím, že budu šťasten, jak bych nikde nemohl být. Vím to, spoléhám na to. A dále - jednou jsem ti přece řekl, že se mne tázali: "Provinil se tento muž, že se narodil slepý?"

"Uzdravil jsi jej přece."

"Provinil - co tím vyjádřili?"

"Že - že mohl zhřešit v minulém životě."

"Ano. Stejně tak si myslili o Janu Křtiteli, že je převtělený prorok Eliáš. I mne pokládali za Eliáše , Jeremiáše, či jiného proroka."

"To znamená..."

"Ano, maminko, znamená to, že člověk se narodí znovu."

Tiše se zamýšlela. Chtěla být opět matkou význačného syna, který by však neprožil ono kruté utrpení. Chtěla ... spala potom a ve snu viděla onen most, po jehož obou stranách byl blahý a blažený kraj, kde je sladko žít.

Ježíš setrval v zamyšlení, ale byl vyrušen veselím, zavládnuvším kolem ohně, planoucího vysoko, praskajícího do znění hudby, vyluzované Kumánem, Daravušem a Mahdou na jejich nástroje. Ráchel se dala do půvabného tance, Šibolet s Dorkasem se objali kolem ramen a podupávajíce do taktu, zvolna se točili v kruhu kolem hranice. Nikodém slabě tleskal, sedě na kameni a pokyvuje se ze strany na stranu. Šibolet začal pěkným hlasem zpívat slova, která sám složil:

"Přešli jsme hory,

vysoké hory,

už máme vyhráno,

teď jdeme k cíli,

blízkému cíli,

jak bylo napsáno."

Abšalom přistoupil k Ježíšovi.

"Svatý Proroku," oslovil jej s úklonou, "všichni se radují, jakoby cíl cesty ležel za tím krásným jezerem. Ale já vím, že je vzdálen, tak vzdálen jako hvězdy viditelné lidským zrakem."

"Jsou ještě jiné hvězdy, Abšalome, které nevidíme pro vzdálenost , neboť Vesmír Boží je nekonečný, jako je nekončící Hospodin a jeho sláva. Ano, máš pravdu - cíl je dosud velmi vzdálen a čeká nás nekonečné putování dalšími a dalšími horami, pouštěmi a kraji cizími, jež nás nepřijmou přátelsky, poněvadž nemají, čím by nás uhostily."

"Jsou to pustiny?"

"Ano - pohoří Zagros byla jen malá zkouška. Jsi připraven vše snášet, Abšalome?"

"Jsem hotov jít s tebou, Mistře, kamkoliv. I kdyby cesta trvala ještě deset let."

"Ne, tak dlouhou dobu nebudeme putovat. Nyní přijdeme do města jménem Ekbatany. Pohoří Zagros máme téměř za sebou a to, co nás čeká, je lépe zamlčet, alespoň prozatím."

Abšalom se usmál.

"Však já neprojevuji zvědavost, Svatý Proroku, ale myslím si, že nepříjemné věci se mají oddálit, pokud je to možné. - Ekbatany - jaké je to město?"

"Nádherné, oplývající mramorovými paláci, kašnami, honosnými domy a ubytovnou pro poutníky,jaké jinde nejsou. A potom přijdeme k jezeru daleko většímu. Tam už nastoupíme další cestu. Mezi pohořím Elborz a pouští Dašte Kevir." odmlčel se. Ano - na to strašné putování si pamatoval. Z jedné strany čnělo pohoří, holé a pusté skály bez jediného stébélka, z nichž čišel jakoby ztělesněný strach - ze strany druhé nekonečná poušť Dašte Kevir, vysílající na znavené poutníky poryvy horkého větru, plného prachu a písku nasyceného solí, jež rozežírala oči, nozdry, plíce - jak lidem, tak i zvířatům.

Nekonečná se zdála být, nekonečná, beznadějná, zabíjející. Posléze došli k pohoří Elborz, i zdálo se jim být přívětivé a pohostinné se svými zákoutími, trsy polosuché, sporé trávy a stezkou chráněnou balvany.

"Svatý Proroku," přerušil jeho myšlenky Abšalom, "vzpomínáš, jaké to bylo, když jsi putoval domů?"

"Ano, tehdy jsem se domníval, že domov je v zemi, kde jsem se narodil, ale oni mne odmítli, mou duši nepřijali a tělo předhodili smrti."

"Ale ona je nepřijala, poněvadž nenadešel čas - a tam u Hospodina bylo psáno, že proputuješ dlouhý, předlouhý život, přestože ti nastrojili úklady." Abšalom se zahleděl do dálky, "Všichni už pominou, nebudou chodit po tomto světě,ale ty budeš žít v míru a pokoji, vzdálen pozemských starostí a strastí, oproštěn ode všeho lidského, co tě nyní zatěžuje. Staneš se duší, Svatý Proroku - duší, která povede tělo, takže radost bude tvým údělem."

"Abšalome, Abšalome, jak ty dokážeš mluvit! Za ta léta z tebe vyrostl kazatel. Tvá slova mne potěšila, raduji se z nich a jsem ti vděčný. Budeme tedy dlouho spolu a ty se naučíš vše, čeho je potřebí, abys mohl po mně převzít mé poslání."

"Nedosáhnu nikdy tvé velikosti, Mistře, ale pokusím se zvládnout některé úkoly. Ty však činíš zázraky, a to mně nebude nikdy dáno."

"Zázraky činí Hospodin."

"Skrze tebe. Jsi vyvolený. Syn Boží jsi, ačkoliv to nepřiznáváš."

"Ne, Abšalome, Bůh nemá dítě. Jsem syn člověka. Má cesta životem, plným smrtících nástrah a strastí není cestou Božího syna, nýbrž ubohého syna lidského, jenž neustále doufá, věří, přeje si, aby se stal zázrak i pro něho, který touží po klidných kázáních, po uzdravování chorých, vzkříšení některých zesnulých a nasycení hladovějících. Snad mě to bude umožněno."

"Svatý Proroku, tvá slova chápu jako modlitbu k Nejvyššímu a přidávám prosbu o vyslyšení."

"Amen."

Zatím veselí u ohně pokračovalo do půlnoci, až hvězdy začaly zapadat a brzy se mělo chýlit k ránu. Svítání pak zastihlo tanečníky spící na trávě, plameny dohasínaly a jejich slabounká zář tvořila zlatavý přísvit na Ježíšových vlasech. Klečel opodál, maje čelo položeno na sepjatých rukou, spočívajících na kameni, dosud vyhřátém paprsky slunce z minulého dne.

Jakmile se malá karavana doslechla, že další zastávka bude ve slavných, proslulých Ekbatanech, všichni okřáli, plánovali, co si koupí na tržištích. Šibolet velmi toužil po nějakém exotickém ptáku, jehož by si ochočil, kdežto Dorkas chtěl orientální, bohatě zdobenou kazajku.

Ráchel předstoupila před Svatou paní a s úklonou řekla: "Svatá paní, smím si koupit prstýnek? S červeným korálkem?"

"Děvčátko, proč bys nesměla? Budeš se sním těšit - potom jej daruješ nějakému mládenci, který se ti zalíbí."

"Kdepak! Jestli jsou všichni tak pitomí - promiň Svatá paní - chtěla jsem říci hloupí jako Šibolet a Dorkas, tak nechci žádného ani vidět. Ale bojím se Svatého Proroka. Řekne, že jsem parádivá, marnivá, myslím na hlouposti a ..."

"Nic takového neřekne, Ráchel, buď klidná."

Vtom se ozval křik, povely, hýkání zvířat a do stanu vešel Ježíš.

"Maminko," promluvil mírně, "jsi připravena? Vyjdeme za chvíli, abychom do večera dospěli do Ekbatan. Ráchel, pomoz Svaté paní a doveď ji k jejímu zvířeti. Tři noví a žoldnéři už skládají stany."

"Ano, Svatý Proroku." Ráchel se hluboce uklonila. Stále měla na mysli prstýnek a to, že by ji Mistr napomenul, kdyby o tom věděl. Nyní se na ni díval zkoumavě. Promluvil:

"Nikoliv, dítě, prstýnek není hřích, ba také ne provinění."

"Ó Svatý Proroku! Znáš mé myšlenky! Ony nejsou špatné, věř mi, prosím tě, ale někdy ..."

"Vím jaké jsou. Zatím čisté, nevinné. Jsi hodné dítě, Ráchel. Svatá paní tě má ráda". a odešel zcela tiše, jakoby se vznášel.

Ekbatany bylo lze vidět zdaleka. Mohutné hradby se tyčily v krajině a jejich výši zdůrazňovaly strážní věže, plné žoldnéřů, jak se dalo soudit podle dosud málo zřetelného ruchu a do vzdálenosti zalétajících povelů. Malá karavana se blížila k bráně jižní, opatřené mříží, hřeby, příkopem a mohutnými závorami.

Stanuli ...

"Tábořite před hradbami, či chcete vejít do města!" volal žoldnéř z věže, přikládaje dlaně k ústům.

"Hodláme vejít do města." odpověděl Ježíš, což strážný kupodivu slyšel. Či se mu to zdálo? Nevěděl, a neuvažoval o tom.

"Kdo jste? Kupci?"

"Jsem kazatel Ježíš ben Jusuf." opět zcela tiše pronesl Mistr.

"He!" zvolal žoldnéř kamsi do nitra věže. "Je tu kazatel - Juz Asaf s průvodem. Bude zájem?"

"Ale toseví. Ženské si potrpí na kázání. Má oděnce?"

"Ne - jen..." voják si prohlížel karavanu, "jen velbloudy, ovce a mezky. Služku a muže ke zvířatům..."

"Otevřít bránu! Otevřít bránu!" ozvalo se a vzápětí zaskřípaly dveřní závěsy. Poté se zvolna začal sunout most, držený silnými řetězy. Malá karavana vcházela dovnitř. Vojáci prohlédli muže, zda nemají meče nebo dýky, ale Kumán, Daravuš a Mahda stejně byli oděni jen bederní rouškou, takže by je nebylo kam ukrýt. Žoldnéři dávno vše kdesi zapomněli. Nikodém a Abšalom prohlásili, že zbraně nenosí a vojáci jim kupodivu věřili.

Vysoký žoldnéř stanul před Ježíšem.

"Kazatel?" otázal se.

"Ano ..."

"Odkud?"

" Z Jeruzaléma."

"He!" zvolal oděnec na druhého,"Nevíš, kde to je?"

"Co?"

"Jeruzalém. Asi město nebo ..."

"Je to město." řekl Ježíš.

"Kazatel Juz Asaf povídá, že je to město. Dejme tomu. Můžete se ubytovat hned u hradeb. Máte stany?"

Ihned bylo započato se stavěním Dva žoldnéři, za ta léta oděni pouze bederními rouškami a velmi spokojení svobodou, které se jim dostávalo, vydatně pomáhali. Mohli kdykoliv odejít, ale oni nechtěli. Tvrdili, že by jakživi neměli dostatek skopového masa i slabého vína, v něž Svatý Prorok zázračně proměňoval vodu, čemuž se už nikdo nedivil.

Nikodém si pojednou všiml, že se kolem karavany začínají shromažďovat lidé, převážně ženy, ale byli zde i muži. Mlčky pozorovali příchozí. Jedna z žen klečela opodál a všichni se jí vyhýbali. Roušku na hlavě měla staženou hluboko do čela.

Ježíš k ní zamířil. Ve svém bílém rouchu, s vlasy ozářenými sluncem již zapadajícím, vyhlížel jako zjevení. Postoupil ještě blíže.

"Nechoď k ní, Pane!" zvolal jeden z mužů, "Je nakažlivě nemocná!"

"Je to děvka Ismaha, Pane. Ulovila si zlou nemoc!"

„Pryč s ní!“

„Vyžeňte ji!“

„Co tady vůbec hledá?“

Ježíš odhrnul roušku z jejího čela. Objevila se tvář plná hnisavých vředů, zapadlé oči, rty rozpraskané horečkou.

„Ó pane! Jsem nevěstka. Moje tělo je v rozkladu a trpím hladem, neboť muži mne už nechtějí. Ale ty jsi svatý. Jsem šťastná, že před smrtí vidím čistou, neposkvrněnou krásu. Ale nedotýkej se mne prosím.“

„Vstaň.“ poručil Ježíš.

Těžce vstávala, halila se úže do své potrhané loktuše, v níž skrývala zvředovatělé ruce a celé tělo.

„Nebudeš trpět více.“ řekl Mistr.

„Vím, že nebudu, neboť mrtví netrpí.“

„Nemysli na smrt. Budeš žít.“ a dotkl se lehce jejího nyní ošklivého čela, v němž sídlí duše a duch oživující.

Dav lidí couvl a nesouhlasně zamručel. Byli hotovi vyhnat – tu děvku Ismahu – i s cizincem, jenž se jí dotkl a tím se nakazil onou hroznou nemocí, roznášenou některými žoldnéři z cizích zemí.

Ježíš – nyní Juz Asaf, jak zkomolil jeho jméno voják – se znovu dotkl čela té polomrtvé nešťastnice. Dav přistoupil o krok. Tu však spatřili, jak se vředy z obličeje dívky ztrácejí, rány se zajizvují, tváře růžovějí a ona tu stojí krásná jako dříve, s vlasy černými po pás, jejichž barva se zaleskla namodralým nádechem havraního peří. Rty zrudly, ruce štíhlé a půvabné se vztáhly

k Ježíšovi. Potom klesla na kolena.

„Zázrak!“ zvolala, „Což nevidíte, že tento svatý muž učinil zázrak? Modlete se k němu! Vzývejte jej! A objala jeho nohy, zatímco slzy jí kanuly do prachu cesty.

Dav se začal řítit k Ježíšovi. Křičeli, plakali a mnozí volali své prosby za uzdravení.

Kumán, Daravuš a Mahda v mžiku obstoupili Svatého Proroka. K nim se přidali oba žoldnéři a rovněž Abšalom. Zvel ruku. Vše utichlo.

„Nechte Svatého Proroka odpočívat,“ řekl hlasitě, „zítra uzdraví koho bude potřebí. Nyní je po cestě unaven.“

„Potřebuje-li kdo uzdravení hned …“ řekl Ježíš.

Z davu vyběhla žena s plačícím dítětem v náručí.

„Ó Pane! Nazývají tě Svatým Prorokem, ale já vím, že jsi nejsvětější ze všech. Prosím uzdrav mého chlapce. Uzdrav jej z horečky, kterou trpí několik dnů, nemůže dýchat … dusí se … prosím tě, Nejsvětější …“

Ježíš vzal chlapce na ruce, lehce jej přivinul k hrudi a řekl několik slov, jimž nikdo nerozuměl. Hošík přestal plakat, obličej dostal přirozenou barvu, tělíčko se zbavilo horečky. Podal dítě ženě.

„Je uzdraven.“ řekl.

Chtěla mu děkovat, ale zmizel náhle, obklopen svými věrnými.

Za svítání se město Ekbatany teprve probouzelo, ale na prostranství u hradeb už se shromažďovali choří, kteří byli schopni přijít sami a dále ti, již museli být přineseni. Teď zde leželi, bezmocní, naříkající, ochrnutí, plačící, slepí – nebo ubožáci s mokvajícícmi ranami, v nichž se hemžili červi. Čekali však trpělivě a když vyšel ze stanu Abšalom, všichni se pohnuli.

„Jen chvíli strpení," řekl, Svatý Prorok mezi vás přijde."

„Budeme uzdravení?" zvolal chromý, plazící se po kolenou.

V tu chvíli vyšel Ježíš, zaslechnuvši poslední slova. Stál nyní v paprscích vycházejícího slunce, které tvořilo zář kolem celé jeho postavy.

„Posel z nebes!" vykřikla některá z žen.

„Svatý Prorok vyslaný bohem!"

„Modlete se k němu, lidé hříšní, aby se k nám snížil ze své nebeské výše!"

„Není z tohoto světa!"

„Anděl se proměnil ve Svatého Proroka!"

Ježíš se blížil k davu, který poněkud couvl před jeho zjevem.

„Nebojte se mne. Jsem Syn člověka, nikoliv zjevení. A ty," promluvil k onomu chromému, jenž neobratně postupoval po kolenou, „jestliže myslíš, že nebudeš uzdraven, málo důvěřuješ mně. Ale já pravím tobě, postav se na své nohy, a nepochybuj více." Chromý zkusmo zvedl pravou nohu, postavil ji, ale bál se zvednout i levou, poněvadž měl neustále dojem, že upadne. Ježíš pokynul rukou. Tu se

muž zvedl, udělal krok a začal skákat, křepčit, smál se a při tom se Svatému Proroku klaněl a děkoval mu.

„Nemám nic, jsem chudák," řekl, „Takže ti nemohu nic dát, Svatý Proroku."

„Odměníš se mně tím, že budeš spokojen a šťasten i ve své chudobě." odpověděl Mistr.

Potom vešel mezi nemocné, dotýkal se slepých očí a ony prohlédly, lehce položil ruku na zvředovatělé rány a ony se zacelily. Jeden z uzdravených mu nabízel dvě ze svých šesti krásných dcer, jiný ho zval do svého sadu, aby si nabral ovoce, kolik potřebuje, žena trpící bolestmi kloubů až plakala, ba kvílela – stáhla z prstu slabounký prstýnek a podávala mu jej.

„Nech si památku na svého muže," řekl jí, „už to, že jsi mně chtěla ten pro tebe tak vzácný prsten dát, je mně odměnou."

Slunce stálo na poledni, když odcházeli poslední uzdravení. Abšalom chtěl Ježíše odvést do stanu, viděl, jak je unaven a potřebuje odpočinek. Šli zvolna.

Vtom se ozvaly fanfáry, na prostranství vjel na koni nádherně oděný muž, seskočil, uklonil se před Ježíšem a řekl:

„Ty jsi Juz Asaf, zázraky činící, přišedši z cizí země. Poznal jsem tě podle vznešenosti tvé tváře. Nuže – náš nejjasnější panovník tě prosí, abys k němu přišel jako čestný host. Zítra pošle nosítka. Prosím – neodmítni."

Potom se vše uklidnilo, Mistr si mohl odpočinout a připravit se na cestu ke králi.

XXXXXXXXX

Pohoří Elborz, poušť Dašte Kevir

Časně ráno již stála nosítka před stany. Byla tak honosná, zdobená perlovými závěsy, vyřezáváním, drahými kameny – že je neslo deset otroků, kteří nyní posedávali na kamenech a čekali. Dvanáct ozbrojenců se procházelo sem a tam, občas vyletěl smích, či kratší slovo.

Nikodém je všechny pozoroval škvírou ve vchodu do stanu a posléze se rozhodl promluvit s Ježíšem. Vešel k němu. Svatý Prorok byl již připraven vyjít, ale zpozoroval na Nikodémově tváři cosi zvláštního, takže jej oslovil:

„Nikodéme! Chceš mi něco sdělit? Něco závažného?“

„Ano, můj příteli drahý. Prostě nedůvěřuji té nádheře. Zdá se mně, jakoby za ní číhalo cosi nekalého.“

„Nikodéme! Pravím tobě, nehledej nekalost ve všem, co se ti nelíbí. Příliš jsi už odvykl přepychu, a nepamatuješ, jak byl vyzdoben palác Josefa z Arimatie. Je pravda, že ani já nemám vztah k přepychu, ale musíme, uvážit, že jsou to nosítka královská. Panovník mne chce uctít, a proto poslal tu nejnádhernější věc, kterou vlastní. Nehledej v tom záškodnictví. Neboj se, nic se nestane.“

Poté Ježíš vyšel na prostranství. Otroci padli na zemi a sklonili čela, dotýkajíce se prachu. Oděnci uhodili kopími o štíty a utvořili šik po stranách nosítek. Abšalom vyběhl, hotov jít za průvodem.

Šli výstavnými ulicemi Ekbatan. Na všech nárožích zurčela čistá voda v kašnách, z tržiště se nesl halas, lidé spěchali, až najednou kdosi zvolal:

„Svatý Prorok! To je on! Zahlédl jsem jeho tvář! Na tu se nezapomíná!“

Dav se shlukl kolem nosítek. Všichni mluvili najednou, vztahovali ruce, ale oděnci je odehnali kopími. Abšalom odhrnul perlový závěs, aby promluvil s Ježíšem, ale ten už vystupoval z nosítek, vztáhl ruce nad hlavy shromážděných a pravil:

„Trpělivost, dobří lidé. Vrátím se a přijdu mezi vás, abych přinesl úlevu trpícím a uzdravení nemocným. Utište se a čekejte mne.“

„Ty jsi posel Boha živého!“ zvolal kdosi.

„Všichni jsme od Boha. Každý má své poslání na tomto světě.“ odpověděl Mistr, „Také ten, kdo se pokládá za nejmenšího mezi nejmenšími. Jeho moudrost spočívá ve skromnosti a on bude šťasten, poněvadž neočekává mnohé, ale spokoje se s osudem, jenž mu byl přiřknut. Je bohat, netouže po mamonu, je utišen ve svých vášních, je milý Bohu, který chystá pro něho věčnou odměnu, jaké v tomto žití nemůže dosáhnout. Pravím vám – blahoslavení skromní neboť bohatství čeká duše jejich.“

Dav se uklidnil, takže nosítka mohla pokračovat v cestě. Na schodišti královského paláce stáli dvořané, vysocí úředníci, vojáci – a středem už sestupoval panovník, oděný s východním přepychem a nádherou.

„Svatý Prorok Juz Asaf!“ ohlásil ceremoniář. Ozval se hlas trub zvláštní, nezvyklou melodií. Vojáci uhodili kopími o štíty a otroci postavili nosítka. Ježíš vystoupil.

Zřetelně bylo slyšet vzdech přítomných, kteří na něho hleděli s úžasem. Jeho vysoká postava působila v paprscích ranního slunce jako zjevení z jiného světa, neboť se lišil ode všech. Zkadeřené vlasy, prozářené jitřním světlem, tvořily kolem hlavy zář, jeho rty se mírně usmívaly, což bylo přijímáno s vděkem, ale jeho úsměv platil tolikeré nádheře, kterou neodsuzoval, již však nepostrádal a nepotřeboval.

Panovník doslova seběhl dolů po schodišti a nyní bylo na něm, aby promluvil. Neměl však pojednou slov, jen hleděl na Ježíše, uvědomoval si, že on sám není vysoký jako host, setrval tedy na prvním stupni.

„Buď zdráv, králi, můj bratře.“ promluvil Ježíš řecky. Panovník oživl. Domníval se, že bude zapotřebí tlumočníka, což neměl rád, poněvadž soudil, že takový muž přeloží, co se mu zachce a ostatní vynechá.

„I tobě přeji zdraví, Svatý Kazateli, Svatý Proroku. Jsem rád, že můžeme spolu hovořit přímo. Prosím, vejdi do paláce, neboť se velmi těším z tvé přítomnosti.“

„Jsi laskav a upřímný.“ odpověděl Mistr a králi se zatočila hlava. Jak může vědět o mé přímosti a upřímnosti, která mně působí mnohé nesnáze, a to zejména v rodině? Ježíš pokračoval, „Máš nepříjemnosti kvůli své povaze? Nenechej se odradit a zůstaň sám sebou.“

Ví všechno – spěšně uvažoval král – před ním nelze nic utajit.

„Ale ano, můžeš utajit cokoliv.“ odpověděl Ježíš na královy myšlenky, „Prostě nebudu tvé myšlení sledovat.“

„Jsi skutečně Prorok – Svatý Prorok, s jakým jsem se dosud nesetkal. Vejdi prosím.“

Stráže rozevřely dvoukřídlé dveře do trůnního sálu. Byl plný vyšňořených dvořanů, kteří nyní utvořili špalír, jimž zvolna prošel Mistr s panovníkem. U trůnu stála vysoká váza se zcela neznámými květinami a křeslo pro hosta. Nyní však se král zarazil, okamžitě se vzpamatoval a pokynul rukou k trůnu.

„Usedni prosím, vzácný příchozí, jenž jsi ke mně dospěl v přátelství."

„A ty?"

„Mé místo je po tvém boku. Jsi králem nejvyšším, přestože nenosíš královské roucho. Ale úběl tvého šatu je vpravdě nade všechny perly a zlato a působí mnohem vznešeněji, než pestrost a ozdobnost podle našeho zvyku."

„Králi, můj bratře, nezakrývej rozpaky mnoha slovy. Není potřebí ostýchat se proto, že jsi s oním křeslem počítal pro mne." Ježíš se usmál, „Mám tedy usednout na trůn?"

Prosím tě o to. Tvým dotekem bude posvěcen a já se budu bát zaujmout místo tam, kde neustále budu vidět Svatého Proroka."

„Budeš-li odsud řídit osudy svého království, tvé myšlenky dosáhnou dokonalosti a ty se dočkáš úcty svého lidu."

Jakmile Ježíš usedl na trůn, všichni dvořané a úředníci poklekli a sklonili se, dotýkajíce se čelem dlažby. Vpravdě byli ohromeni zjevem, jejž pokládali za neskutečný, snad snili – podle vlastního mínění – neboť kouzlo tohoto muže naplnilo jim srdce a mysl, pocítili mír ve své duši, a také shovívavost a smíření.

Tu jim Svatý Kazatel požehnal a pravil:

„Setrvejte v pokoře a míru a bytost vaše bude spokojená, aniž by pocítila nevraživost a zášť."

Povstávali, očekávajíce slova, jimiž by dnešní slavný den byl ozdoben a která by si mohli pamatovat po všechny dny života.

Nyní Ježíš povstal a promluvil:

„Drazí moji, k nimž jsem přišel na své cestě daleké, poslyšte slovo, aby vás posílilo a dodalo vám odvahu v pozemském putování. Někteří z vás toto slovo nepostrádají, ale jsou i tací, kteří tápou v mysli a nemají schopnost dostat se vlastní silou k porozumění pravdě a k jejímu pochopení. A těm je určeno, cokoliv uslyšíte.

Člověk je nejistý, pokud jde o přechod ze žití pozemského do života onoho, který nám o sobě nepodává žádnou zprávu, aby se stala naší oporou. Všichni se jednou ocitneme tam v těch končinách, kde už není tělo, ale pouze duše. Slyšte pravdu! Není potřebí bát se Nejvyššího. Ano – Zákon uvádí jej jako Boha přísného, ba mstivého, zabíjejícího lidi, které přece stvořil k obrazu svému – téměř bez příčiny zabíjejícího.

Podívejme se, co praví knihy Mojžíšovy: Chóre, Dátan, Abiron a Kon – povstali proti Mojžíšovi … i vyšel oheň od Hospodina, spálil dvěstěpadesát mužů … a potom další a další – za trest. Jestliže si podrobněji promyslíme tuto událost, která jistě není smyšlenkou, vidíme, že Hospodin krutě trestá odpor či vzbouření proti člověku. Ale já pravím, že vzbouření nebylo takového rázu, aby se jím zabýval Nejvyšší. A táži se dále: Nemstil se snad Mojžíš? Nepálil jejich stany, když usnuli, aby zaskočeni nemohli utéci?

A dále pravím, že Hospodin je nejvýš dobrotivý, ale jistě také uvážlivý, netrestá bez rozmyslu, zvláště nikoliv, jde-li o záležitost lidskou, jež se má urovnat a vyřídit mezi lidmi.

Znovu k vám volám: Slyšte pravdu! Není potřebí obávat se Hospodina, či jeho hněvu. On přece není hněvivý, nýbrž milosrdný, láskou oplývající – a posuzuje lidské skutky s vědomím, že člověk je zčásti ovládán tělem, které ho svádí ze správné cesty a vede nepravostem. Jednou se před ním ocitneme všichni. Ale on vyjde nám vstříc v podobě nám pochopitelné, poněvadž duše nebude již v područí těla.

Jeho milosrdenství je nekonečné. Všichni znáte svá provinění, která tajíte, či téměř všichni – někteří možná jsou bez viny – ale on rovněž zná vaše prohřešky, nebude vás však trestat, nýbrž vám laskavě domlouvat a s láskou nejvyšší přijme vaši pokoru.

Ne, moji milí, není potřebí bát se Hospodinova hněvu, neboť on hněv nezná, aniž pamatuje na naše viny. Je nutné mít se na pozoru před lidmi, kteří jsou mstiví, neustále se zabývají vaším proviněním vůči sobě – třeba zdánlivým.

Chci vás upozornit, že Hospodin Bůh je nejvýš milosrdný, spravedlivý ke všem bez rozdílu a nikdo z lidí nemá u něho přednost, nýbrž soudí všechny stejně spravedlivě podle zásluh. Avšak není soudcem přísným, nýbrž zkoumá každý přečin, jeho příčinu a důvod.

Hospodin Bůh je ztělesněním lásky, objímající všechny bez rozdílu a mají-li slzy v duších a srdcích, utiší je svou nekonečně soucitnou rukou, jejíž dotek působí jako pohlazení věčného bytí. - Amen.“

Rozhlédl se po shromážděných. Byli utišeni, naprosto tiší, takže zvenčí sem dolehl křik ptáka, přeletujícího nad Ekbatanami. Ano – je to sup – pomyslil si Ježíš – sup, který hledá kořist, avšak zde ji nenajde. Až daleko do pouště musí zaletět …

Pozoroval dvořany – vznešené a pyšné, nyní však jakoby pokořené, tísnící se až u země, poražené slovy, jež hlásala dobrotivost Hospodinovu. Jestliže se někteří proti němu bouřili, po Ježíšových sděleních ustali, nebylo proč se vzpírat, nebylo důvodu protestovat proti jeho hněvu, který byl popřen a nahrazen věčnou láskou.

Vždyť já jsem provedl to a ono – pomyslili si mnozí, a nic se mně nestalo – není tedy pravda, že Bůh trestá přísně a pamatuje na viny. Byl to pěkný kousek – přemítal jiný – co jsem nastrojil a dva či tři lidé trpěli mou vinou. Nebyl jsem potrestán, ale možná že až potom … bude Bůh posuzovat a odsuzovat. Ale není přísný. Tento svatý muž, nyní tak zamyšleně pohlížející téměř skrze stěny paláce do dálky, řekl – a on má jistě pravdu – že každý skutek bude uvážen a to nikoliv pomstychtivě.

Ježíš znovu promluvil:

„Moji drazí bratři, vaše myšlenky dolétají ke mně jako drobná peříčka nesená větrem. Máte-li kdo možnost a chcete-li, napravte své nekalé skutky, nikoliv tím, že byste se z nich vyznali kněžím, ale zajděte k ukřivděným či potupeným a hledejte cestu ke smíru a nápravě. Avšak nikdo není povinen se takto chovat. Čiňte pouze, co uznáte za vhodné. - Amen.“

Později potom se procházel s panovníkem v zahradách, rozmlouvali o vedení státu a zločinnosti v chudinské čtvrti a o stavu financí tohoto krásného města.

Král chvílemi mlčel a když se Ježíš zastavil a donutil jej obrátit se k sobě, stál panovník jako zkamenělý, jen si pomyslil, že Juz Asaf zná vše, uslyšel slova:

„Králi, můj bratře, hodláš mi něco říci?“

„Ano, Svatý Proroku. Váhal jsem, poněvadž se neopovažuji něčím doplňovat slova, jež jsi vyřkl. Avšak ty stejně znáš mé myšlenky. Tvé kázání bylo překrásné, uklidňující a mne posílilo. Ale některé z mých dvořanů nikoliv. Konec tvé řeči, kde jim dáváš na vůli, jak se mají zachovat, nechal v nich nepokoj, poněvadž v té věci nejsou zvyklí rozhodovat. Ano – mluvit o jiných a poroučet jim, to zvládají znamenitě. Nyní však musí poručit sobě, a to je těžká, zapeklitá věc. Ale ty to přece všechno víš!“

„Jistěže vím. Proto jsem tak mluvil.“

„Mnozí nebudou spát po tuto noci.“

„Ten, kdo se rozhodne, bude navštíven spánkem spravedlivého.“

„Neuškodí, jestliže o sobě trochu pouvažují.“ král se odmlčel, potom dodal „Svatý Proroku – vidíš toho muže u jabloně?“

„Ano – je to rovněž host? Má cizí oděv.“

„Je to Filón z Alexandrie.“

„Myslitel a náboženský horlitel. Jistě s mým kázáním nesouhlasí.“

„Drží se přísně učení Mojžíšova. Budeš tak laskav a promluvíš s ním?“

„Velmi rád. Bude to zajímavá rozmluva. Neboj se, králi, nedojde ke sporu, ačkoliv – pokud vím – naše názory se od sebe velmi liší.“

„Jak by mohlo dojít ke sporu v rozmluvě s tebou? Použiješ slov, která Filón Alexandrijský ničím nevyvrátí.“ na královĕ hlase bylo

znát malé potěšení z toho, že Filón bude poražen, poněvadž – ačkoliv svého návštěvníka ctil – přece jen se mu nezamlouvala jeho zaujatost pro Mojžíše, což byla ovšem osobní věc – ale on své názory nutil všem kolem sebe. Také byl patřičně pyšný na svůj původ, jakoby byl jeho strůjcem a rovněž na literární činnost, jež skutečně oplývala rozsáhlostí jak spisů, tak i použitých témat. O prozřetelnosti, o věčnosti světa, o svobodě mravného člověka – ale rovněž náměty, které se týkaly Starého zákona, jako například: O stvoření světa podle Mojžíše, nebo též o životě Mojžíšově.

Ježíš ovšem tyto spisy znal a měl je prostudovány. Nepotřeboval výpisky, neboť měl vše uloženo v paměti. Nyní se chystal k obraně, poněvadž věděl, že na něho bude zaútočeno.

Setkali se u jezírka s kvetoucími lekníny. Filón Alexandrijský se připravil velmi pečlivě k řeči, kterou hodlal použít proti Ježíšovým slovům. Vyslechl jeho kázání, a nesouhlasil s ním ani v tom nejmenším. Zákon je Zákon a Mojžíš je Mojžíš! Povolaný, vyvolený.

Rozmluva probíhala v jazyce latinském. Filón pojednou neměl tolik odvahy, jak sám sobě předstíral. Když se k němu Ježíš blížil, pozbýval jistotu, hleděl jen udiveně na ten okouzlující zjev a byl nejistý také v tom, zda nepřehnal barvy a ozdoby svého šatu. To však nepokládal za podstatné, snažil se usmívat a vyhlížet na první pohled přívětivě. Zlaté slunce kouzlilo zář kolem hlavy Svatého Proroka.

„Salve!“

„Salve amice!“

Oba se odmlčeli. Ježíš dobře věděl, co se nyní stane. Nemýlil se. Filón Alexandrijský vybuchl.

„Tvé kázání bylo nanejvýš nevhodné a potvrzuje pouze to, že chceš Zákon zrušit, jak ti bylo dáváno za vinu!“

„Domníváš se tedy, Filóne, že mé ukřižování se stalo spravedlivou odměnou za mé nepravosti?“

Filón se ocitl v rozpacích. Neuznával ovšem takové kruté tresty, ale nevěděl nyní, jak vybřednout ze situace, kterou sám navodil. Ježíš promluvil:

„Vidíš – přežil jsem vše, a to je známka vůle Hospodinovy. Je ztělesněná láska, jak jsem uvedl v kázání.“

„Nejde o Hospodina, nýbrž o Mojžíše.“

„Mojžíš byl nejvýše vzdělán a učený, takže zcela lehce ovládal malý národ, který vyvedl z Egypta.“

„Jsem rád, že uznáváš jeho velikost. Jedině on mohl dát národu zákony …“

„Jistěže. Znal je ze starých, psaných pergamenů. Použil je správně a v patřičném čase. Jistě předcházelo něco nepěkného. Lidé nedbali své lidskosti a přikláněli se k horšímu. Nevážili si cizího majetku. Domnívali se – tedy muži – že mohou obcovat s kteroukoliv ženou, manželkou souseda, bratra – prostě …“

„Mýlíš se! Zákon byl Mojžíšovi dán Hospodinem, který se mu zjevil v plamenném keři a promlouval k němu, vyjmenoval mu deset zákonů a Mojžíš je vytesal do kamene.“

„To snad až potom, až měl k tomu potřebné nářadí. Nemohl na hoře, kde dlel krátce, tesat zákony. Sám by na to ani nestačil. K tomu je potřebí kamenorytec.“

„Rozbíjíš Zákon!“

„Nikterak. Chci jen, aby Starý Zákon byl pozměněn v tom smyslu, že by se přizpůsobil dnešnímu myšlení. Hleď, Filóne, od cesty Izraele z Egypta uplynulo téměř tisíc a čtyřista let, je tedy nutné částečně pozměnit některé myšlenky, jež jsou tam uvedené. Ostatně – říkáš, že Mojžíšovi Hospodin tyto zákony zjevil. Ale já ti pravím, že byly známy dávno před Mojžíšem – třeba za babylonského krále Chamurabiho, jenž jejich znalost získal z písem ještě starších.“

„Jedině úcta k tobě mně brání v prudkém protestu!“

„Neboj se mně odporovat …“

„Vím – jsi nedotknutelný. Jsi svatý! Tvé slovo platí vždy a všude. Králové ti padají k nohám! Ale …“

„Nebudiž sporu mezi námi. Každý člověk má právo, ba povinnost – myslit a uvažovat svobodně a druhý mu v tom nesmí bránit. Mluvili jsme o Mojžíšovi. Byl příliš přísný, prchlivý, vládychtivý. Proč trestal takto krutě, jak je uvedeno? Proč zabil tolik lidí, jestliže povstali proti němu? Nadto – povstání nebylo dovršeno – Písmo by se o tom zmiňovalo. A on je dal pobít. Patrně vypálil ležení spiklenců, nešetřil žen, ani dětí.“

„Potrestal je Hospodin! Seslal na ně oheň, blesky, snad i hady! Poněvadž Mojžíš byl jeho vyvolený, a nikdo nesměl odporovat jeho úmyslům!“

Ježíš se odmlčel. Nechtěl už odporovat Filónovi z Alexandrie, který byl zanícen pro Mojžíš a doslova bral vše, co bylo řečeno, či napsáno ve spojitosti s ním. Věřil, že lze hůl proměnit v hada a naopak – věřil, že Bůh se projevuje v podobě plamene, ale nedbal toho, že plamen je projev pekla, jak praví dávné pověsti.

Nechtěl se s ním dostat do sporu, nebylo to v jeho povaze … Ale když se loučili – Ježíš nazval Filóna při té příležitosti milým bratrem, kdežto Filón se omezil na holý, nepřívětivý pozdrav – začal Ježíš uvažovat o jeho slovech hlouběji. Zašel dále do zahrad, přecházejících zde v travnatý lesík, plný křovin a zahleděv se do zeleně listoví, usedl na kámen, kde se vyhříval pestrý hádek. Vzal jej opatrně za hlavičkou a mírně stiskl. Hádek ztuhl, ani se nehnul, na omak působil jako větvička.

Pustil jej. Hádek ožil a bleskurychle zmizel v křoví. To je celý zázrak s hadem a holí, pomyslil si Mistr. Ubohý faraón – byl klamán, a nepoznal to. Faraóni a králové byli vesměs nevhodně klamáni. Připomněl si Abraháma. Což zásadovost a pravdomluvnost připouští, aby muž vydával svou manželku za sestru jen proto, aby – aby – ovšem je nutno takto se vyjádřit – aby dosáhl zisku? Ano – byla Sára sestra jeho, měli společného, téhož otce, mluvil tedy snad pravdu? Mluvil, avšak poloviční. Zamlčel úmyslně, co královy uši neměly slyšet, aby dosáhl žádoucího výsledku. Král Abimelech se zalekl a dal mu bezpočet hovad tažných i jatečných, služebníky a vše, co pokládal za vhodné k odčinění hříchu svého. Vpravdě však nezhřešil panovník, ale Abraham.

Filón Alexandrijský hlásá Mojžíše, jemuž věří, a nehodlá uznat, že použil nepěkných kouzel, aby faraóna omráčil zázrakem. Stejně tak působil na lid – nevědomý, zaostalý – lze přece předpokládat, že na tu cestu se s ním vydali prostí lidé, kteří neměli co ztratit. Bohatým by se těžce opouštělo paláce, krásné otrokyně, poklady – příliš těžké na to, aby je nesli s sebou.

Náhle se probral ze svých myšlenek, vymanil se z jejich osidel, pramenících nikoli v minulosti, ale v budoucnosti daleké, jež přinese poznání

dosud nevyjádřitelná. Rychle se vzpamatoval. Zdálo se mu, že Hospodin věčný je nablízku, takže by s ním snad i mohl rozmlouvat. Ale ihned se přihlásila vzpomínka na slova, jež mu řekli ti ze Sanhedrinu. Rouhá! Ruší Zákon a nahrazuje posvátné písmo svými řečmi, které se neshodují s tím, co řekl Hospodin. A on jim odpověděl: Nepřišel jsem Zákon zrušit, ale naplnit. Vysmáli se mu.

Tu poklekl na kámen, aby oslovil Nejvyššího.

„Bože věčný, Hospodine zástupů, což jsem hříchem naplněn, v moci ďábla jsem, nehodný jsem? Jen proto, že nepokládám za zázraky činy, kteréžto zázračným nejsou? Že jsem odhalil v Abrahámově počínání lstivou lež? Proto budu zatracen? Ó Bože, promluv ke mně, dej mi znamení, pohlédni na mne a potrestej mne, jsem-li nehodný!“

Čekal. Vůkol panoval ticho, naplněné šelestem větví, v nichž vítr zpíval svou tklivou, nekonečnou píseň života, zahleděl se vysoko do prostoru, a tu se objevil bílý pták, široce kroužil, třepetal křídly, rozprostíral je a vznášel se na vlnách tepla – krásný, nehybný. Bylo to snad znamení? Příznivé znamení, plné laskavosti, porozumění a lásky. Ježíš vtáhl žehnající ruku a pták zakřičel.

V tu chvíli začal v zahradách zpívat neviditelný, nenalezitelný zpěváček, šedě zbarvený. Tóny vnikaly do srdce jako pohlazení.

„Jak jsem ti vděčný, ó Bože na nebesích posvátných, kde není bolest, ani pochybnosti, jimiž jsem sužován zde – v tomto žití, které jsi mně přidělil. Děkuji ti, Bože nesmrtelný a nezrozený, nemající počátku ani konce, děkuji ti za příznivá znamení, která jsi mně ukázal. Vím nyní, že mám pravdu. Přišel jsem Zákon doplnit, nikoliv zrušit. Nelze rušit, co trvá tisíce let.“

Tu se ozvala z podvědomí odpověď.

Naplnění Zákona potrvá tisíce let a on bude potom dokonalý, všem přístupný, skrze tebe Syna člověka, jenž byl vyvolen a povolán.

„Amen.“ dodal Ježíš. \Probíral se jakoby z hlubokého snu a pochopil, že v minulých okamžicích byl ve spojení s Nejvyšším, jenž je nad námi, nesmrtelný, nezrozený, věčně mladý, věčně tvůrčí, věčně pečující o ty, které stvořil ke své duchovní podobě.

Zachytil překotná slova, přicházející z hloubí zahrady a poznal králův hlas. Patrně jej hledají. Vyšel jim vstříc. Setkali se u překrásného jezírka, zdobeného sochami, kamennými lavičkami a spoustou květin, jaké rosou jen pod pečlivým dohledem zahradníků.

„Svatý Proroku!“ zvolal král, „Všude tě hledáme! Vždyť bys mohl zabloudit a nenajít cestu k paláci! Kde je Filón Alexandrijský? Nepohodli jste se?“

„Nestává se mně, že bych se s někým rozešel ve zlém. - V zahradách je nesmírný klid, a ten jsem potřeboval. Trochu jsem se zamyslil nad sebou.“

„Není nutné, abys o sobě uvažoval, Svatý Proroku. Jsi jako čirá studánka – bez hříchu, závisti, pohrdání. Tvá duše je od Boha.“

„Každá duše pochází od Boha, králi – a je to součást božského ducha.“

„Snad při narození. Ale potom se člověk přiklání ke zlému. Domnívá se, že tu a tam neškodí dopustit se maličké nepravosti. Mnohý ustane, ale jiní násobí své nekalé počínání, až jsou zatížení hříchem, ani o tom nemají povědomí.“

„Jsi věru moudrý na svůj věk, ó králi v Ekbatanách. Ale tvá řeč se mně zdá opatrná, jakoby se přímo dotýkala tebe a ty se to snažil utajit. Chceš se mně svěřit? Jestliže máš na svědomí těžký hřích, nemůže jej nikdo smazat, ani odpustit, ale musíš vše napravit, jak jsem uvedl ve svém kázání dvořanům.“

„Tvá řeč se týkala mne více, než kohokoliv jiného. Dvořané – kradou – podvádějí – lžou – promiň, že hovořím takto přímo. Ale já mám na duši balvan hříchu. Dopustil jsem se …“

Král ztišil hlas. Usedli spolu na kamennou lavici a Ježíš se k němu naklonil, aby mu naslouchal. Posléze se panovník odmlčel, maje v obličeji napjatý výraz a dýchaje poněkud namáhavě.

Ježíš mu položil ruku na hlavu a druhou vztáhl žehnajícím gestem.

„Budu za tebe prosit Hospodina. Bude se modlit, aby tě netrestal, aby ti odpustil, neboť jsi jednal v mladické nerozvážnosti, což tě však plně neomlouvá. Přemýšlej, králi, o svém provinění, které nelze napravit.“

„A ty, Svatý Proroku? Ty bys mně odpustil?“

„Nesuďme, abychom nebyli souzeni. Nemám právo hříchy odpouštět, nýbrž pouze Hospodin tak může učinit. Netrap se, králi. On je nejvýše milosrdný a shovívavý. - Ano – řekl jsem kdysi – odpouštějí se ti hříchové tvoji, avšak ta žena – šlo totiž o ženu – se provinila sama na sobě, nikoliv na druhých.“

Rozprávěli spolu ještě drahnou chvíli, král měl v zásobě množství otázek, prohlásil potom Svatého Proroka za mudřece a při loučení vyzvídal, kdy se bude Ježíš navracet. Mínil, že je na cestě proto, aby kázal v různých krajích. Když pak se dozvěděl, že se nikdy nevrátí, zesmutněl a vyčítavě se na Mistra zahleděl.

„Svatý Proroku," řekl zklamaně, „kde najdu oporu, kde porozumění, kde shovívavost? Jsi ztělesněná, čistá, krásná láska, jaké se více nenajde na tomto nenávistném světě."

„Králi, můj bratře, hledej lásku v sobě, také čistotu mysli, shovívavost k ostatním, nikoli však slabost, která by brzy byla zneužívána. Zůstaň ve zdraví duše i těla, jež ti bylo dáno Hospodinem, abys žil. Amen."

Potom už se spustily perlové závěsy nosítek, otroci přistoupili a Ježíšovi přišlo na mysl, že to bylo poslední setkání s lidmi – a nyní už přijdou jen skály, pouště, kameny – a nic než to.

Vystoupil z nosítek a trochu se polekal, neboť k němu běžel Šibolet a cosi volal. Klesl pak před Mistrem na kolena, sklonil se a vyhrkl:

„Ó Svatý Proroku! Svatá Paní je churavá! Lehla dopoledne, nic nepojedla, nechce se ani napít! Snad má horkost! Je u ní Ráchel."

Ježíš pospíšil ke stanu své matky. Vešel, Ráchel se hluboce uklonila.

„Svatý Proroku! Nevím, co mám počít! Svatá Paní onemocněla tak náhle!"

„Jdi pro čerstvou vodu, datle a chléb. Pospěš si!“ poklekl u lože matky. Ležel bledá, bez pohnutí, bez hlesu. Ani oči neotevřela.

„Maminko! Co tě bolí? Promluv na mne!“

„Synáčku! Zdá se, že mne síly opouštějí. To je známka stáří. Už je mně šedesátpět let. Čas k odchodu.“ a znovu zavřela oči.

Ježíšovo srce se prudce sevřelo, takže těžce vydechl. Ne – to přece není možné! Matka nesmí zemřít – je to jediný člověk, jenž ho miluje bez nároků na cokoliv, a také ne pro jeho schopnosti, svatost, moudrost, ale proto, že je Syn, jehož chovala, krev její krve, tělo jejího těla. Tak prostě jej miluje, pro lásku samotnou, pro vztah matky k synovi, pro nenahraditelnost jeho i její.

Ráchel přiběhla s čerstvou vodou, datlemi, fíky a granátovým jablkem. Položila vše k loži na rohož a tiše zmizela. Ježíš požehnal pokrmy.

Potom vzal jemně do rukou matčinu hlavu, dotýkaje se jí na spáncích. Síla z jeho mladého těla přecházela zvolna do její krve a probouzela ji k životu. Tváře zrůžověly a když otevřela oči, měly opět lesk a hloubku jako dříve. Usmála se a řekla:

„Mně se přece jen zatím nechce zemřít. Musím byt s tebou, synáčku, kdo by tě miloval?“

„Ano, maminko, budeš se mnou ještě po dlouhá léta, ale teď teprve nastane to nejhorší putování horami a pouští – horami proti nimž pohoří Zagros bylo pouhou cestičkou.“

„Teď už se nebojím. Je mně, jakobych načerpala novou sílu k životu.“

Vtom přiběhla Ráchel s chlebem. Udivena stanula, užasle hledíc na Svatou Paní, která se usmívala. Ráchel si pomyslila, že má krásný úsměv, ale Ježíš poznal, že je to úsměv nebeský, jakoby se jejích rtů dotkl anděl boží a řekl: To je ten úsměv, jenž tě neopustí na věčnosti, neboť budeš blažená.

Ráchel potom setrvala u ní, kdežto Ježíš odešel stranou ležení, kde našel samotu, ticho nekonečné a uklidnění takřka posvátné. Tu se zahloubal do myšlenek o životě, který je přece dar od Boha, zázračný dar, a přece tak záhadný, že se nelze dobrat pravdy a pochopení.

Život – uvažoval Ježíš – jak je prchavý, nezastavitelný – zachce-li se mu opustit tělo, postoupí je zkáze. Kde však tkví? V srdci? V krvi? V mozku, jenž vytváří myšlenky? Či v celém těle? Táži se tě nyní, živote, zda máš velkou moc být, i když tělo podlehne zkáze? Pohlížíš na ně zdálky? Já vím, živote, neúčastníš se smrti, té nechutné hniloby. Odpovídej, živote, hovořím s tebou! Jsi prý krásný, tvrdí jedni – ale druzí vědí, že zahrnuješ lidskou bytost bolestí, nemocí, utrpením.

Ne, živote, ty nejsi duše. Ta je čistá, neposkvrněná záludnostmi, neboť ruce Hospodinovy spočinuly na ní a ona se raduje zde na zemi, a potom – když se vzdaluje do nekonečna, jásá zbavena břemen. Duše je postavena před veškeré pozemské starosti, ale soucítí s tělem a je-li choré, je smutná. Mít smutnou duši je nejvýše bolestivé.

Život – duše – tělo – vše se střídalo v myšlenkách, nad nimiž vynikala úvaha o matce. Její život se vzdaloval, duše však setrvávala. Život pak byl silou myšlenky donucen k návratu.

Síla myšlenky! Jak je vyčerpávající předat ji druhému!

Ježíš se cítil unaven, spolehl se na kámen, vyhřáty sluncem a zahleděl se do hloubí temnící se již oblohy. Jaké propasti se otevírají nad námi, které neznáme, jimž nerozumíme! Jediný Hospodin vše zná – ví také, kde tyto propasti končí – ale – pošetilá myšlenka – on přece je nekonečný a jeho dílo rovněž.

Kde končí propast vesmíru, ó Bože věčný? A nekončí-li, zda lze putovat nocí, prostorem dál a dál a neustále být s tebou?

Stále se navrací myšlenka o neznámých jevech, o životě neprobádaném. Pověz mi, duše má, která jsi nesmrtelná, pamatuješ, co bylo před tímto životem? Kým jsem se tehdy stal a jak jsem se ocitnul zde? Mlčíš, má duše, odpovídej přece a já budu vědět, že mně předáváš poselství od Nejvyššího.

Teď – teď jsi se ozvala, duše moje věčná, sestro mého těla, mé bytosti pozemské. Cože pravíš?

Chvíli trvalo, než se vybavila slova, jichž význam byl těžce pochopitelný, avšak Ježíš už nabyl moudrosti zralé, která byla zaseta v době pobytu na východě. Ta slova zněla:

Nenoř se do hloubí svého jsoucna, kde zasuté vzpomínky na nebytí před bytím setrvávají, uschované do času příštího. Žij svůj život, jenž ti byl přidělen, darován, určen slavný – po přestálém utrpení, jímž jsi prošel.

Tu Ježíš poklekl, vztáhnuv ruce k obloze přetemné.

„Ó Hospodine věčný, odpusť mi, že se táži na záhady, které jsi uzamkl před člověkem, aby nezpychl vědom si svých znalostí. Odpusť mi, jakož i já jsem odpustil těm, kdož se na mně provinili.

A dále tě prosím, daruj mé matce ještě chvíli života. Dej sílu její duši a jejímu tělu, které je strádáním vyčerpané. Vím – část mé odolnosti jsi před chvílí přenesl na ni a já ti za ten zázrak děkuji a jsem ti věčně poslušným Synem – neboť všichni jsme tvoji synové a dcery. Amen.“

Po této modlitbě se cítil osvěžen, pln života, nadšení a odhodlání k další pouti, o níž věděl, že bude naplněna nesnázemi a strastmi. Povstal, vracel se do ležení a zdaleka zaslechl tóny píšťal, fléten a tlukot na bubínky. Vítr přinášel hudbu, a to bylo dobré znamení. Domníval se, že někde v dálce táboří karavana …

Vracel se ke svým. Hudba probouzela v něm radost, srdce jakoby uklidněno zpívalo s sebou. Uvědomil si, že hudba je cosi božského, co povznáší člověka nad všechna úskalí života, stavíc je do podružné záležitosti, alespoň na okamžik. Vzpomněl si na hudbu sfér, o níž tehdy řekl: Hvězdy zpívají! Potom už věděl, že celý vesmír, nekonečný vesmír, zní hudbou, která je vrozena i člověku. Ano – srdce zpívá svou malou píseň, dýchá-li člověk. Je to hudba neslyšná – pracuje-li však, zní píseň podobná písni vesmíru. V něm je prapůvod všech melodií, tvořených člověkem. Jsou to odezvy zpěvů hvězd, jež stvořil Hospodin pro své potěšení.

Jak jinak si vysvětlit onen vesmírný chorál, než že těší Jeho, jenž je nade vším – avšak lidem nedostupný. Pouze málo z pozemských stvoření zaslechlo tu překrásnou melodii. Byli k tomu vyvoleni.

Ne – Hospodine – nechci se chlubit, ani vyvyšovat nad ostatní, ale těším se z tvé přízně, jež mně dala poznat nepoznatelné.

Spěchal nyní do ležení, pojednou jej zachvátil strach o matku, ale pokáral se za něj. Hospodin přece nedopustí, aby odešla navždy už nyní.

Šibolet s Dorkasem běželi mu vstříc. Zpočátku se ulekl, mínil, že snad přinášejí neblahou zprávu, ale usmáli se a skloněni k zemi, řekli zároveň:

„Svatý Proroku! Vše je v pořádku. Svatá Paní se uzdravila!“

Maria matka přicházela Synovi naproti, v záři ohně bylo vidět, že se usmívá, jakoby omládla, nesla hrozen a žertem žalovala na Ráchel, že jej utrhla kdesi v sadě.

„Nikdo tam nebyl.“ tvrdila Ráchel a uklonila se, „Svatý Proroku, tam je hroznů, že je nelze spočítat!“

„Ráchel, Ráchel! Vždyť to nejsou tvoje hrozny! Nesmíš si brát, co ti napadne!“

„Když já jsem chtěla potěšit Svatou Paní! A ona měla radost, že na ni myslím. Ale až se dozvěděla … ona se neumí zlobit.“

„Posaď se, Ráchel, zde na kámen. Nevadí, že je noc. Promluvíme si o krádeži.“

„Já jsem ...“

„Poslouchej mne pozorně …“

Zatím se kolem shromáždili všichni, včetně dvou žoldnéřů, velmi spokojených s cestou, s volností a nekonečnou krajinou.

Ježíš začal mluvit.

„Přikázání znáte všichni z Desatera. Nepokradeš! Je to hřích, který se už za doby Mojžíšovy, velmi vzdálené našim dnům, rozmohl natolik, že bylo nutno začlenit varování před ním do Zákonů. Mnozí se domnívali, byli si dokonce jisti, že jsou chytří a dovední, když se jim podaří skrýt lup tak, aby nebyl k nalezení. Ale já vám pravím, že krádež setrvává v duši, odkud nemůže nikdy vymizet, i kdyby zloděj byl zcela bez svědomí.

A dále pravím vám – netoliko krádež uskutečněná, nýbrž i ta, na niž je pomýšleno – je hříchem. Kdo uvažuje o cizí věci s úmyslem přivlastnit si ji, jakoby se krádeže dopustil. Není zde okradeného, ani zloděje, avšak lehký stín spočine na duši jako varování. Jsou dvě cesty: buď napomenutí uposlechnout – potom lze mluvit o prohřešku – nebo je zamítnout a uskutečnit nekalý záměr – potom leží na duši těžký hřích, který lze napravit pouze vrácením cizího majetku a omluvou slovní. Ale pravím vám, že ani tak se duše onoho stínu navždy nezbaví. Amen.“

V tomto pozdním večeru, téměř v noci šli všichni spát bez obvyklého povídání a žertů, které si jindy ve stanu vyprávěli Šibolet a Dorkas, poněvadž se tlumeně smávali. Dnes mlčeli. U Marie matky svítil olejový kahánek, poněvadž Ráchel nedala jinak, než že bude bdít, kdyby Svatá Paní potřebovala vodu, či datli, nebo hrozen.

Ten hrozen Ráchel pálil v duši. Umínila si, že už neutrhne ani jeden, kdyby měl délku dvou loktů. Dívala se na onen nešťastný trs oplývající sladkostí, který ležel na dřevěné misce. Uždibla zrnko. Chutnalo příjemně, plné šťávy. Uzobla ještě jedno. Postupně zůstaly jen stopečky. Vše utichlo. Ale pojednou se ozvala Svatá Paní.

„Svatému Proroku neřekneme, že jsi hrozen snědla, děvčátko. Jsi dítě. Ale mlč o svém prohřešku a on se vytratí z tvé duše."

Ráchel se dala do pláče.

V několika dnech se malá karavana vydala na cestu. Ježíš se ujal vedení vysokého, ušlechtilého zvířete, které zahýkalo a poslušně vykročilo. Pes Therión se vytrvale držel u nohou svého pána. Po cestě, trvající sedm dnů se ocitli mezi pohořím Elborz a pouští Dašte Kevir. A jestliže hory Zagros, které měli šťastně za sebou, strojily na ně úklady a léčky v podobě balvanů ležících uprostřed cesty – a strží utvořených záludně, takže je museli obcházet, pohoří Elborz uvítalo je ďábelským syčením vichrů, vanoucích bez ustání proti ještě ďábelštějším poryvům z Dašte Kevir, prosyceným solí. Vichřice z hor, zvedajících se strmě nad stezkou, byla o poznání chladnější, nežli ta, kterou vysílala poušť. Bylo to, jakoby se do karavany opíraly pálící jazyky, šlehající ze Slunce.

Obě vichřice se tu setkávaly, útočily na sebe vytvářely mlhu, plnou slaného písku, rozežírajícícho chřípí a pálícího v očích. Všichni si stáhli roušky přes obličej, pouze Ježíš kráčel vpřed, jakoby šel po cestě plné květů a sladkého vánku. Byl tak vzdálen myšlenkami a ovládán jimi, že se ho nedotýkaly záležitosti tělesné, aniž myslil na rozžhavený vzduch, jejž dýchal.

Tu se ze svistu vichřic vybavily tóny flétny a tlukot na bubínky. Vzpomněl si na chvíle minulé, kdy při zaslechnutí hudby pocítil radost a uspokojení. Obrátil se a zvedl ruku. Karavana stanula. Oslovil Abšaloma jdoucího vedle něho.

„Abšalome, slyšíš? Naslouchej!“

„Slyším jen kvílení vichřic, Svatý Proroku.“

„Odmysli si hlas přírody a naslouchej.“

„Naslouchám … teď … teď … jakobych zachytil úder na bubínek.“

„Ozývají se flétny a také syrinx – moldánky.“

„Ty dosud neslyším. Ale ty, Svatý Proroku se dokážeš přenést na místo, kde pravděpodobně prodlévá jiná karavana, takže slyšíš co se tam děje. Já to neumím.“ skončil poněkud sklesle a zahleděl se na Ježíše prosebně.

„Všemu se naučíš, Abšalome, jen buď trpělivý, neboť trpělivost je poklad moudrých a nedočkaví nikdy nedocházejí uspokojení, toužíce stále po nových a nových dojmech, dovednostech – takže v onom chaosu, jejž si sami připravují, zapomínají jedno pro druhé, aniž se z něčeho radují. Ale pravím tobě, Abšalome, na konci své cesty, až se ocitneme v zemi zaslíbené, mlékem a strdím oplývající, dostaneme se k jezeru Vular. A tam poprvé přejdeš vodu suchou nohou, aniž by se před tebou rozestoupila, jak je psáno.“

„Ó Svatý Proroku! Takový zázrak učiníš?“

„Nikoliv já, nýbrž Hospodin koná zázraky. Nebude to však zázrak, ale ty pochopíš, že člověk je pouhé peříčko v lůně mocné přírody

a oproti síle vody čisté znamená ořechovou skořápku, plující na vlnkách.“

„A – voda mne ponese?“

„Ne – nýbrž se jí nedotkneš.“

„Ale – kterak se to stane?“

„Již jsem ti vše vysvětlil. Opakuj si moje slova, chovej pak v paměti, co jsem řekl a síla má přejde na tebe. Tvůj duch i tělo se posilní.“

Abšalom šel potom zamyšlen vedle Ježíše, jenž se v duchu modlil vroucími slovy, aby jeho malá karavana přečkala tuto strastnou pouť a dostihla země a města, kde konečně nastane klid a mír a bude čas na myšlenky o Hospodinovi, jeho podivné moci a úmyslech.

Putovali další den. Před polednem přiběhl vyděšený Dorkas.

„Svatý Proroku …“ zajíkl se. Vtom za ním běželi oba žoldnéři a ti tři Kumán, Daravuš a Mahda, jimž se stále říkalo noví. Vzadu se o holi belhal Nikodém, kdežto Abšalom setrval u zvířete, nesoucího Svatou Paní. Vzlykající Ráchel klopýtala vedle ní.

„Svatý Proroku! Volal znovu Dorkas, „Vidíš to neštěstí, které se na nás žene? Vzdušný vír nás pohltí, zvedne do výše a mrští námi o zem – o skály – o písek, jenž je žhavý jako planoucí ohniště!“ za Dorkasem přiběhl Šibolet.

„Mistře, Svatý Proroku, je to strašný vzdušný vír, postupuje proti nám, jako kdybychom se těžce provinili. Takový víry prý jsou trestem od Boha. My však …“

V dálce se tyčil vysoký, trychtýřovitý útvar. Jeho zvuk, jenž k nim nyní dolehl,

byl ohlušující, zřetelně viděli kameny, kroužící zběsilou rychlostí a zdálo se, že ona řádící smršť sahá do nebes. Ježíš zastavil zvíře, které okamžitě pokleklo, aby se chránilo. Karavana stanula. Hluk a hukot byl nyní nesnesitelný. Temný útvar se blížil, všelijak se otáčel na svém hrotu, tvořil tak jakousi spirálu, nechávající na zemi stopu jakoby vyrytou velkým dlátem. Kamen se zvedaly a pluly vzduchem.

Abšalom byl zpočátku naplněn strachem, ale pojednou jej zaplavil nekonečný klid. Neměl myšlenky, pouze si stále opakoval: Svatý Prorok – Svatý Prorok …

Ježíš pustil uzdu zvířete a následován psem Theriónem, vykročil sám vstříc běsnícím živlům. Zdálo se, že bude každou chvíli pohlcen a ubit kameny. Ale on stanul a zvedl obě ruce k nebesům. Trvalo chvíli, než utichl hluk. Zhoubný trychtýř se nyní otáčel zcela tiše, působil spíše jako přízrak. Posléze se zlomil a dolů padaly bezmocné již balvany, sypal se písek, vítr ulehl kdesi ve skalnatém pohoří Elborz a na zemi se snesla vydatná sprška mladého deště.

Tu všichni povstávali, nedůvěřivě přistupovali k Mistrovi, až jeden z nových vykřikl:

„Tento je svatý, skutečně svatý! Hospodin mu propůjčuje moc, kterou sám vládne!“

„Skrze jeho svaté ruce přicházejí zázraky mezi nás, abychom uvěřili!“

„Zažehnal naši naprostou zkázu a zlomil moc přírodních živlů‘“

„Chvalme Svatého Proroka, modleme se k němu a vzdávejme mu čest!“

Ježíš se k nim obrátil a hledě na ně svýma dobrotivýma očima, řekl:

„Nechvalte mne, poněvadž se nesluší chválit člověka za zásluhy, které mu propůjčil Hospodin. Nemodlete se ke mně, jako bych byl Bohem, ale modlete se k Bohu věčnému, jenž je synem sám sebe, nikoliv k Synu člověka. Chvalte Pána, vzdávejte mu čest a proste o další milost, která bude zapotřebí na této cestě, jež nezná slitování s lidmi, ani se zvířaty.“

Někteří se podivili, že Ježíš zahrnuje do milosti Boží také zvířata, která přece jsou nižší tvorové, jistě nepocházejí od Boha, slouží pouze za potravu, či k práci. Kumán, Daravuš a Mahda přistoupili k Abšalomovi a tiše jej požádali, aby s nimi promluvil. Hluboce se uklonili, neboť už věděli, že Abšalomu bude jednou Mistrovým pokračovatelem a Kumán řekl ostýchavě:

„Abšalome, jenž jsi milován Mistrem, vysvětli nám prosím jeho poslední slova. Řekl, že bude zapotřebí milosti také pro zvířata.“

„Ano -“ navázal Daravuš, „znamená to snad milost pro dobytek, jejž máme s sebou jako potravu? Pro velbloudy, kteří jsou zde, aby nesli břemena?“

„Pro stádo rovněž? Myslím ovce.“ dodal Mahda. „Vždyť je to potrava pro lidi, jak už řekl Daravuš. Ta přece není od Boha! Je z přírody, z pastvin a lesů – nebo – nebo …“

Abšalom zpočátku tápal v myšlenkách, snažil se zachytit něco, co by všichni pochopili, uvažoval, co by asi odpověděl Svatý Prorok a okamžitě se mu vybavila příhodná slova. Neodpustil si však, aby ty tři nenapomenul.

„Bláhoví nevědoucí,“ řekl káravě, „Což nevíte, že Hospodin stvořil přírodu? Přírodu s jejími chutnými plody pro člověka? A v ní stvořil zvěř, dobytek, ptáky – jako potravu? Což to nevíte? Mnohému jste se naučili od Mistra, pochybujete však stále o pravdě, kterou káže a pomocí které vás hodlá přivést do postavení člověka moudrého? Moudrý člověk nepokládá zvířata za cosi bezcenného, co lze odhodit jako roztrhanou suknici a více se o to nestarat!“

Tu se přiblížil Ježíš. Už chvíli sledoval, o čem se zde hovoří a nyní zasáhl:

„Abšalome, Abšalome, správně jsi vysvětlil stvoření zvěře k užitku člověka, neměl jsi však napomínat Mhdu, Daravuše a Kumána. Neprohřešili se nikterak, neboť nevědomost hříchu nečiní a oni byli od mládí vedeni v duchu, jak se vyjádřili. Jediná odpověď na jejich pochybnosti zní: Zvíře je od Boha, vlastní zcela zvláštní náznak duše, vědomí, odpovědnosti. Či se domníváte, že ten starý pes Therión by měl být utracen? Ne – smí v pokoji dožít jako člověk. Pravím vám – pamatujte si, že vše živé pochází od boha, ba i vše neživé, jako jsou tyto skály, protilehlá poušť, nebeská tělesa, která vidíme za noci pohybující se oblohou. Amen.“

„Odpusť, Svatý Proroku, zmýlila nás zmínka o milosti, které bude potřebí lidem i zvířatům.“ promluvil Daravuš, „Myslili jsme, že zvíře je věc, a nic necítí.“

„Ó ano – zvíře má cit. Je smutné, když jeho pán teskní a raduje se sním, kdykoliv se zasměje. Pláče, vyje, kdykoliv se zraní, neboť bolest tělesná mu byla způsobena, ono však nechápe, proč. Pamatujte si má slova – bratři moji. Amen.“

Zůstali strnulí a udiveni tím, že je nazval bratry – je, kteří bývali otroky, prodávanými z trhu na trh, jak se jejich majitelům zalíbilo. Ale na mnoho úvah již nezbýval čas, neboť brzy nastalo nekonečné putování po úpatí pohoří Elborz, kde poušť Dašte Kevir ležela na dosah ruky jako neustálá hrozba, přinášející nejen smrt, ale také šílenství, jestliže někdo podlehl a představil si tu nekonečnou písčitou pláň, kde je možno zabloudit a už se nikdy nevrátit, nenajít cestu zpátky.

Ježíš hlídal celou karavanu, zejména za dne, poněvadž v noci byli všichni tak utrmáceni, že spali těžkým spánkem, jenž nedovolil snům, aby se projevily – tím spíše myšlenkám, bloudícím v hlavách bez možnosti, že by se uskutečnily.

Ale sám vyšel jedné noci do pouště. Ležela všude kolem něj – zlá, nehostinná, zdánlivě zcela jiná, nežli ona, kterou tehdy dávno putoval domů.

Nahoře klenula se nebesa plná hvězd. Šel dál a dál a pojednou v té slabounké záři uviděl vysoký balvan. Nevěděl, odkud se tu vzal, když přece za dne zde nebyl, nebo si ho nepovšiml? Balvan byl vysoký a měl na sobě jakési stupně, které patrně byly někým pracně vytesány, aby se naskytl rozhled po krajině, Stupně byly dostatečně široké a pohodlné, takže Ježíš po nich vyšel na malou plošinu, odkud přehlédl v té matné záři hvězd veliký kus té nehostinné pláně, prosolené, suché, nepřátelské.

Snění znamenalo pro něj odpočinek – snad tedy pojednou snil, ale zřetelně viděl, jak stoupá do výše, vzdaluje se balvanu, poušti, horám, až vše vyhlíželo jako dlaň, hory měly podobu kloubů na prstech a ležení karavany zmizelo úplně.

Z onoho stoupání do výše, či dálky, nebo hloubky oblohy nečišel chladný strach, ale prýštilo jakési nadšení, ohromení zázrakem, prožívaným téměř za plného vědomí.

Posléze se ocitl v temnotě a pustotě vesmíru. Tu spatřil svou zemi v podobě tělesa nebeského, podobajícího se Měsíci, jenž jako nepatrný svítící bod stál nablízku.

Země. Ano – pochopil, že je to Země, kterou vidí zpola zalitou září slunce – zpola pohrouženou v temnotu. Užaslý pozoroval její rychlý, otáčivý pohyb. Kde je má vlast, mé město? Vše zmizelo v dálce a pohroužilo se do neviditelna.

„Ó Bože věčný, kde jsem se ocitl? Jsem snad v nekonečném prostoru, odkud není návratu? Zjevil jsi mně tajemství největší, jaké dosud nikdo nespatřil a já jsem ti vděčný. Vrátím se?“

Tu se ozvalo tiché:

„Ano. Vrátíš se a pomlčíš o tom, co jsi spatřil. Lidé uvidí stejný zázrak až po tisíciletích. Ale ty budeš s nimi - stále vzpomínán, stále pamatován, milován i opomíjen, poněvadž některé duše neuznávají dobro, aniž věří tomu, čeho nebyli svědky.“

„Amen.“ dodal Ježíš. Shledal, že se vrací pouští ke své karavaně. Zjevení, jehož byl svědkem, setrvávalo v srdci a duši. Ale o tom hodlal uvažovat až později, až bude čas.

Blížil se ke svým. Noc již velmi pokročila, všichni se patrně prospali, neboť pojednou uslyšel zvuk píšťal a tlukot na bubínek. Viděl je nyní.

Všichni chlapci a muži se drželi za ruce, tančili kolem ohně vysoko planoucího a zpívali. Zaslechl slova:

A co je to za motyka,
že se země nedotýká …

Došel až k nim. Neviděli jej, neboť se rozběhli k pečeným rybám. Pojedli, znovu se chytili za ruce, oheň planul, dřevo praskalo … zpívali:

A co je to za motyka,
že se země nedotýká …

Zasmál se umírněně. Rázem ustal všechen ruch, zastavili se a zírali na něho jako na zjevení. Vtom však vypukl jásot, všichni se smáli, vykřikovali a dávali najevo radost, jakou dosud nepozoroval.

„Mistr se směje!“

„Radujte se, kamarádi! Mistr se zasmál a to je příznivé znamení!“

„Všichni dojdeme do země zaslíbené, kde budeme spokojeně živi! Čekají nás. Možná že už vědí o našem putování!“

„Bláhoví,“ řekl Ježíš, „jak by o nás mohli mít potuchu, vždyť potrvá nejméně dva roky než tam dojdeme. Ale radujte se, buďte veselí, neboť radost vaše je radostí mojí a jsem uklidněn v srdci, když vás takto vidím.“

Přistoupil k němu Abšalom, objal jej ochranitelsky a naléhavě pronesl:

„Pojď, Svatý Proroku, odpočineš si, neboť námahy bylo na tebe příliš.“ a odváděl jej do stanu, kde jej usadil na pohodlné lehátko.

„Abšalome, Abšalome, začínáš pronikat do záhad, a to je dobré znamení. Povíš něco bližšího?“

„Ano, Svatý Proroku, přeješ-li si to. Byl jsi sám daleko v poušti a tem se přihodilo něco zcela zvláštního. Když jsi se vrátil, zářily v tvých očích hvězdy a poznání, jež se tě dotklo, zaplavilo svitem celou tvou postavu, jakoby byl zjevení. Nechci se tázat, ale – rozmlouval jsi přímo s Hospodinem? Tak soudí má nezkušenost.“

„Nejsi příliš vzdálen pravdě. Věčný mně ukázal svoje dílo, stvořené vlastníma rukama, či spíše vlastní myšlenkou. Nemohu a domnívám se, že nesmím nikomu svěřit, co jsem uviděl. Ale bylo v tom obsaženo vše: Zázrak, síla Všemohoucího, nehasnoucí jiskra planoucí v Něm v podobě věčného plamene, který hoří sám sebou a ze sebe.“

„Dostalo se ti zvláštní milosti, ó Svatý, Svatý, Svatý!“ Abšalom poklekl a dotkl se čelem kamenité a písčité země. Ježíš jej okamžitě zvedl – lehce, jakoby dosud byl dítětem, kdežto on už dospěl ve statného muže, zoceleného tvrdými podmínkami putování, trvajícího již deset let. Zahleděli se na sebe.

„Ne, Svatý Proroku, tobě nebude třeba pokračovatele, neboť nás všechny přežiješ v tomto životě. A v onom na tebe nezapomenou po tisíce let. Snad po celou dobu, kdy tento svět a život bude zde z Hospodinova dopuštění.“

Abšalome, Abšalome, mluvíš jakobych byl nesmrtelný. Ale nejsem. Jednou – snad po dlouhých létech přijde okamžik a duše opustí tělo, jež jí bylo propůjčeno.“

„Tvá duše bude ve své nesmrtelnosti působit na pokolení mnohá. Někteří ji zamítnou poněvadž uplynou věky – ale její vliv potrvá.“

„Abšalome, nechtěl jsem, aby v mých šlépějích tekla krev, ale ona bude prolévána v mém jménu na polích válečných, v něž se změní pole úrodná. Člověk má v sobě dědictví lovecké a Kainovo znamení nosí na svém čele. Lovectví jej ponouká k tomu, aby zabíjel, a když nemůže zabíjet zvěř, poněvadž by ji nespotřeboval – vrhá se vzájemně na sebe, svádí svůj pud na obranu země, náboženství, statků – ale hlavní je zabíjení toho druhého, jenž je pro tu chvíli nepohodlným nepřítelem. Co to však znamená – nepřítel?“

„Svatý Proroku,“ odpověděl Abšalom zamyšleně, „znamená to, že nepřítelem je každý podle potřeby. Je nutno vrhnout se na Římany, stávají se z nich tedy nepřátelé Kartaginců a naopak.

„Správně jsi vystihl, Abšalome, lidskou povahu. Vidíš – a to právě mne bolí až v hloubí srdce, že v mém jménu se povedou války s tisíci usmrcených, takže se ani Anděl smrti nedopočítá. Násilím budou nutit mé učení národům, které neznáme a oni mé učení nepochopí, ačkoliv je tak prosté jako pro dítě. Nastanou podivné doby, Abšalome.“

„Nesmíš o tom hovořit, Mistře, vůbec ne, poněvadž tváře ti planou horečkou a oči se zalévají slzami. Měl bys odpočívat – spát …“

„Ano – spánek je posilující, ale zároveň bratr smrti. Nikdy nevíme, zda se ještě probudíme do tohoto života.“

„Ne – nemysli takto, nýbrž se potěš očekáváním země, která tě přivítá s láskou a nadějí, že budeš její oporou a silou, které se jí skrze tebe dostane od Hospodina.“

Ježíš e opřel na lehátku a přivřel oči. Abšalom se tiše vzdálil. Za chvíli se pohnul závěs u vchodu do stanu.

„Maminko!“ zvolal a hodlal povstat, aby jí vyšel vstříc. Ale Maria matka rychle přistoupila k němu.

„Jsi unaven. Synáčku. Vím, že jsi prožil cosi zvláštního, nějak jsem to vytušila – a také vím, že o tom nesmíš hovořit.“

„Spatřil jsem dílo rukou Božích. Cesta byla daleká, přiblížil jsem se však na dohled – a bylo to jako zázrak, kouzelné dění, krása nad krásu. Člověk je nic, nežli ubohý červ mezi nekonečným stvořením Boha věčného.“

„Vím, Synáčku. Nyní však odpočívej. Brzy přece vyjdeme a je jisté, že tento poslední úsek cesty bude svízelný.“

Zahleděl se do jejích očí. Byly dosud hluboké, chvílemi se v nich zajiskřilo, ale on viděl, jak pozvolna vyhasínají, ztrácejí svou krásnou temně hnědou barvu, v níž se již usazují šedé ostrůvky jako připomenutí věku, který přešel. Usmívala se na Syna, oči však již hleděly do dálky, do nekonečna, do vesmíru .

Bože věčný – pronesl v duchu – co se stane, až tyto zraky vyhasnou zcela, duše odejde a ony zapadnou, potáhnou se šedavou clonou smrti? Co se stane? Život půjde dále? Bude pokračovat, avšak bez ní, bez té, která tolik zakusila, přesto však neklesla, vždy byla oporou tím, že je Matka. Jaké spojení s minulostí, není-li matky? Žádné. Zbývá pouze samota.

Snad zadřímal, když však otevřel oči, Maria matku už zde nedlela, ležení utichlo, jen oheň slabounce popraskával. Konečně se rozhostil klid a mír a spánek se dostavil bezesný, hluboký, posilující.

Za několik dnů se malá karavan vydala na cestu. Ježíš opět vedl vysoké, ušlechtilé zvíře, velbloudi hýkali, mezci se ozývali a ovce bečely poněkud ustrašeně, jakoby tušily, že zacházejí do krajiny nehostinné, pusté, mlčící, kde vítr žene sůl a písek proti sobě, aby mezi tím stiskl člověka jako hmyz, jenž tu nemá co pohledávat. Ale větrný vír už se neobjevil.

Po dvou dnech cesty, kdy pohoří Elborz kupodivu mlčelo, takže se zdálo být pohostinné, či alespoň maličko přátelské oproti poušti Dašte Kevir. Ta soptila písek do výšky, kam člověk nedohlédl – pokryt prachem v záhybech šatu, ve vlasech, přestož zahalených rouškou a maje oči zanícené, ústa vypráhlá, nohy necitelné od neustálého jednotvárného pochodu. Některým členům karavany se začala objevovat bolavá, zanícená místa, kde sůl rozežírala pokožku, nejčastěji po bodnutí nějakým hmyzem.

Všichni byli unaveni, skleslí, avšak Ježíš vedl své zvíře neustále v čele karavany. Jeho bílé roucho zářilo čistotou, jakoby se jej

prach, sůl a písek vůbec netýkaly. Slabá záře, halící jeho urostlou postavu dodávala sil těm, kdož klesali na mysli a také na těle.

Toho dne v pozdním odpoledni dal povel k zastavení. Lidé klesli na místech, kam právě dospěli a zvířata uléhala do písku a soli, nedbajíce ničeho. Ježíš jakoby se probouzel z těžkého spánku, naplněného únavnými sny. Procházel kolem ležících, spatřil zející rány, zanícené oči a téměř slyšel srdce bušící jako na poplach.

„Bratři! Přátelé! Proč jste neřekli, že máte bolavé ruce, oči, tváře? Proč jste nezavolali?“

Abšalom, skrývaje zanícenou ránu na předloktí, se nesměle zmínil o tom, že nechtěli Mistra rušit v jeho hlubokém rozjímání.

„Když jsem viděl, Svatý Proroku, jak lehce a cílevědomě kráčíš v čele karavany, řekl jsem si, že se vše vyhojí, až dojdeme k cíli. Nebo k čisté vodě, kde si rány vymyjeme.“

„Bláhoví! Což pochybujete o mně? Všichni obnažte své bolesti, abych viděl. Abšalome, Abšalome – nečekal jsem od tebe takový nerozum. Ukaž …“ a sám strhl nečistý cár, jímž byla ruka zakryta. Objevila se snětivá rána, uprostřed krvavá, kolem vroubená již zelenou kůží, která hrozila, že zanese sněť do celého těla.

„Abšalome! Musím se zlobit!“

„Ach – Mistře …“

„Podej mi ruku!“

„Ne – nakazíš se!“

„Řekl jsem!“

Abšalom vztáhl pravici, kterou Ježíš uchopil a lehce přejel prsty po ráně. Maličko se stáhla. Zkažená kůže a zhnisané místo odpadly v podobě suchých šupin. Všichni hleděli, jak se rána zavírá, zaceluje, až zůstalo maličko zarudlé místo, které mělo novou, čistou pokožku a nepatrnou jizvičku podél.

Tu se všichni pohnuli k Ježíšovi, volali jeden přes druhého:

„Mistře! Svatý Proroku! Mne uzdrav! Ne – napřed mne! Mne prvního!“

„Všichni budete zdrávi. Jen mně důvěřujte a nic přede mnou neskrývejte.“ a procházeje mezi nimi, dotýkal se ran, které se ve chvíli hojily, aniž by po nich zůstávaly stopy. Posléze došel ke Svaté Paní, a to s malou obavou o její zdraví. Ale zastihl ji, jak s Ráchel rovná zavazadlo a něco si vyprávějí, čemuž se obě usmívaly. Seděly na kamenech a Maria Matka nyní zvedla hlavu a vroucně pohlédla na svého Syna. Ráchel vstala, hluboce se uklonila a řekla:

„Svatý Proroku, nemusíš mít obavy. Jsme v pořádku. Všichni věřili a doufali, že jim pomůžeš.“ dodala horlivě, a to neměla dělat.

„Ráchel, Ráchel,“ promluvil káravě Ježíš, „já vím, že mne chceš potěšit, ale vím také, že mnozí pochybovali, nedůvěřujíce mně, poněvadž únava z cesty vyčerpala všechny jejich síly, takže mnozí zakolísali.

„Ó Svatý Proroku …!“

„Buď klidná, mé dítě, tvé provinění je maličké jako mravenec.“ a usmál se na ni. Vrhla se k jeho nohám, které objala s prostou vroucností a oddaností. Přitom zhlédla jizvy

po probití hřebem, což na ni zapůsobilo tak, že o tom přemýšlela po celý den.

Putování mezi pohořím Elborz a pouští Dašte Kevir vysilovalo všechny. Po třech dnech se najednou k malé karavaně donesly hlasy lidí, hýkání zvířat a ruch, jaký vydává množství, jež se utábořilo na delší dobu. Abšalom přiběhl k Ježíšovi.

„Svatý Proroku," řekl a hluboce se sklonil, „Někde jsou nablízku lidé. Snad se potkáme s karavanou."

„Ano, Abšalome, to je ono množství, které jsem slyšel už před tolika dny. Vítr přináší zvuky fléten a píšťal. Bude dobré, jestliže s lidmi pohovoříme a zároveň si odpočineme."

Jsi unaven, Svatý Proroku?" polekaně se otázal Abšalom.

„Ne – já nikoliv, ale ostatní. Pohlédni jenom na dva zbrojnoše, kteří už s nám splynuli, jak se pracně vlekou vedle zvířat. Všem je zapotřebí trochu veselí, maličko vína i bílý chléb, který jsme cestou nemohli péci."

„Také ovci porazíme."

„Jistě několik. Musím uctít ony neznáme poutníky."

Přibelhal se Nikodém a řekl zlobně:

„K čemu je uctívat, Mistře? Škoda ovce. Jsou to cizí lidé. A kdoví, jak se k nám budou chovat."

„Nebuď nedůtklivý, Nikodéme. Tvůj strach se proměnil v hrabivost, a to je velký hřích před Hospodinem."

„Ano – můj strach se proměnil, to je pravda, Svatý Proroku, ale nyní se bojím hladu. Což když nám ovce pojdou na nějakou nemoc, která je rozšířena v oné karavaně? Nebudeme mít maso, a to je potřebné.“ bručel Nikodém.

V dálce už bylo lze spatřit zvířený prach, jehož clonou probleskovaly barevné stanové střechy. Podle všeho potkali velmi bohatou karavanu. Stanuli. Dolétly k nim hlasy, a také smích. Ježíš pobídl zvíře. Blížili se.

„Karavana“ zvolal chraptivý mužský hlas.

„Kde? Aha! Nějaká menší. Chlapci, běžte a pozvěte je k nám. Vidím šest velbloudů. Což je jich tak málo? Utíkejte!“

Dva hoši se rozběhli pouští. Když se však přiblížili k Ježíšovi, místo veselého pzdravu klesli do prachu země a čely se dotkli kamení.

„Je to prorok.“ řekl jeden, „Vidíš ten šat a tvář plnou laskavosti?“

„Svatý Proroku!“ osmělil se ten druhý, „Zajdeš laskavě do našeho ležení, abys nabral sil? Všichni tě rádi uvítají.“

„Jste hodní chlapci. Vaši otcové jsou zde?“

„Ano. Dovol mně, Svatý Proroku, abych vedl tvé zvíře.“

„Já ponesu psa. Je už starý.“

Všichni vykročili a blížili se k táboru. Tam rychle poráželi skopce a zaříhali ohně. Na kamenech se pekly placky. Ovoce leželo na prostřených rouškách. Vůdce karavany jim vyšel vstříc a složiv ruce křížem na prsou, hluboce se uklonil.

„Buď vítán, Svatý Proroku – ty i tvoje družina. Vstup do mého stanu, kde ti otrok umyje nohy a odpočineš si.“

Stan byl vyložen barevnými látkami, měkké koberec kryly udupanou zemi. Přišli otroci nesouce vlažnou vodu a pozorně zouvali opánky a ovínky. Na chvilku strnuli, když uzřeli strašné jizvy po probití hřebem. Jeden z nich se osmělil a dotýkaje se čelem země, promluvil:

„Svatý Juz Asaf! Svatý Juz Asaf! Nezlob se, Mistře, že jsem před tebou promluvil, což je otrokům zapovězeno.“

„Jen mluv, kolik je ti libo. Neuznávám otroctví. Přede mnou jsi svobodný člověk. Ale pověz – ty něco víš o ukřižování?“

„Já ne, Svatý Proroku. Můj pán o tom vyprávěl při jídle, kde jsem posluhoval. Ukřižovali mého přítele – řekl. Juz Asaf byl na studiích můj nejlepší přítel. A vyprávěl jak tě zradili, zaprodali a usmrtili. Zpráva o tom se dostala k nám před třemi roky.“

„Musta Emar!“ zvolal Ježíš, „Můj přítel Musta Emar – je tu s karavanou?“

„Ano, Svatý Proroku. Máme mu sdělit …“

„Nikoliv – překvapím jej.“ Ježíš se usmál. Jeho svaté, zraněné nohy byly omyty, zavinuty bílými ovínkami a obuty do sandálů. Otroci si tiše povídali, ale on věděl, že mluví o něm, a to s maličkým strachem, poněvadž přece je pokládán za mrtvého, a nemůže tudíž být přítomen, leč v podobě ducha.

Prošel tábořištěm, přistihl Dorkase a Šiboleta, jak počítají velbloudy, ale jakmile se dostali k číslu tři sta, zmátli se

a začínali znovu. Snad by se byli pohádali, kdyby nespatřili Mistra, před nímž se nikdo nesměl škorpit, ať z jakéhokoliv důvodu.

„Chlapci! Velbloudů je čtyřistašestnáct. Mohutná karavana!“

„Svatý Proroku! Ty hned všechno víš. Čtyřista šestnáct – podívejme se. Klidně to řeknu Ráchel a budu předstírat, že jsem je sám spočítal.“

„Prozradím jí to.“ zasmál se Dorkas.

„A já řeknu, že upíjíš tajně vína!“

„Povím jí na tebe, že jí chceš napsat psaní, ale neumíš psát!“

„Tiše chlapci, vždyť už jste dospělí!“

„Svatý Proroku – to my jen tak …“

Ježíš vyhledal stan Musty Emara. Váhal chvíli, potom rozhrnul závěs a vstoupil. Musta Emar vstal, aby uvítal hosta, jak se slušelo. Učinil dva kroky a zarazil se. Byl poněkud menší postavy, a neměl žádné osobní kouzlo. Nyní stál zaražen, pojednou cítil, že je čímsi zasažen v srdci. Dávné vzpomínky se hlásily. Nebyl schopen promluvit.

„Ano – jsem Ježíš Ben Jusuf.“ promluvil host.

„Juz Asaf! Bratře! Příteli! Teď vidím, že jsi se nezměnil. Tvé oči! Čelo! Postava! Pojď – usedni!“

„Musto Emare! Kdo by se nadál, že na této dlouhé cestě potkám dávného přítele!“

„Jsi Svatý Prorok! Teď vidím tvé roucho! Není to tedy pravda, že tě tví vlastní lidé odsoudili k smrti! Jsem tak rád! Fama crescit eundo – promluvil čistou latinou.

„Je to pravda. Všechno je pravda. Ukřižovali mne. Pohleď na má rozbitá zápěstí.“ odhrnul rukáv. Ukázaly se surové jizvy, „Pohleď na mé nohy, které byly probity hřebem.“ sehnul se, odstranil ovínek a Musta Emar se skácel na polštáře. Přiběhl otrok, maje za to, že jeho pánu se udělalo nevolno, ale Musta Emar odmítl jeho pomoc a nařídil, aby Mistrovi upravil ovínky.

Potom setrvali spolu a vyprávění se změnilo v důvěrná sdělení. Musta Emar chtěl znát všechny osudy Ježíšovy, nyní nazývaného Juz Asaf jako tehdy dávno, kdy nikdo nebyl schopen správně vyslovit jeho cizozemské jméno. Ben Jusuf se změnilo na Asaf a Ježíš na Juz. Přivykl tomu a nyní měl pocit, že se navrátil do mladých let, kdy se domníval, že jeho kázání, budou-li vroucí a Bohu milá, získají srdce všech. Jistěže mu lidé nadšeně naslouchali, avšak mnoho nedůvěřovali jeho slovům o dobrotě, obětavosti, lásce ke všem lidem, poněvadž ve skutečném životě se tyto snivé představy pouze zřídka vyskytovaly.

Nyní promluvil Musta Emar. Ježíš mu pozorně naslouchal.

„Jak vidíš, Juzi Asafe, stal se ze mne kupec. Prostě jsem se nehodil do samoty a osamění kláštera. Všechno mne tam tísnilo a toužil jsem být a pobývat mezi lidmi. Myslíš, že jsem se provinil?

„Ne, vždyť jsi nikomu neublížil. Byl jsi příliš živý a nespoutaný pro klášterní budovy, které jsou strohé, vybízejí k modlitbám …“

„Ale já jsem se modlíval … nemysli si, že jsem vynechával některé povinné ...“

„Vím, že nikoliv. Ale modlitba nejsou jen slova, nýbrž také myšlenky, jimiž se dotýkáme nekonečna, kde sídlí Bůh a jeho Božská podstata. Nasloucháš mně?“

„Ano – ano – nikoho jsem neslyšel takto promlouvat od času, kdy jsi odešel. Mluv – prosím tě – pokračuj – Mistře …“

Poslední slova Musty Emara připomněla Bethanii, Martu, Lazara, Marii Magdalénu, která rovněž takto žadonívala – téměř zcela stejnými slovy. Ježíš pátral v mysli, ale vynořoval se pouze matný obraz všech tehdejších událostí. Je tomu již tak dávno a uplynuvší čas znásobil vzdálenost oněch míst, kdysi tak blízkých. Promluvil:

„Nasloucháš-li mně, nejsi zcela oproštěn od časů našeho společného studování východních věd, neboť neopadl tvůj zájem, aniž zmizel v nenávratnu. To však neznamená, že bys měl být navrácen, poněvadž člověk nesejde z určené cesty z pouhého rozmaru, nýbrž proto, že jej duše, srdce, myšlenky – táhnou zcela jinam, to znamená směrem, jenž se mu zdá být lepší a více mu vyhovuje.

Nejsi zcela oproštěn od toho, co kdysi bylo a záleží nyní na tobě, abys tyto dva směry ve své duši skloubil dohromady – byl kupcem a časem – někdy se ocitl ve výšinách, kde sídlí Hospodin, jenž je věčná síla mladistvá, neznající odpočinku.“

„Kterak tomu mám rozumět, Mistře?“

„Pohlédni do hloubí oblohy, uvidíš hvězdy, neboť oheň už nezastiňuje naše oči. Všechna ta světélka planou, jsou věčně hořící, nepálící nás pro nesmírnou vzdálenost, v níž jsou rozmístěna tak, aby kolotala a nedostala se do střetu.“

„To vše jsem slýchal, teď si uvědomuji podrobnosti, ale zapomněl jsem … jiné starosti a zájmy nastoupily. Je však škoda nevědět nic o zázracích Božích. Řekl jsi, Mistře, že síla Hospodinova je mladistvá … je to možné … on přece je od počátku a před počátkem …“

„Před počátkem tu byl v podobě myšlenky, jež musela vyřknout či stvořit Slovo, aby povstal vesmír.“

„Svaté Slovo … Mladistvá síla Hospodinova! Tyto věci jsem dávno neslyšel, ale při jejich opakování mám pocit, že náležím k onomu nekonečnému vesmíru …“

„K nekonečnému životu náležíš, můj příteli, neboť duše je nesmrtelná, trvalá, stvořená jednou provždy, aby v běhu času byla spojena s dalším a další tělem, jež je jí milostivě propůjčeno. Poslyš písmo ze Zákon z knihy Žalmů:

Ty přivodíš člověka na to, aby setřín byl, říkaje: Navraťtež se, synové lidští!

Neboť kdyby tisíc let přetrval, je to před očima tvýma jako den včerejší a jako jedno bdění noční. /Žalm 90, 3-4/

Nebo poslyš proroka Malachiáše:

Aj já pošlu vám Eliáše proroka prve nežli přijde den Hospodinův veliký a hrozný.“ /Mal. 4,5/

„Ach, Bože, jak dávno jsem neslyšel těchto slov, aniž jsem na ně pamatoval v myšlenkách.“ povzdechl Musta Emar zamyšleně.

„I bývalo uvažování tvé trudné, domnívám se. Neustále jsi musel ke svému nemalému jmění přidávat další a další zlato a drahé kamení, aby tvá duše byla uspokojena. Ona

však nenacházela klidu, poněvadž jsi se domníval, že skončí a s jejím ukončením zaniká vše. Tak tedy jsi sobě připravoval záludné potěšení. Ale pravím tobě, že nezaniká věc nabytá, jako nemizí z věčné podstaty a nekonečného bytí duše. Probouzí se opět, přichází na svět a bylo-li jí v žití nynějším co odepřeno, je jí to poskytnuto v životě budoucím. Nehromadiž zlato, aby se nestalo svárem rodiny pokrevní a dědiců nezvaných. Amen.“

Musta Emar se těžce zamýšlel nad slovy, jež práv vyslechl a která se dotkla jeho nitra více, nežli si přál a než si uvědomoval. Nevěděl nyní, má-li se navrátit k životu duchovnímu, či setrvat v čem již tak dlouhá léta žil. Potřeboval oporu, slovo, jež by vyřkl Mistr, svatý Prorok, tiše odpočívající proti němu. Měl již na mysli větu, kterou se zeptá co tedy má dělat, nebyl však s to sebrat odvahu k oslovení tohoto svatého muže, jenž zná pravdu a žije podle ní. Promluvil však Ježíš, vidoucí jeho rozpaky.

„Musto Emare, slyšel jsi slova Boží. Ale to neznamená, že se jimi musíš řídit. Stačí, budeš-li je znát, srdce tvé se jimi potěší a tvá duše nebude zarmoucena představou zániku, nýbrž povzbuzena oprávněnou nadějí, která je skutečností danou člověku Hospodinem a jíž člověk nedbá.

„Juzi Asafe, nyní jsi mne potěšil, ale zároveň budu váhat, zdali jsem se rozhodl správně, když jsem opustil mnišskou dráhu.“

„Rozhodl jsi ve jménu svého života, Musto Emare. Nikdo jiný nemá právo nařizovat, jak se máš zachovat. Rozhodl jsi správně.“

„Ano – poněvadž vidím, jak jsi spokojen, jak ti tento život vyhovuje a jak se raduješ z nabytého jmění. Možná že jsi bláhově přesvědčen, že Hospodin ti tvé jednání zazlívá. Pravím ti však, že je spokojen rovněž, když vidí, že dílo jeho myšlenky, totiž člověk zakouší štěstí. Nezasahuje do tvého údělu, nýbrž dává ti svobodnou vůli, které jsi využil plnou měrou. A tím je potěšen.“

„Po celá léta jsem nebyl rozhodnut, mám-li si vyčítat své opuštění mnišského života. Nyní však jsem našel oporu v tobě, protože jsi svatý muž a tvá slova setrvají v mém srdci jako rosa posilující.“

Bylo to Ježíšovo učení, kterého s oblibou dříve používal. Pokud kázával již jako jinoch, velmi sem líbilo říci: V srdci lidském je buď kámen zatěžující nebo rosa posilující. Nyní jej potěšilo, že Musta Emar si zapamatoval, co tehdy bylo proneseno. Jak je tomu dávno!

Procházeli potom táborem, někteří kupci již skládali zboží do uzlů a vaků, jiní dosud seděli kolem ohňů a povídali si.

„Zítra odcházíme.“ řekl pojednou Ježíš.

„Už zítra? Ale, Juzi Asafe, proč ten spěch? Čeká vás pohoří Kopet Dag – a to není pohodlná cesta. Jestliže poušť Dašte Kevir chrlí sůl, pak pohoří Kopet Dag nešetří zmizelými stezkami, krkolomným výstupem na skály, jež nelze obejít a větrem vysušujícím oči k drásavé bolesti. Nespěchej tolik. Zlého užiješ dost i se svými lidmi.“

„Jsi hodný, Musto Emare. Chceš mne šetřit co nejdéle. Ale jak víš – toužím dostat se brzy do Šrínagaru, kde budu doufám uvítán jako člen rodiny, či rodu. Měl jsem rád všechny bratry a stařešina byl jako můj otec.“

„Já vím. A tvůj otec … zemřel dávno? Neměl bych se tázat …“

„Dávno. Brzy potom, kdy jsme se vrátili z Egypta.“

„A tvá matka?“

„Cestuje s námi.“

„Ale – ale – není to pro ni namáhavé? Nemohl jsi ji však nechat v tom Jeruzalémě. Je zdravá?“

„Snažím se jí dodávat co nejvíce síly. Jen Hospodin zná, jak vše dopadne.“

A tu se v Ježíšově myšlení ozvalo slovo smrt. Snažil se je zachytit, aby zvěděl více, ale unikalo, jakoby se vzdalovalo tou nekonečnou plání Dašte Kevir a čím více se je snažil dostihnout, tím rychleji unikalo, až se mu zdálo, že kdesi v dálce stojí osamoceno a čeká.

Když potom vše utichlo, poodešel od spících a hledaje na obzoru, jenž byl temný, stín onoho slova, klesl do písku a kamení a položil čelo na tu nehostinnou zemi, prosil Hospodina o zjevení pravdy.

„Neboť chci být připraven, Bože věčný, připraven, abych nezakolísal po splnění tvého zámyslu, čímž bych se provinil proti tvé vůli, jež je Svatá, člověk ji nesmí odmítnout, ani se jí stavět na odpor.“

A najednou na něj dolehla tíže nesmírná, snad to byl následek dlouhého putování, které i pro Ježíše, žijícího pouze duší a duchem, bylo zátěží, aniž si to uvědomoval a dbal toho. Tíže spočívala na něm v podobě temných mraků, ponuře se sunoucích, nesoucích vodu, ale nedštících, aby osvěžily – mraků naplněných blesky a bouří, ale mlčících podivným, hrůzným tichem. Ležel takto na kamenité půd, myšlenky vzdalovaly se od něho, jakoby jej hodlaly navždy opustit, a více se nevrátit.

Pusto se usadilo v jeho duši. Pusto – až na jediné slovo: smrt. Bylo však stále vzdálenější, nenahrazené ničím, co by povzbudilo, pomohlo vstát. Snad je nejlépe setrvat spojen se zemí, neboť člověk jí přece náleží, a nemůže se nijak odpoutat od jejích osidel.

Uvědomil si, že utichl svist větru, zvířený písek uléhal – snad k odpočinku, hvězdy na obloze patrně uhasly, ani jediný paprsek nedotkl se jeho srdce a duše. Tu zaslechl hlasy:

„Svatý Proroku! Ozvi se nám! Kde jsi?“ to bylo volání Abšalomovo, neblížilo se však, nemohli ležícího vidět v té hluboké temnotě. Potom se ozval z jiné strany. Abšalom patrně pobíhá, hledá, nenalézá.

„Mistře! Mistře!“ volal Šibolet úzkostně, „Kde jsi, Mistře? Zabloudil jsi v poušti?“

„Jsme tady!“ volal Dorkas, „Slyšíš nás?“

„To by bylo, abychom jej nenašli!“ křičeli na sebe žoldnéři, „Nemůže být daleko!“

Kumán, Daravuš a Mahda se o čemsi domlouvali. Vnímal jejich hrubé hlasy, které pojednou zazněly přívětivě a úlisně, zdálo se.

„Tak běž! Hledej, Therióne! Hledej pána! Nejsi ještě tak starý! Hledej!“ Ozvalo se slabé štěknutí, vzdálilo se, navracelo – následovalo kňučení a rychlé ťapkání psích tlapek, pokud Therión byl ještě schopen běžet. Ale nakonec se ocitl velmi blízko, doběhl a ulehl vedle svého pána.

Všichni muži teď stáli kolem Ježíše, který se jim zdál splývat se zmí a s hrůzou čekali na známku života. Abšalom opatrně sáhl na jeho zjizvenou ruku.

„Žije!“ vykřikl, „Mistr žije! Přepadla jej slabost.“

„Musíme opatrně. Nejprve ho posadíme.“

„Potřebuje trochu vody.“

„Nemáme tady vodu. To je neštěstí!“

„Jen opatrně! Posadíme jej. Vždyť má zkrvavené čelo!“

„Mistře! Svatý Proroku! Doneseme tě do ležení.“

„Ne – půjdu sám. To byla jen taková tíha na duši, až srazila tělo k zemi. Abšalome, vše ti povím.“ Abšalom se uklonil, složiv ruce na prsou.

Muži podepírali Ježíše, mlčeli zaraženi slabostí toho, který byl přece vždycky tak silný. Když docházeli ke stanům, obloha jakoby se projasnila, takže nepatrný svit ozářil Mistrovu postavu, jenž už se vzdaloval sám.“

„Svatý Prorok.“ řekl jeden z mužů.

„Skutečně svatý a milovaný Hospodinem.“

„Co se mu mohlo přihodit?“

„Snad měl vidění?“

Nedohodli se o tom. Abšalom vklouzl do stanu za Mistrem.

„Mám setrvat, Svatý Proroku? Či už je pozdě?“

„Zůstaň, Abšalome. Dnešní noc není určena ke spánku. Pojď – usedni – chci se ti svěřit.“

„Je to pro mne štěstí a pocta.“

„Když jsem se vzdaloval do pouště, šlo přede mnou jediné slovo v podobě neurčitého zjevení, či přízraku.“

„Slovo – slovo šlo před tebou? Jaké to bylo slovo?“

„Smrt.“ Nastalo ticho. Abšalom se zalekl, poněvadž se domníval, že se toto zjevení týká Mistra. Hleděl pak na něho tázavě a ulekaně.

„Svatý Proroku,“ řekl, „Hospodin ve své milosti zatajuje nám smrtelníkům den i hodinu. Kdybychom ji znali, všichni bychom zemřeli předčasně.“

„Podivné slovo,“ pokračoval Ježíš, „a ještě podivnější, co je za ním skryto. Netýká se pouze zániku toho, jemuž náhle vstoupilo do cesty. Ono slovo pro mne znamenalo krutou pravdu, již nemohu, ani nesmím odvrátit, jestliže se tak zachtělo věčnému Bohu. Ale za tím slovem je také skryta slíbená blaženost, která potěší duši nezatíženou břemenem těla. Přece však mne srazilo k zemi. Byl jsem sláb

a odevzdán přijmout osud, jak přichází. Ono slovo se týkalo mé matky.“

„Ubohý Svatý Proroku!“ Abšalom se osmělil a ujal Ježíšovu ruku do své dlan, „Trpíme všichni tím ukončením a budeme trpět vždy.“

„Ano, Abšalome, lidstvo nikdy nerozluští záhadu smrti, ačkoliv se o to bude snažit. Jedni řeknou – duše opustí tělo – a jiní opět, že tělo bylo staré a choré, že už duši neudrželo a vydechlo ji do věčnosti. Nikdy nepoznají kam odchází a budou se na to ptát a bádat o tom celé věky.“

„Někteří v duši nevěří!“

„Máš pravdu. Jsou ubozí pobloudilí a zbloudilí. V co tedy věří? Že člověk se rovná zvířeti? To má rovněž náznak duše. Že se rovná věci?“

„Nevěří-li v duši, popírají Boha, neboť ona je součástí jeho božskosti.“

„Ano, Abšalome. Hleď – kdyby se stalo a matka odešla brzy, pohřbíme ji v místě, které bude snadno nalezitelné a dosažitelné.“

„Svatý Proroku! Ona nezemře brzy!“

Ježíš se zamyslil. A tu pochopil, co znamenalo vzdalování onoho stínu v dálce pouště Dašte Kevir. Znamenalo, že smrt je zde, ale nikoliv, aby brala, nýbrž prozatím odchází do dálky, kde bude vyčkávat. A bylo mu, jakoby slyšel šeptaná slova: Bláhový, kdyby se ono slovo blížilo k tobě a přibližovalo se, měla by tvá slabost důvod. Ale ono zmizelo v dálce a ty se můžeš dosud radovat. Neklesej na mysli, neboť potom je duše mdlá – kdežto mnoho síly je ti zapotřebí k dalšímu žití, které se stane šťastným.

Ježíš se lehounce usmíval, když vstoupil do stanu Svaté Paní. Prohlížely s Ráchel nové látky s cizokrajnými vzory a dívka se čemusi smála. Ihned však zmlkla, hluboce se uklonila, pozdravila a mimo nadání promluvila:

„Svatý Proroku, odpusť, že hovořím před tebou. Musím ti však s radostí sdělit, že Svatá Paní je úplně zdravá, to byla jen taková slabost z namáhavé cesty – onehdy.“ a znovu se uklonila.

„Jsi hodná Ráchel, že se o ni staráš. Budiž ti za to požehnáno Hospodinem věčným.“ a v skrytu duše věděl, že Ráchel o slabosti své paní uvažuje více, než by měla, že se o ni bojí a zastírá obavy mnoha slovy. A ona poznala, že On – Svatý Prorok, zná pravdu.

Druhého dne nastalo velké loučení. Musta Emar dlouho váhal nad svým rozhodnutím, zda bylo správné, či nikoliv. Nemluvil o tom sice s Ježíšem, ale ten znal jeho myšlenky, objal jej bratrsky, aniž by řekl jediné slovo. Potom si hleděli do zraků. Mustovi se zdálo, že se utápí v těch hlubokých, temných očích a čekal na osvobozující řeč, ona však nepřicházela, jen bylo podotknuto, že už se nikdy nepotkají a bude zapotřebí zapomenout na nesrovnalosti v myšlení, vyrovnat svůj život s tím, jak byl zařízen a občas vzpomenout na radostné shledání.

„Zůstávej zdráv, Musto Emare, po všechny dny života, jichž bude ještě mnoho. Až tvá karavana půjde cestou nazpět, utábořte se opět na tomto místě a má duše bude s tebou.“

„Chtěl bych ti rovněž přát zdraví, Juzi Asafe – ale vím, že tvé tělo je poslušno tvé vznešené duše, která mu nejen vládne, ale také je ovládá. Nikdy nepoznáš nemoc. Všechno utrpení jsi už zakusil a tim jsi vykoupil své dny do jejich ukončení. Budu na tebe myslit, Juzi Asafe a – snad se potkáme ve Šrínagaru.“

Obě karavany se řadily, zvířata hýkala, ovce bečely a tísnily se v jednom chumlu, takže je psi museli rozehnat. Dobytčata bučela, trhala seno z žoků naložených na mezcích, lidé vykřikovali povely, čelo velké karavany se pohnulo.

Malá karavana, vedená Ježíšem, jenž neobul opánky, ani ovínky, šel bos, začala svou pouť. Jeho bělostné roucho jakoby zářilo, takže Abšalomovi přišlo na mysl, že jsou vedeni Božím světlem jako Israelité za časů Mojžíšových – tehdy pradávno, tak pradávno, že onen děj už pohltil čas, jenž plyne a plyne, aniž by se ohlížel na člověka. Náhle Abšaloma povolal Ježíš k sobě.

Máš těžké a vážné myšlení, Abšalome. Raduji se z toho, neboť budeš mým nástupcem. Neodpovídej. Nech slova otevřená, aby cokoli nadejde, mohlo za nimi následovat.

XXXXXXXXXX

Kopet Dag
Šrínagar

Kruté pohoří Kopet Dag přivítalo je burácení sžíravé vichřice, jež probouzela dutou ozvěnu v nepřístupných skalách. Bylo jim stoupat do strmých svahů, cestami téměř neznatelnými, zanesenými pískem. Vichřice nesla na svých švihajících křídlech drobné kamení, ostrohranné kousky urvané z drolících se balvanů. Bylo třeba zakrýt obličej i s očima, hledět úzkou škvírkou, což doprovázel strach, že na každém kroku číhá výmol, hrozící poraněním.

Karavana šla velmi zvolna, pouze Ježíš ve svém zářícím rouchu a s vlasy prosvětlenými sluncem, s jistotou vedl zvíře, které nyní neslo na hřbetě Theriona, jenž byl na pokraji smrti, ale kdykoliv otevřel oči, pohlížel věrně na svého pána, jenž mu připadal všemocný, byl pro něho bohem, či někým, koho si zvíře dokáže představit pouze jako vyšší bytost.

Po týdnu strastí a únavné cesty stanula malá karavana u strmé skály, jež poskytovala jakousi záštitu, neboť vichřice zůstala za ní, úlomky kamenů přestaly svištět, bylo nutno utábořit se na delší dobu. Tu zbýval čas, aby Ježíš zašel za matkou.

Měla živé, dosud jiskrné oči, ale kolem nich kůže ztemněla, jakoby promodrala sraženou krví po zranění. Rty – jindy plné a dosud usměvavé, stáhly se v úzkou, narůžovělou stopu v propadlé tváři. Ruce se poněkud chvěly a hlas kolísal, když promluvila téměř věštecky:

„Neboj se, Synáčku, dojdu s tebou do Šrínagaru a budu šťastná, když uvidím, že jsi mezi svými, kteří tě poznají.“

„Maminko, mluvíš o něčem, co je samozřejmé. Jistěže spolu dospějeme do vytouženého města. Ubytujeme se …“

„Ubytuješ se v klášteře, Synáčku a já se na tebe budu dívat, naslouchat budu tvému kázání, přimlouvat se budu za tebe tam, kam se dostanu, jakmile opustím tělo.“

„Jsou to přehnané smutky, maminko. Jsi zdravá a dostaneš ode mne tolik síly, abys žila v mé blízkosti mnohá léta, kdy bys viděla, že jsem dosáhl toho, po čem jsem toužil.“

„Sám budeš potřebovat svou sílu a mně už jí není třeba. Jsem živa tak dlouho, že mnohé ženy se těchto roků nedožívají. Ne – nech mne žít, jak dlouho určil Hospodin Bůh. On zná nejlépe, co komu náleží a přísluší. Nebudeme do jeho úradků zasahovat.“

V té chvíli Ježíš viděl, že vše je předurčeno a stanoveno, že by mohl prosit Hospodina o prodloužení matčina života, že však by se její únava stupňovala, nebyla by schopná starat se o sebe a bolelo by ji žití více než zánik.

Chtěl odejít do pouště, vzdálit se ruchu, který působila jeho družina, byl však pojednou varován myšlenkou, že by se vzepřel vůli Boží. Couvl a pokorně se omluvil.

„Ó Hospodine věčný – nikoliv má, ale tvá vůle se staniž!“

Šel potom dále zamyšlen, jakoby v očekávání čehosi nekalého. Neustále si říkal, že je smířen, ale když nastala osudová chvíle, skryl tvář v rukou a plakal.

Ráno toho dne přiběhla Ráchel s rozpuštěnými vlasy a šatem posypaným popelem z ohniště. Všichni věděli, o co jde, nikdo však nechtěl promluvit. Udělala to Ráchel:

„Svatá Paní zemřela! Svatá Paní je mrtvá! Plačte a naříkejte pro ni, aby viděla, jak byla milována!“

„Nedošla do Šrínagaru …“ řekl kdosi.

Abšalom přistoupil k Ježíšovi, nepromluvil však, neboť všechna slova byla marná. Jen šel vedle něho ke stanu, aby mu takto byl aspoň malou oporou.

„Máme vejít s tebou, Mistře?“ otázal se u vchodu a nadzvedl závěs.

Gestem ruky dal Ježíš najevo, že chce být sám. Vešel. Vládlo tu podivné a nekonečné ticho, jaké panuje toliko s mrtvými.

Maria matka spočívala na svém loži, pokryta bílo loktuší, ale s tváří odhalenou. Syn u ní poklekl a s podivením hleděl na podobu z mládí, která se jí ve smrti vrátila. Oči – ač zavřené, nebyly propadlé, ruce neměly svraštělou pokožku a čelo svítilo bíle, jakoby se dotýkalo slunce. - To však dosud bylo pod obzorem.

Syn vzal matku na ruce a vyšel ze stanu. Všichni se utišili, ale když viděli jeho klidnou tvář, osmělili se, přistoupili blíže a vyzvali Abšaloma k řeči.

„Svatý Proroku,“ řekl a poklekl, jednak před Mistrem, jednak před zesnulou, jež měla nyní tvář zahalenu šedou rouškou. Tu pak poklekali všichni a když utichli, navázal Abšalom, „Svatý Proroku, jaké místo vybrat pro důstojný hrob Svaté Paní?“

„Kopejte u skály, která má tvar srdce.“ byl tam takový obrovský kámen, mající na vrcholu prohlubeň, takže skutečně připomínal srdce.

Muži se dali do práce. Zaměřili hrob západo-východním směrem, zatímco domorodé hroby jsou ve směru severo-jižním. Vše bylo pak upraveno, drobná, nenápadná mohylka kryla tělo Svaté Paní navždy. Přiběhl Dorkas, nesl částečně opracované dřevo a s úklonou nesouvisle navrhoval, že by na něm bylo vhodno vypálit nápis. Tu vzal Ježíš z ohniště kus hořící větve a zhotovil tato slova: Mai Mari da Asthan – což znamená: Místo odpočinku matky Marie.

Dlouho všichni klečeli kolem, ale Abšalom povstal a přistoupil k Mistrovi.

„Je třeba odejít, Svatý Proroku,“ řekl tiše, „rušili bychom klid Svaté Paní, kdybychom se zde neustále zdržovali.“

Ježíš přikývl beze slova, žoldnéři jej pozorně zvedli. Když pak večer odcházeli, ujal se vedoucího zvířete a vykročil. Neohlédl se. Viděl matku, jdoucí daleko vpředu a prosil Hospodina o dostatek sil, aby dokázal překonat nekonečně truchlou chvíli.

Náhle měl na mysli nápis na svém kříži: Jesus Nazarenus Rex Iudeorum. Král židovský! Ale oni nechtěli svého krále, ani toho duchovního, licoměrně uznávali jen císaře římského, přestože to byl uchvatitel, raději snášeli nadvládu cizinců, než by se podřídili učení

svého člověka, jenž chtěl pouze jejich dobro, a to dobro duševní a duchovní. Nechtěli být dobří, neboť v dobru k ostatním je vždy nějaká oběť. Nechtěli.

Ó Jeruzaléme, Jeruzaléme, který usmrcuješ proroky a kamením zraňuješ ty, již byli k tobě posláni, kolikrát jsem chtěl shromáždit děti tvé, jako slepice shromažďuje kuřátka svá pod křídla – a nechtěli jste.

Tu vzhlédl k nebesům, jež se přívětivě klenula nad putujícími a hlasitě pronesl:

„Aj, zanechávář se vám dům váš pustý po všechen čas, Neboť pravím vám, že mně již nikoli neuzříte.“ /Mat. 23-27/

A pokračoval v myšlenkách: Ach, město tak lidné, jakť jest samotné zůstalo a učiněno jako vdova. /Jer. 1-1/

Připomněl si den, kdy společně s Marií matkou četli Pláč Jeremiášův, jak se vždy při některém složitém výrazu odmlčela, aby jej Syn doplnil. - I uvolnilo se srdce ze sevření, mysl z otupení, duše z bolesti – a slze se objevily v těch hlubokých, temných očích.

Karavana postupovala naprosto tiše, aby nerušila. Dokonce ani zvířata nehýkala, nebečela. Takto putovali pohořím bez radosti, s málo slovy, ale pojednou se cesta svažovala – i sestupovali do údolí, zaplaveného květy, ovocem, travou, lidmi, pracujícími v sadech.

A tehdy došlo k omylu!

Všichni se domnívali, že konečně dosáhli země zaslíbené. Město sice nebylo v dohledu, ale bohatství zeleně a dostatek sladké vody pro to svědčil.

Lehký vánek, plný vůně žírné země hladil při vdechování do plic, vypráhlých putováním po všech těch skaliskách a pustých končinách prosycených solí, která drásala nejen útroby, ale také oči, rty, ruce, nohy a celé tělo.

Abšalom sice viděl v dálce hory, nevšímal si jich však, neboť byl přesvědčen, že už není potřebí zabývat se jimi.

Muži začali stavět stany, připravovat ohniště, žoldnéři se chystali porazit alespoň tři ovce, aby měli všichni dostatek masa. Ráchel nasbírala plný okřín temných plodů, podobných ostružinám, které trpce sládly na jazyku. Připravila si těsto na placky, zatímco Dorkas a Šibolet vyhledali kámen, dostatečně plochý, aby se na něm dalo péct.

Seděli potom kolem ohně a sdílně vyprávěli.

„Ve městě si zřídím brusírnu mečů a ostatních zbraní, ale také nožů pro kuchyni.“ řekl jeden z žoldnéřů.

„Já bych rád dělal se dřevem.“ ozval se druhý, „Rozumějte: stoličky, lavice, také lžíce, naběračky, kvedlačky a co všechno ženy potřebuji.“ chtěl říci ženské, ale všiml si, že Mistr bedlivě naslouchá.

„My zůstaneme v klášteře, viď Šibolete?“ promluvil Dorkas a jeho druh horlivě přisvědčil.

„Co bude dlat naše krásná Ráchel?“ osmělil se Daravuš.

„Vdá se.“ stručně prohodil Mahda.

„Když já nevím.“ rozpačitě se usmála Ráchel, „Už jsem stará. Dvacetčtyři let je mnoho. Muži chtějí mladší.“ a začervenala se.

Chvíli panovalo ticho. Potom se jaksi urputně a odhodlaně ozval Kumán:

„Vzal bych si Ráchel za ženu.“ a díval se na Ježíše, co tomu řekne, „Byl bych na ni hodný, Svatý Proroku. Nikdy bych jí neublížil. Ona je také hodná.“

Tu se ozval Abšalom.

„Na to budeš mít dost času ve městě. Nech Mistra odpočívat. Však se dočkáš. Jistě nebudeme dlouho na tomto místě a pospíšíme do Šrínagaru.“ pohlédl na Ježíše, ale ten – zdálo se – byl myšlenkami vzdálen, takže se už nikdo neodvážil promluvit.

Večeře potom proběhla a skrovných poznámek mužů a za Ráchelina mlčení. Abšalom chtěl každou chvíli promluvit k Mistrovi, ale viděl jeho zamyšlení, takže raději čekal, až se ozve on. Zdálo se mu, že není vše, jak by mělo být, nemohl však přijít na důvod své nejistoty.

Oheň zvolna dohasínal, v nastalém večeru všichni zdřímli. Náhle se probudil Nikodém a oslovil Ježíše.

„Svatý Proroku, můj bratrský příteli, řekni – kdy dospějeme do Šrínagaru? Zítra? Nebo za dva dny?“

Abšalom strnul. Jeho nejistota pojednou vzrostla, takže se bál slov, jimiž bude odpovězeno. Co řekne Svatý Prorok? Něco zůstalo utajeno a nepoznáno. Co to může být?

Všichni se probírali z lehkého spánku. Chtěli rovněž znát, kdy dojdou cíle.

V té chvíli Ježíš zakolísal na duchu a jeho srdce se zarmoutilo. Musí zklamat své přátele, kteří jej tak oddaně provázejí po celou tu

dlouhou dobu. Je mu říci slova, jež nepotěší a on by chtěl každému z nich učinit radost. Nyní je však nedosažitelná.

Všechny zraky byly na něj upřeny očekáváním. Ne – nesmí dát najevo slabost. Vzchopil se a promluvil:

„Milí moji, přátelé drazí, tato úrodná krajina vás zmátla, poněvadž víte, že cíl naší cesty je naplněn bohatstvím květů a plodů, že je to vpravdě země zaslíbená, oplývající mlékem a strdím. Ale nikoliv – dosud nejsme u cíle – a potrvá téměř rok, než k němu dospějeme.“

Nastalo úplné ticho. Kupodivu první se vzpamatovali žoldnéři.

„Co na tom?“ řekl jeden svým chraptivým hlasem, „Však jsem si myslel, že zlenivím, když už nebudu putovat krajem. Moc pohodlí člověku neslouží.“

„Toseví.“ přisvědčil druhý, „Rok‘ To je toho. Ani nemrkneme a bude pryč. Potom nám toulání bude chybět.“

„Svatý Proroku,“ ozval se Abšalom, „kamkoliv půjdeš, budu s tebou. Nic natom, že nejsme u cíle. Když jsme zvládli celou cestu, zvládneme i ten zbytek.“

Kumán, Daravuš a Mahda rozdmychali oheň. Vpravdě jim bylo naprosto lhostejné, že dosud nejsou u cíle a Kumán nadto si byl jist, že Ráchel bude jeho dříve či později. Ale ozval se Nikodém.

„To jsem nečekal. Myslil jsem opravdu, že už končíme tu dlouhou pouť. Tak tedy půjdeme dále po Hedvábné cestě.“

„Ne, Nikodéme.“ promluvil Ježíš téměř nesměle, „Už nebudeme cestovat jako dříve. Dostali bychom se k pramenům řeky Oxus, a potom dále na Červenou poušť …“

Jeho řeč byla náhle přerušena Nikodémovým výkřikem, za nímž překotně následovala téměř nesrozumitelná slova:

„Cože?“ jeho hlas měl zlostný přízvuk, „Nepůjdeme po Hedvábné cestě? A čeho se budeme držet? Já vím, že zabloudíme a posloužíme za potravu divokým zvířatům? To jsme se dočkali!“

„Nikodéme …“

„Jaký klid byl tam doma v Jeruzalémě! Člověk se nemusel nikam trmácet! Všeho bylo hojně!“

„Nikodéme …“

„Kde chceš nadále hledat cestu?“ obořil se na Ježíše, aniž jej oslovil, což nebylo slušné ani vhodné, „V horách se nevyznáš! Kdobí kam dojdeme. Skončíme někde ve strži …“.

„Nikodéme, vím, že se bojíš, ale vše dobře dopadne.“ mírně a smírně promluvil Ježíš a v té chvíli se zase jednou nebyl jist správností toho, že vzal Nikodéma s sebou.

„Jsem zvědav.“ zasyčel Nikodém.

„Tak to už postačí.“ vzpamatoval se Abšalom, „Jak se můžeš opovážit hovořit zlobně se Svatým Prorokem! On ví, co má dělat a jistě nás dovede k cíli. Mlč!“ obořil se na Nikodéma, který jej chtěl přerušit, „Provinil jsi se dnes tak, že to nenapravíš do konce života!“

„Buď shovívavý, Abšalome,“ řekl Mistr, „je potřebí klidu, abychom se posilnili na další cestu. Nesmíme vyhledávat sváry nebo v nich pokračovat. Vše je v pořádku, Nikodéme. Uklidni se, neboť je ti třeba pokoje v duši a srdci.“ obrátil se k ostatním, „Zítra vyjdeme, přátelé. Budeme stoupat do kopců podél této říčky nesoucí jméno Margos, pokud si vzpomínám. Až dojdeme k jejímu zdroji, vyhledáme průsmyk a dostaneme se k dalšímu prameni. To bude říčka Kofen, která se vlévá do Sindhu.“

„Důežité je,“ ozval se Daravuš, „že půjdeme podél řek. Snad nebudou vyschlé. A potom, až dostihneme řeku Kofen, už půjdeme dolů, že ano, Svatý Proroku?“

Ježíš přisvědčil malým přikývnutím.

Noc pak pojala všechny do své konejšivé náruče, takže spali, jak spí spravedliví a ti, kdož nemají duši zatíženou. Nikodém dřímal, každou chvíli se budil, viděl, že Ježíš klečí, opřen sepjatýma rukama o balvan a pohlíží na oblohu, plnou hvězd, tak plnou, že nebylo lze rozeznat jednotlivá souhvězdí, neboť se skrývala v houfech stejně zářících sluncí. Nikodém věděl, že by se měl omluvit, ale úmyslně v sobě živil hněv, vzpomínal všemožných překážek, jež jim bylo na cestě překonat a byl blízek toho, vydat se pošetile na cestu zpět – a kdyby v té chvíli putovala karavana, šel by s ní. Ale daleko široko leželo ticho a klid.

Těžké myšlenky, poznamenané únavou, táhly té noci za Ježíšovým čelem. Pojednou kolísal, nebyl si jist, zda se neprovinil na všech, kteří tak oddaně a trpělivě putují s ním. Zda není sobecký a nezneužívá jejich ochoty?

Myslil na Nikodéma, prominul mu jeho nevhodné počínání a snažil se v něm nalézt pravdu. Ano – Nikodém promluvil správně, podle svého přesvědčení. Jak by mohl vědět, že skutečně nezabloudí? Cožpak se to nestalo dokonce i větším karavanám?

Končiny, kam nyní půjdou, bývají zcela opuštěné, takže nepotkají člověka, snad ani divoké zvíře, či vůbec živou duši …

„Bože, dej, ať mi moji lidé prominou, jestliže jsem se na nich provinili …“ zašeptal. Vtom na obloze zazářila létavice na své pouti k zániku. Věděl, že to není boží poselství, ale pocítil úlevu v srdci a duši, takže vydechl volně a osvobozeně. Kde však zůstala píseň hvězd? - pomyslil si a naslouchal.

Tichounká melodie přicházela z nekonečných dálav, blížila se k němu, mohutněla, měnila se v chorál, obklopila jeho duši, takže spočinula, jakoby našla útulný azyl.

Ráno potom začala další pouť. Nejprve muži složili stany, sehnali ovce, naložili měchy a seno na mezky. Říčka Margos byla poněkud nevázaná, řítila se přes barevné kamení, ale ryby se vyskytovaly v celých hejnech, takže o potravu bylo postaráno.

Zpočátku všichni mlčeli, zaraženi dosud Nikodémovým výpadem, jejž Abšalom v duchu nazval blázněním – ale přívětivost krajiny je posléze ukonejšila, takže si mezi sebou nejprve vyprávěli šeptem, potom však jeden ze tří nových promluvil hlasitě, a tu jakoby se protrhla zdrž na toku bystřiny, ozvali se všichni najednou. Abšalom přiběhl k Ježíšovi a pátral, zda

nezachytí jeho pohled. Mistr však soustředěně vedl své zvíře tak, aby se vyhnulo kamení, jehož přibývalo, jak stoupali do výše.

Abšalom se posléze osmělil:

„Svatý Proroku," řekl polohlasně, „tebe mrzí Nikodémův výpad? Nechci tě vidět utrápeného a skleslého. Vždyť znáš Nikodéma! Bojí se a svou bázeň zakrývá hrubostí, která ovšem je hříchem, použije-li jí proti tobě."

„Jsem rád," odpověděl Ježíš zvolna, „že hájíš Nikodéma."

„Nehájím jej." upřímně odpověděl Abšalom, „Vůbec se ho nezastávám, protože si to nezaslouží, nýbrž je mně hanba za něho, když vidím, že je příčinou tvého smutku."

„Jsi upřímný, Abšalome, jako vždy. Tvá slova mne potěšila, přestože by neměla. Nechovej ve své duši odpor proti němu. Všichni jsme chybující."

„Ale lásku k tobě, Mistře, mohu mít v srdci – ne?" záludně pronesl Abšalom, „A jestliže tě miluji, musím se zlobit na toho, kdo ti ublížil."

„Ne – neublížil mně, toho není schopen – pouze mne zarmoutil. Pokud však jde o tebe Abšalome, připomeň si přísloví: Lepší je zpozdilý k hněvu, než silný rek. Porozuměl jsi?" /Přís. 14-29/

„Ó ano, Svatý Proroku, jenže vždycky nelze být zpozdilý k hněvu. A Nikodém si toto přísloví právě nevzal k srdci. Zlobil se docela bezostyšně."

„Však také nenapomínám jeho, nýbrž tebe, na němž mně záleží." Abšalom chtěl promluvit,

ale Ježíš pokračoval, „Před námi leží úsek cesty, který bude nejtěžší, nikoliv pro neschůdnost, ale poněvadž se všem bude zdát, že je to putování zbytečné, jaksi přebývající a podniknuté navíc, mimo předpoklad.“

„Lidé přece musí pochopit, že jinak se do Šrínagaru nedostaneme, než po přejítí těchto hor, které se ani nezdají hrozivé.“

„Lidé nechápou, co nechtějí a jakmile jednou vzklíčí vzdor v jejich srdcích … však to sám poznáš!“

Malá karavana začala putovat proti toku řeky Margos. Na březích rostlo plno zeleně, takže se dobytčata popásala, ve vodě se třpytily ryby, zatímco ptáci se ozývali z křovin, a také shůry, když přeletoval orel, či obávaný sup. Vzduch byl vlahý, nikoliv suchy jako na poušti Dašte Kevir, či v pohoří Elborz. Přesto však všichni pocítili jakousi tíhu, jakoby každý z nich vlekl balvan. Karavana se roztáhla do délky, zvířata byla neposlušná, neboť se na ně přenášela nevole putujících, jedna z ovcí zaběhla do křovin, kde uvízla. Nikdo pro ni nešel.

Ježíš zastavil své zvíře, sestoupil k vodě a po hlasu bečící ovce ji našel. Přivedl ji zpět za hlubokého mlčení všech.

Doléhala na ně nesmírná únava, jejíž příčinu nikdo neznal. Nemohli ji přičítat námaze, poněvadž cesta byla pohodlná. Ani žízni ji nedávali za vinu. Čisté, sladké vody teklo v říčce dostatečné množství. Masa měli hojnost a sladké plody na keřích dávaly lahodnou šťávu.

Pouze Ježíš věděl, co se děje. Byla to únava zaviněná zklamáním, které zažili a museli překonat, čímž se síly vyčerpaly. Nebyli zlostní, až na Nikodéma – jen skleslost je deptala, přestože někteří se jí bránili a pokoušeli se hovořit. Jenž jediný námět převládající v jejich myšlení, dral se do popředí, takže slova se mu podřídila. Kumán promluvil:

„Třeba cesta nepotrvá dlouho. Za chvilku budeme u pramenů …“

„To si to pleteš,“ odpověděl Mahda nazlobeně, „Ta řeka nevypadá, že by měla krátký tok. Prameny jsou kdoví kde. Mám nohy z kamene.“

„Já také,“ bručel Daravuš, „ale ono to snad přejde, jen co si zvykneme.“

„Na co si máme zvykat!“ osopil se jeden z žoldnéřů, „Za těch dvanáct let, co jsme na cestě, už jsme si zvykli – ne?“ a jízlivě se zasmál.

Abšalom se polekaně zahleděl na Mistra. Ten však – zdálo se – neslyšel, co se hovoří, jen šel a šel, jakoby celý další život měl jen putovat, a nikoli nalézt klid.

Vpravdě však uvažoval o další cestě. Jsou již unaveni, pomyslil si - nikoliv tělesně, nýbrž jejich duše zemdlely, poněvadž byly zklamány. Ano – těšili se z dosažení cíle, který však cílem nebyl, ale pouhou zastávkou. Zklamání dokáže duši téměř usmrtit, neboť v něm je tíha balvanu a příval vod zalykajících. Jak však vrátit do jejich myslí odvahu a odhodlání?

Jen ještě jednoho roku je zapotřebí, a potom už nastane klid a mír. Všichni pak uznají, že se zlobili pro nepodstatnou věc. Ale není zapotřebí, aby to uznali, jen ať se radují a vyna-

hradí si všechno strádání. Mluvili o svých plánech, teď na ně zapomenou, budou v sobě živit mrzutost, a to jim na síle nepřidá.

Náhle se ozval poplašený skřek ptáka vysoko na obloze a všichni za ním pohlédli. Tu se zhrozili, poněvadž nad nimi visely temné, těžké mraky, dotýkající se dlouhými, mlžnými cáry až země. V dálce hřmělo a první blesky rozťaly nebesa se suchým praskotem a švihnutím, jakoby někdo použil biče. Malá karavana stál rozpačitě, ovce uléhaly, mezci hýkali a bylo třeba je uklidňovat. Lidé jim sňali náklad. Velbloudi se cukali na provazech a snažili se shodit řemení.

Vtom se spustil prudký déšť, tak hustý, že nebylo vidět na krok a kadý měl dojem, že je sám v tom přívalu nebeské vody, že ostatní kdesi zmizeli.

Pojednou Ježíš zaslechl smích. Mladí muži, kromě Abšaloma běhali nazí v dešti, umývali se a pokřikovali na sebe. Abšalom stanul po Mistrově boku.

„Kde je Nikodém?“ otázal se Ježíš starostlivě, takže bylo zřejmé, že se pro jeho protesty nehněvá.

„Snad někde schoulený u zvířete. Vždyť se stmívá!“ zvolal polekaně Abšalom.

„To jsou jen mraky, Abšalome. Déšť ještě zhoustne. Třeba spadnou hrudky ledu.“ jen to bylo vyřčeno, už pršely kroupy v prudkém přívalu, bičovaly zemi, lidi, zvířata. Hromy doprovázely vše svou hrozivou hudbou. Po cestě zděšeně prchalo několik hadů. Neměli kam se schovat. V řece protékala zcela zakalená voda, nesoucí s sebou listí, květy, větve, mrtvé myši.

Zdálo se, že každou chvíli vystoupí z břehů a zaplaví vše kolem, ale Ježíš pojednou řekl: „Už je konec. Příroda se uklidní.“

„Kterak se to pozná, Mistře?“

„Pohlédni na oblohu. Nedbej, že ti déšť zmáčí čelo a tvář. Pohleď!“

Trvalo chvilku, než se Abšalom rozhleděl a pochopil, na co se má dívat. Potom vydechl úžasem.

Nekonečně rozsáhlá, vše objímající duha objevila se nad krajem. Její barvy zářily a zdálo se, že z ní kane klid a mír na plahočící se lidi. Pojednou bylo všem jasné, že dojdou do zaslíbeného Šrínagaru, že jim tam bude dobře a že žití je přece jenom krásné. Sušili potom zmoklé šatstvo – či co tak nazývali. Byl rozdělán oheň, do něhož museli foukat, aby se rozhořel. Ale žoldnéři kdesi objevili suché klestí, takže za chvíli plamenná záře zalila odpočívající teplým světlem. Seděli nyní na kamenech a Ráchel vařila v kotlíku nachytané ryby s jakýmisi bylinami.

Ježíš odešel stranou, stál nyní nad prudce dosud tekoucí vodou, díval se, jak zvolna opadává, myšlenkami dlel zcela mimo dění, vzdaloval se do výše oblohy a měl pocit, že se noří do nekonečna, kde pozná Hospodina i jeho úradky. - Jak rád bych ti porozuměl, ó bože věčný, jak rád bych věděl, jak řídíš svět, vesmír, hvězdy! Prám se neustále, jak jsi stvořil člověka, který je tvorem nejvyšším, ovládajícím nejen řeč, ale i vědění, umění … - jeho myšlenky se zastavily. Milý pocit zaplavil srdce, neboť zdálky se ozvala flétnička, přidal se bubínek a moldánky naplnily melodii lísavými, něžnými tóny. Tu se vrátil a když ustali v hudbě, vybídl je, aby jen pokračovali a usedl na kámen v kruhu ostatních.

„Dobrá mysl?“ usmál se mírně.

„Ano, Mistře.“ odpovídali, „Ano, Svatý Proroku. Dobrá mysl.“

„Což se neposadíš ke mně, Nikodéme? Jsme přece více než přátelé.“ viděl jak Abšalom švihl po starci očima.

„Mistře, můj bratrský příteli! Snadže ani nejsem hoden být nablízku tebe …“ Nikodém na tato slova nikdy nedostal odpověď. Avšak neuvědomil si to do nejdelších dnů.

Pohoří, kam stoupali, bylo stejně drsné, pusté a nepřátelské jako ta ostatní, jimiž už prošli, ale poněvadž se drželi toku říčky, která kupodivu ani ve vyšších polohách nevysychala, netrpěli žízní, ani nemuseli pít zteplalou vodu z měchů.

Všechna tíha z nich spadla, zapomněli na své zklamání a rozmrzelost, radovali se při každém utáboření z hudby, usuzovali, jaký kus cesty již ušli a mnoho-li ještě zbývá k dosažení cíle.

V takových večerech býval Nikodém zamlklý. Trochu se styděl za svůj výbuch tedy na počátku tohoto závěrečného putování. V těch okamžicích se kradmo díval po Mistrovi, není-li k němu nepřátelský. Ale zároveň věděl, že to ani nedokáže. Svou chybu hodlal napravit, a to tak, že až potom, až budou v klášteře, sepíše všechna Ježíšova poučení, veškerá podobenství a úvahy. A teprve hotové dílo mu předloží, aby jej překvapil.

Zvolna stoupal úzkou stezkou, téměř se ztrácejícící mezi kamením a pískem, když chtěl přijít k Mistrovi. Vtom však zvolal jeden žoldnéř:

Bohové! Vždyť v korytě není voda. Říčka vyschla! Co s námi bude?!“ vběhl doprostřed toku a zoufale pohlížel na suchý písek pod nohama. Ostatní se zastavili, zvířata hýkala, ovce bečely, nastal nebývalý zmatek. Šibolet s Dorkasem hrabali rukama vyschlou půdu, jakoby doufali, že v nepatrné hloubce objeví vodu.

„Brzy dojdeme k pramenům, řekl Ježíš konejšivě.

„K jakým pramenům?!“ vybuchl Nikodém. „Ta řeka nemá prameny, jinak by nevyschla! Říkám, že zahyneme žízní! Komu to napadlo vylít vodu z měchů? Někdo si myslí, že je moudrý, ale hloupost sídlí v jeho hlavě! On …“

„Nikodéme, Nikodéme – zdali znáš přísloví: Zpozdilý k hněvu hojně má rozumu, ale náhlý pronáší bláznovství …“

Nikodém oněměl. Ježíš pokračoval:

„Kterak by řeka mohla téci bez pramene? Jakobys tvrdil, že duše člověka, život lidský je zde, aniž by byl stvořen. A jako duše leckdy tone v nevědomosti, až se téměř zalyká pocitem zbytečnosti a marnosti, tak také voda řeky mizí v hlubokých prostorách země – v písku a kamení. Ale duše se opět vzchopí, neboť síla je v její podstatě, která je božská. I tok řeky se opět objeví, až dospějeme k její části, kde voda nemůže vniknout do hlubiny.“ domluvil a šel nyní zadumán. Myšlenky jeho ztěžkly, pocítil balvan v prsou, kámen v srdci, břímě v duši. Znovu zakolísal.

Zda se zachoval správně, když vzal na cestu všechny tyto muže a nadto dívku Ráchel? Zda neměl jít sám, živit se z milodarů, putovat osaměle těmi nehostinnými kraji a končinami, spát kámen pod hlavou, neschovávat se před žhoucím sluncem!

Zdali nebylo řečeno – Zvečera potrvá pláč, ale za jitra navrátí se prozpěvování? /Žalm 30-5/ - Tento žalm pojednou mu tanul v mysli a bylo to jako napomenutí, jakoby slova hlasitě přicházela, neznámo z kterých propastí nekonečna.

Tehdy poznal, že není opuštěn ve své samotě, aniž by se provinil tím, jak své věci uspořádal – a v myšlenkách se navrátil ke svým lidem. Dal povel k zastavení. Byl to pustý kus země, ale prostírala se tu rovinka tak právě pro těch několik stanů a pro zvířata. Brzy zazněly údery při zatloukání kolíků, zachřestil řetěz na kotli, byla poražena ovce. Slunce se klonilo k západu, chlad přinutil poutníky, aby přisedli blíže k ohni.

Ozvala se flétnička, moldánky a bubínek. Do té zvláštně laděné melodie se vkrádal jakýsi neurčitý zvuk, jakoby šustilo na větvích suché listí, ale na míle daleko nerostl jediný strom, ani vánek se nepohnul, že by zpíval ve skalách. Muži si toho nevšimli, pouze Abšalom chvílemi zvedl hlavu, místo do plamenů zahleděl se do temnoty a naslouchal.

„Ano," řekl Ježíš s úsměvem, „je to voda, a není příliš vzdálená."

„Voda!" volali jeden přes druhého a vstávali, hodlajíce se rozběhnout, ačkoliv nevěděli, kterým směrem by se měli dát. Hudba umlkla. Naslouchali. Zvuk však nezachytil nikdo kromě Mistra. Povstal.

„Vezměte louče a pojďte za mnou." řekl jen a vedl je- sám ze světla – temnotou, v jaké se choulí Zeza bezměsíčné noci, kdy hvězdy nezáří, ale pouze blikají jako skomírající lampička.

Brzy se dostali k vyschlému korytu říčky. Slabý pramínek vody crčel zpod balvanu, zaklíněného v břehu. Tu se všichni dali do tance, žoldnéři prozpěvovali neznámou řečí jakousi cizí melodii, Ráchel se smála, Nikodém hleděl překvapeně, Abšalom přistoupil k Mistrovi.

„Svatý Proroku," řekl tiše, „tys učinil zázrak – viď?" a díval se na něho jakoby prosebně. Skutečně si přál, aby se mu dostalo přisvědčující odpovědi, chtěl mít dokázáno, že jeho velký Učitel je vyvolen Hospodinem a tato milost že spočine i na něm. Ale ani tentokrát se nedočkal.

„Není to zázrak," odpověděl Ježíš, „ale síla přírody. Pohlédni – pokud je to ve slabém svitu loučí možné – dále na břeh. Tyčí se tam vysoká skála, působí na vrstvy pod sebou a nutí vody, aby tryskaly ven. Je to slaboučký pramínek."

„Síla přírody …" pochybovačně řekl Abšalom a pomyslil si, co by dříve byl upřímně řekl a čeho se hleděl vyvarovat: Já ti, Mistře, nevěřím. Jsi příliš skromný.

„Nevadí, že mně nevěříš, Abšalome, je tomu, jak jsem uvedl!" navázal Ježíš na jeho myšlenky a neznatelně se usmál.

Po několika dnech se dostali k prameni řeky. Tu bylo třeba skutečně obdivovat, co zde vytvořila příroda. Velký, plochý kámen se nikterak nelišil od ostatních, alespoň vzhledem. Ale z jeho středu prýštila neustále čistá, křišťálová voda – z neznámého zdroje a neznámým způsobem, aniž by v kameni byl otvor. Všichni stáli kolem, udiveně hledíce na ten zázrak, zcela nepochopitelný. Zejména Kumán. Daravuš a Mahda důkladně zkoumali povrch kamene, pokoušejíce se pomocí nože najít kulinu či prasklinu, kterou by voda mohla pronikat na povrch. Oba žoldnéři stáli opodál a tiše spolu

hovořili svou rodnou řečí. Potom se k čemusi odhodlali. Předstoupili před Mistra, uklonili se hluboce a nesouvisle promlouvali:

„Svatý Proroku …“

„Tvůj Bůh je mocný …“

„Mocnější než všichni bohové germánští …“

„Ano – naši bohové jsou slabší …“

„Tvůj Bůh je nad nimi, když dokáže přimět kámen, aby vydal vodu …“

„Vždyť v kameni žádná voda není!“

Abšalom přistoupil.

„Je to zázrak,“ řekl, „což nevidíte, že Mistr učinil zázrak?“

„Abšalome! Tvá horlivost je mně dlouho již známa. Ale nehledej zázraky, než u Hospodina. Nepřísluší pouhému člověku, aby se chtěl rovnat Stvořiteli všemocnému. Nikdy jsem si nepřál, aby se hovořilo pochvalně o mně, nýbrž o Něm, který je nad námi.“

„Já vím, Svatý Proroku. Jsi příliš skromný.“

„Skromnost a pokora jsou dvě vlastnosti libé Bohu věčném. Což neznáš proroctví Micheáše proroka? Čehož Hospodin vyhledává od tebe jediné, abys činil soud, a miloval milosrdenství a pokorně chodil s Bohem svým.“ /Mich 6-8/

Abšalom se těžce zamyslil a jeho zamyšlení trvalo po celé odpoledne, kdy putovali stále ještě do hor – pustých ve výškách a nehostinných pro jakoukoliv bytost.

Po dvou dnech stanula malá karavana u převislé skály, jejíž vrchol jakoby se skláněl nad poutníky, aby jim poskytl záštitu – budil v nich však spíše hrůzu a divný pocit bezmocnosti.

Žoldnéři sice rozdělali oheň, ale byli by raději putovali dále a doufali jen, že se zde nezdrží dlouho. Tentokrát se neozvala hudba, nikdo také neměl chuť skákat přes oheň, či kolem něho tancovat.

Ježíš samozřejmě vytušil jejich pocity, poněvadž myšlenky se zračí ve výrazu tváře, nepromluvil však potěšující slova, sám potřebný útěchy. Všechna strázeň cesty, všechen stesk, probuzený vzpomínkou na Jeruzalém, dolehl na něj, podobaje se oné hrozivé skále. Tu však zasáhla jeho duše a slova plynoucí myslí, dodala mu sil a odvahy.

Už jen maličko zbývá – uvažoval – málo proti všemu, co již přešlo a zapadlo do minulosti. Osvobození je na dosah, právě jako to, co čeká za hrozivou skálou. Je tam onen vytoužený průsmyk, jejž je nutno projít a doba v něm strávená bude dlouhá, dlouhá – zdát se bude nekonečná, přejdeme ji však, a potom už se objeví prameny řeky Kofen. - Je nutné povzbudit lidi, dodat jim odvahy, aby neklesali teď, když cíl je na dosah.

Viděl, že Abšalom stojí vzdálen skály a horlivě cosi vykládá Nikodémovi. Patrně ho chce podpořit. Přistoupil nim. V záři ohně pojednou viděl, jak je Nikodém vetchý, sešlý – jak zestárl při té dlouhé cestě, jak se liší od Nikodéma plného síly a odvahy – tam v Jeruzalémě. Objal jej kolem ramen.

„Neboj se, Nikodéme,“ řekl nesmírně laskavě, „neboj se další cesty, bude už poslední, a potom sejdeme do údolí, které se stane naším domovem. Neboj se, strach ti ubírá síly, a tu nyní budeš potřebovat.“

„Další cesta bude namáhavá, můj bratrský příteli?“ úzkostně se otázal Nikodém.

„Nikoliv pro tělo, nýbrž pro duši, Nikodéme. Musím ti svěřit, že průsmyk je úzký, pouhá štěrbina ve skále, jež kdysi dávno praskla, rozestoupila se a vytvořila tak důležitý průchod horami, které bychom jinak museli zdolávat.“

„Štěrbina,“ opakoval osudné slovo Nikodém, „zvířata se budou plašit a bát.“ mluvil jakoby mu šlo pouze o ně.

„Lidé je musí chlácholit laskavými slovy. Jsem rád, Nikodéme, že neváháš s průchodem soutěskou.“

„Nikdy jsem neváhal po celou dobu cesty,“ trochu lhal, ale budiž mu to prominuto. Sám tomu věřil. Dokonce se napřímil, takže poněkud připomínal Nikodém odhodlaného jít s malou karavanou.

Abšalom trochu poodešel a Mistr si dobře všiml, že se směje. Zavolal na něj.

„Abšalom, nemusíš odcházet, nepovídáme si s Nikodémem nic tajného. Pojď a doprovoď jej k jeho stanu.“

Abšalom raději mlčel jako ryba.

Za hrozivou skálou začínal ještě hrozivější průsmyk, jejž takto bylo možné nazvat jen s velkou dávkou shovívavosti či fantazie. Byla to průrva – ani ne soutěska. Ale na jejím dně se klikatila přece jen vychozená stezka, takže tudy zřejmě nejdou jako první.

Všichni se zastavili, váhavě pohlíželi na uzounký vchod, jímž sotva mohl projít člověk. Zvířata se začala plašit.

„Nebojte se, přátelé, bratři moji, sestro má Ráchel – nemějte strach ve své duši, vždyť nám nehrozí strže ani balvany na tomto konečném úseku cesty. Pěšina je rovná, bez nástrah.“

Ujal se řemení vedoucího velblouda, který vykročil jen se značným sebezapřením, maje v očích děs. Ovce se rozběhly kupředu, aby co nejdříve dostihly východu této téměř pasti. Lidé šli váhavě. Nikodém hleděl do země, aby neměl na očích ty hrozivé skály po stranách.

„Mistře, Svatý Proroku," promluvil Abšalom, „nemůže se utrhnout kus kamene a spadnout na nás?"

„Dobře vím, Abšalome, kam směřuješ."

„Jen se ptám, zdali …"

„Ano – ptáš se a zároveň mne napomínáš."

„Mistře, nedovolil bych si …"

„Ale ve tvém srdci je napomenutí – nemám pravdu?" Ježíš se usmál a pokračoval, „Správně jsi pochopil, že mluvím pouze o některých nebezpečích, a to těch, jež mohu vyloučit. Ano, Abšalome, kámen či skalní kus by se mohl utrhnout a zavalit nás. Musíme doufat, že se to nestane. Doufat! Až se utáboříme na noc …"

„Což tu přenocujeme?"

„Cesta průsmykem potrvá tři dny."

Abšalom se dále netázal. Nechtěl už nic vědět a tvrdil sám sobě, že je lépe setrvat v nevědomosti o věcech nepříjemných.

Avšak i to dlouhé putování průsmykem končila a malá karavan se ocitla v plném světle rozlehlé krajiny, která se jim zdála být přívětivá, přestože tu nerostla žádná zeleň. Muži začali stavě stany, rozdělali úsporný oheň, poněvadž dříví nebylo v dohledu a Ráchel brzy vařila v kotli polévku.

Ježíš poodešel na okraj srázu. Dole rozprostírala se pustá, skalnatá rovina, v dálce však jakoby se zabarvila zelení. Byly to napřed

sporé keříky s nemnoha listy, tvořily však předvoj hojné pastvy a snad i stromů.

Luna ještě dvakrát či třikrát změní svou tvář – uvažoval – a budeme doma, v zemi zaslíbené. Ó Bože věčný, toužím po klidu a uklidnění, prahnu po životě zasvěceném pomoci lidem strádajícím. Ty víš, Bože věčný, že pro sebe nežádám nic, pouze naplnění svého snu, jejž jsem snil už jako jinoch v kraji, kam putujeme. Dej, Hospodine, aby všichni moji věrní, kteří mne tak obětavě provázeli, došli rovněž ke svým vytouženým cílům.

Abšalom se rozběhl, aby Mistra odvedl od srázu, ale když viděl jeho zamyšlení, stanul a čekal.

„Jen přistup, Abšalome,“ ozval se Ježíš, „přistup a pohlédni. Co vidíš tam vzadu?“

„Zeleň! Rostliny! Jistě tam budou i stromy! Blížíme se už kcíli, Svatý Proroku?“

„Jen ještě malý zlomek času, než Luna dvakrát projde po nebi. Ale brzy přijdeme k prameni řeky Kofen. Voda je život.“

„Ano – skály jsou mrtvé …“

„Ne, Abšalome. Nejsou mrtvé. Je v nich bytí od počátku. Viděly nebo tušily záhadnou minulost, kterou člověk nezná. Pohlédni na tento kámen. Co vidíš?“

„Jakoby – nějaké vrstvy …“

„Ano – jsou to vrstvy a každá z nich znamená dlouhé období. Rozumíš mně, Abšalome? Usazovala se po nekonečnou dobu.“

„Rozumím tvým slovům, Svatý Proroku, ale nevím, co míníš tím, že vrstva v kameni znamená dlouhé období?“

„Vyjádři se přesněji, Abšalome.“

„Mám na mysli … vždyť přece stojí psáno, že Hospodin Bůh stvořil svět v sedmi dnech, či v šesti a sedmý dne odpočíval.“

„Ano.“

„Kde se tedy vzal pro usazování kamene ten čas bez konce? V jednom jediném dni …“

„Stojí tak psáno. Ale co se za tím písmem tají? Hleď – pro člověka je doba tvoření nepochopitelně dlouhá. Proto mu bylo dáno podobenství dnů. Není však den člověka jako dne Boží. Každý náš den znamená věčnost, kdy Bůh Otec tvořil vody, rostliny, zvěř a nakonec člověka. Podobenství dnů je pro nás, pro naši mysl pochopitelné, kdežto věčnost nám zůstává utajená.

Avšak ta dlouhá doba – co znamená pro Hospodina? On setrvává od věčnosti do věčnosti, a nemá čas rozdělen a přidělen jako člověk. Takže každé období tvoření je pro něho pouhým dnem, či snad hodinou nebo vteřinou.“

„Ano, Mistře, pochopil jsem a mám pocit štěstí, jakobych pronikl alespoň na okraj Božích úmyslů. Takže Svaté písmo nelže! Mluví o dnech. Teď už vím, že jde o Boží dny. O Božské dny, které nemůžeme měřit našimi hodinami, ať už slunečními či vodními. Je tomu tak, Svatý Proroku?“

Zcela tak. Jsem rád, žes pochopil. Šest dnů tvoření bylo zkrátka šest Božích dnů. Sedmý dne odpočinku trvá dodnes, bylo-li ovšem už stvořeno naprosto vše.“ Ježíš se zahleděl do dálky, kde tušil pokračování Božího díla, neodvažoval se však přílišně o tom bádat. Ne – pomyslil si – člověk nesmí pátrat po úmyslech a záměrech Hospodinových. Nebyl stvořen k tomu, aby vše znal a věděl. - Abšalom už se dále netázal.

Cesta potom ubíhala jako ve snu. Jednak všichni měli před očima vidinu cíle, kde budou doma, jednak šli dolů, stále dolů podle řeky Kofen, jež sice neoplývala rybami, ale přece jen poskytovala sladkou vodu, živila pastvu pro zvířata, naplňovala tiché noci veselou písní svého vlastního bytí.

Za málo dnů – oproti době putování – se dostali k soutoku s řekou Sindh. Tu se zaradovali, propukli v jásot, poněvadž nyní skutečně byli u cíle. Rozdělali velký oheň, pekly se nachytané ryby, Ráchel vařila čaj z vonných bylin, Kámán, Daravuš a Mahda chystali hudební nástroje.

„Škoda že naše cesta končí …“ pronesl někdo.

„byla to krásná doba, která už se nevrátí …“

„což nejste rádi, že dojdeme klidu?“ otázal se Abšalom.

Tu všichni zaváhali. Ovšemže se radovali, zároveň však věděli, že největší dobrodružství života maí za sebou, a to jim připadalo poněkud smutné.

Potom však, jakmile se nasytili, zavládlo veselí, hudba zněla dlouho do noci, až se Ráchel dozlobila a uvařila omamné byliny, jichž se Mistr ani nedotkl. Jen se v záři ohně rozhlédl po dřímajících a nepatrně se na děvče usmál.

Další pouť ubíhala rychle, přestože jim bylo stoupat do mírného kopce. Řeka Sindh hlučela, valila se před kameny a ze zpěněných vln vyskakovaly rybky.

Po nemnoha dnech pak stanuli na okraji rozlehlého údolí. Ve slabém oparu leželo výstavné město, kolem kvetly keře, louky byly plné kvítí, ptáci se ozývali a odněkud se nesl zpěv žen sklízejících ovoce.

Ježíš chvíli hleděl na tu krásu, potom se vzpamatoval, obrátil se ke svým lidem a promluvil jasným hlasem:

„Jsme doma, přátelé, radujte se!“ rozepjal náruč, aby ten překrásný kraj objal, neboť pocítil radost, všechny smutky se ztratily a on byl opět jinochem, vydávajícím se na cestu, kde bude kázat, léčit, utěšovat a dodávat sil klesajícím na mysli.

Sestupovali níže. Všichni se neustále chtěli zastavovat, obdivovat nečekaný pohled, když přece tolik roků viděli pouze kámen, skály a pouště. Velbloudi škubali větvičky ze stromoví, mezci okusovali keře a ovce spásaly trávu, sahající do pasu. Tu si Ježíš povšiml, že několik žen, pracujících v zahradách se napřímilo a hledí upřeně směrem ke karavaně. Starší již česačka se namáhavě rozběhla k nim. Padla před Mistrem na kolena, sklonila čelo k zemi a zvolala:

„To je přece Juz Asaf! Děvčata! On se vrátil! Přišel domů! Pohleďte jen – Juz Asaf se k nám vrátil! Ó svatý Proroku! Mistře! Jak jsme šťastni, že jsi mezi námi!“

„I já jsem šťasten. Ty mne znáš? Povstaň!“

„Ne! Před tebou musí každý pokleknout. Mistře! Jak bych tě neznala, vždyť jsem sloužila v klášteře, když jsi tam dospíval. Je tomu tak dávno, ale tvé oči bych poznala mezi tisíci.“

Ostatní ženy se shromáždily kolem a vyskytla se ještě jedna, poněkud starší, která Juze Asafa poznala. I ona si pamatovala jeho hluboké oči, promluvila a velebila jeho kázání, které uchovávala v mysli a jak řekla, těšila se s ním v těžkých dobách života.

„Blahoslavení lkající, neboť jejich slzy budou pokladem pro Hospodina.“ trochu si kázání upravila, ale to nebylo podstatné.

Přiběhl Šibolet s Dorkasem, aby ženu pozvedli. Ostatní zástup dosud klečel a čekal. Tu Ježíš pozvedl ruce nad pokorným davem a řekl:

„Žehnám vám, kteří jste přišli nezáludně, jen proto, abyste mne uvítali. Vracím se k vám a je mně, jakobych po dlouhém putování zavítal domů.“

„Ano – Svatý, Svatý, Svatý! Zde je tvůj pravý domov, který už nikdy nesmíš opustit!“ zvolal někdo z davu. Přicházeli další a další lidé, sbíhali se ze sadů a ti starší je poučovali, kdož to přišel, jak je svatý, jak dělá zázraky – a kázání mívá k lidem, kteří pracují, nikoliv tam v chrámě, kde jsou vybraní kněží, okázale odění.

Nikdo si nepovšiml, že Kumán, Daravuš a Mahda zmizeli ze shromáždění.

„Promluv k nám, Svatý Kazateli, Svatý Proroku‘“ zvolal kdosi. Ježíš přes veškerou ztrmácenost po cestě, vystoupil na kámen, jeho bílé roucho se zalesklo, široké rukávy kryly zjizvené ruce a kolem hlavy se vytvořila nejasná záře, vržená sluncem, pronikajícím stromovím.

„Moji bratři a sestry, poslechněte slovo, které vás zbaví pochybností o tom, že se málo modlíte, jak usuzuji ze stavu vašich myslí. Pravím vám, že vaše klopotná práce je tou pravou modlitbou a je milá Hospodinu. Stačí slůvko vyjadřující vztah k Bohu a je pojato stejně jako dlouhá, slovy překypující modlitba. Ne – na množství slov nezáleží, nýbrž řeknete-li pouze – Bože můj – potěší se srdce vaše i Hospodinovo.

A je-li kdo z vás churav, modlitba mu pomůže ke zdraví, nesmí však zanedbávat léčení. Modlitba nesetrvává u toho, kdo ji vyslovil, ale mizí, vzdaluje se v nekonečném prostoru, kde sídlí Hospodin věčně žijící. Odevzdání vlastní duše do jeho slitovných rukou posílí člověka, pomůže mu zdolat všechny nesnáze života. Tak pravím vám, bratři moji – sestry mé. Nyní pak se veselte, neboť, máte-li mne rádi, bude vám dobře se mnou a já pomohu komukoliv i kdyby mne nenáviděl – Amen.“

Shromáždění setrvalo v naprostém klidu a zvolna se rozcházelo ke své práci. Někteří v duchu reptali, poněvadž se jim nelíbilo, že práce byla nazvána modlitbou, když oni ji pokládají za nutné zlo, aby se uživili.

Jeden z mužů přistoupil k Ježíšovi a chtěl se na něho podívat vyzývavě. Avšak jediný pohled Mistrových zraků, hlubokých, soucitných a také povzbuzujících, obrátil mínění onoho muže a on místo všech nepěkných slov pronesl jedinou větu:

„Budu se řídit kázáním, jež jsem vyslechl, Svatý Proroku.“

„Nechtěl jsi však, jak vidím.“ pronesl Ježíš.

Muž sklonil hlavu, se strachem pak pohlédl na Mistra, uvědomiv si, že zná všechny jeho myšlenky.

V klášteře zatím zavládl ruch a velké pozdvižení, neboť k bráně přijeli tři jezdci na koních a dožadovali se vstupu. Byli vpuštěni na nádvoří, neboť mnich v bráně se domníval, že jsou to hladoví pocestní.

Když však je chtěl zavést do kuchyně, stanuli.

„Nechceme jíst,“ promluvil Kumán, „přejeme si hovořit s vaším stařešinou, neboť mu neseme poselství.“

„Ctihodný stařešina nepřijímá leckoho. Kdo jste?“

Řekli svá jména, znovu se pak dožadovali hovoru, tvrdíce, že stařešina bude velmi potěšen. Byli tedy prohlédnuti, zbraně neměli, a proto je uvedli do síně podpírané sloupovím. Tam chvíli čekali. Vešli čtyři novicové, za nimi stařešina s doprovodem a po zuby ozbrojení žoldnéři. Stařešina usedl na křeslo v čele síně a pokynul, aby přistoupili. Poklekli a čelem se dotkli dlažby – mozaikové, krásné, jakou dosud neviděli.

„Mužové neznámí, mluvte! Jaké poselství mně nesete?“

„Ó ctihodný kmete!“ zvolal Daravuš, „Neseme ti zprávu, která tě zajisté potěší. Svatý Kazatel dospěl k městu. Zdržuje se nyní s lidem v sadech.“

„Svatý Kazatel? Který? Bylo jich zde několik, ale přízvisko svatý neměl žádný z nich.“

„Svatý Prorok.“ tiše pronesl Mahda, „Svatý Prorok Ježíš ben Jusuf, jemuž se také říká Issa pro nevyslovitelnost jeho jména. Issa – nebo také zde u vás Juz Asaf.“

„Lžeš!“ vykřikl stařešina, „Lžeš a hodláš se vetřít do mé přízně – nevím za jakým účelem. Juz Asaf dávno zemřel. Přišla o tom zvěst před několika roky. Vlastní lidé jej

zabili, ukřižovali, neboť mluvil pravdu, a to většina z nich nemá ráda. Chtěl spravedlnost, a to rovněž nemilují. Chtěl, aby ustala nenávist mezi sousedy, a to jim nevyhovovalo. Rci mně nyní, proč jste přišli!“

„Zapřísaháme tě, velebný kmete, že mluvíme o skutečnosti. Ukřižovali Svatého Proroka, to je jisté, ale byl zachráněn z vůle Hospodinovy, aby jeho učení setrvalo po všechny časy. Musel se vzdálit z proradného města. Šli jsme s ním. Byla to taková malá karavana. Po celých patnáct let jsme s ním putovali. Tak dlouho trvala cesta.“ mluvili střídavě všichni.

„A nyní tě prosíme, velebný kmete, připrav mu důstojné uvítání. Je sám – osamělý – často se zamýšlí – matka mu zemřela nedávno. Je sám.“

„Mluvíte-li pravdu, mé srdce se raduje a má mysl je povzbuzena zázrakem Hospodinovým, který způsobil, že Juz Asaf přestál smrt a probudil se do nového života. Dostane se mu velkolepého uvítání.“ a vydal příslušné rozkazy.

Ježíšův malý průvod se po krátkém odpočinku blížil ke klášteru. Byli dosud značně vzdáleni, když se ozvalo troubení fanfár, jaké je poskytováno pouze králům, či při slavnostech Bohu – Hospodinu. Ano – slyšel ten známý soubor tónů, jimiž se hlásala sláva Hospodinova. Na chvilku se zamyslil a v okamžení zjistil, že ti tři noví jsou někde mimo, a nebylo nesnadné uhodnout, kde zapůsobili. Nemohl se na ně hněvat, přestože hodlal vejít do bran svého budoucího domova jako prostý poutník.

Průvod mnichů, nesoucích ratolesti, květiny a barevné stuhy mu spěšně postupoval vstříc. Tu bylo nutné, aby šel sám v čele malé karavany, jeho zářící, bílé oči hleděly s láskou na přicházející. Již byli u něho. Kladli květiny k cestě, poklekali po stranách, skláněli čela k zemi a polohlasně se modlili. Jiní jej vzývali.

„Buď věčně zdráv, Svatý Proroku, jenž přicházíš ve jménu Boha Nejvyššího a ve jménu svém, jež je svaté, svaté, svaté.“

A další prozpěvovali:

„Buď vítán mezi námi jako Syn ztracený, který se navrátil, aby potěšil Otce svého, jenž plakal.“

Tu se středem blížil stařešina, opíraje se o vysokou berlu. Mhouřil oči, aby lépe viděl. Posléze zjistil, že před ním stojí Juz Asaf, jehož jméno ze vzdálené země nikdo neuměl vyslovit. Roztřásl se.

„Otče!“ zvolal Ježíš a ten hlas by stařešina poznal mezi davy.

„Synu!“ vztáhl k němu ruku, zakolísal poněkud, ale Ježíš jej objal, jako objímáme otce po dlouhém odloučení, a podepřel jej, takže neklesl.

„Otče, nabudeš opět sil, budu-li s tebou. V této krásné krajině a živém, radostí zaplaveném Šrínagaru bud opět sám sebou, neboť jsem až dosud nebyl. Zabili mé tělo, mou duši, zhanobili mé jméno.“

„Nechť jsou navždy prokletí. Ale tělo tvé nabylo krásy, utrpení se na něm podepsalo, tvá duše se nezměnila, tvé jméno budiž zachováno po všechny věky věků.“

„Amen.“ hlesl Ježíš a uviděl pojednou před sebou plynoucí tisíciletí, která se vzdalovala rychle jako blesky, ale jméno setrvávalo.

Ó bože, Hospodine věčný, to je snad velká, přílišná pocta pro mne, jenž jsem prost vší pýchy, domýšlivosti, a netoužím po slávě! Jestliže je však tvá vůle taková, jsem smířen se svým údělem.

„Juzi Asafe,“ pokračoval stařešina, „nyní bude nutné, abys brzy začal kázat a učit, neboť lidé neznají nic, nežli lopotnou práci, poněvadž odměna je nemalá. Touží po majetku a udřeli by se k smrti jen proto, že příbuzný či soused má větší majetek.“

„Nezazlívej těm ubohým jejich touhu po majetku, velebný kmete.“

„Ubohým?“

„Jsou vpravdě ubozí, jestliže se starají pouze o své tělo, a nevěnují péči své duši. Je potřebí posílit je, aby pochopili, že člověk je duše. Jedině ona má v žití význam.“

Zvolna se odebrali do budov kláštera, kde už zatím připravili jizbu pro vzácného příchozího. Všichni se vzdálili, aby Svatý Prorok měl klid. Po chvilce zaklepali a vešli Šibolet s Dorkasem. Poklekli a sklonili se až k zemi. Stali se z nich statní mužové, měli možnost kdykoliv odejít, usadit se ve městě, založit rodinu – ale oni setrvávali u svého Mistra, nechtěli nic jiného. Teď přinesli čisté roucho, nesmírně pozorně upravili Ježíšovy zjizvené nohy, dali čisté ovínky a sandály z tmavých, kožených řemínků. Když mu potom učesali vlasy a vous, promluvil na ně a řekl:

Už nejste chlapci. Jak je doba vašeho dětství vzdálená! Byly to hezké časy a vy jste vždy poslouchali, nežádali jste odměnu. Ale teď musíte říci, co si ode mne přejete, vaše věrnost nesmí zůstat marná, zbytečná, neoceněná.“

Stál proti nim. Vysoký, přímý s očima hlubokýma, laskavýma, pronikajícíma však až do hloubí duše. V jeho vlasech se objevily první šediny, dosud nepatrné – a lehké vrásky u rtů dávaly najevo, že už prožil mnohé.

Šibolet s Dorkasem se na sebe nejistě podívali a on v nich poznal zase ony chlapce, které kdysi přijal k sobě. Usmál se.

„Mistře, Svatý Proroku …“ ozval se Dorkas.

„Ano … my bychom …“ pokračoval Šibolet.

„Tě chtěli poprosit …“

„Abys nám požehnal …“

„Ano – požehnáním, které by nás provázelo po celý život.“

Tu vztáhl ruce, oba poklekli a on jim požehnal slovy, jimž nerozuměli, ale pocítili radost ve svých srdcích a lehkost v duši. Všimli si, jak se proměnil. Jeho bílé roucho jakoby zazářilo stříbrem a když se jeho ruce dotkly jejich hlav, bylo jim blaze a oni pochopili, že toto požehnání přichází od Hospodina.

Vyšli mlčky do chodby, ale Šibolet brzy promluvil:

„Viděl jsi? Svatý Prorok se vznášel nad zemí, když nám žehnal.“

„Pro něho běžná věc.“ odbornicky odpověděl Dorkas.

Ježíš osaměl. S uspokojením vnímal ticho a klid, panující ve zdech kláštera a konejšící duši. Nyní si teprve, až nastal čas, uvědomil její rozjitřenost, kterou byla ovládána po celou dobu cesty, neboť neustále, ať se sebevíce vzdaloval od onoho nešťastného místa, znamenajícího původ a hlavní ohnisko všech strastí – ať se sebevíce vzdaloval, neustále to byl útěk a ten je zlý, nenechávající srdce a duši v klidu. Ano – duše se zvolna vzpamatovávala, nabývala na vyrovnání a schopnosti být opět sama sebou.

Prostorným oknem, zastřeným průsvitným závěsem, viděl překrásnou krajinu, oplývající zelení stromů, temnou modří vzdálených hor, obklopujících město – a nedaleké jezírko. Louka prostírající se kolem, plně rozkvétala.

Pojednou zaslechl zpěv. Odhrnul závěs. Na prostranství stály proti sobě velmi mladé dívky ve dvou řadách, držíce se kolem ramen a pohupovaly se doprava, doleva za zpěvu rytmické, zvláštně laděné písně. Byl podvečer … práce vykonána …

Klesl na kolena, opíraje čelo rukama. Vroucí modlitba vyvěrala z jeho duše, tolik strádavší a nyní utěšené.

Ó Hospodine, Bože věčný, děkuji ti z celého srdce za to, že jsi dovolil, abych prožil krutost, křivdy, zlobu, zranění a zjizvení svého těla, neboť bez oněch zkušeností bych nedosáhl blaženosti z klidu, který jsi mně nyní poskytl k prožívání.

Všechnu nepravosti na mně spáchané jsou již zapomenuty a já se budu z tvé moudrosti a dobroty radovat po celý život. Dej mi sílu, prosím tebe, abych mohl učit dobru, obětavosti, citlivosti k ostatním. A kdyby mé učení přijal jeden ze sta naslouchajících, budiž ti za to vzdán dík. Amen.

Povstal silný a očištěn od minulosti. Měl pocit volnosti, nikdo mu nekladl překážky a jeho srdce se radovalo radostí nezemskou, přicházející z jiného světa.

V poklidných odpoledních a večerech k němu doléhal zpěv bratří z obloukové síně, uklidňující melodie, která konejšila duši, jíž přece jen bylo ještě třeba útěchy. Zejména také pro nedávné vidění, či zjevení onoho záhadného mraku, jenž blýskal a hřměl a vysílal blesky. Hodlal o tom promluvit se stařešinou kláštera, jenž s ním velmi rád poseděl a pobesedoval za večerního stmívání, kdy oba vyprávěli a rozcházeli se potom za svitu hvězd, které se v tom uklidnění zdály být blízké a dosažitelné.

Toho večera dleli opět spolu.

„Můj milý Synu, Juzi Asafe,“ řekl kmet, když se usadili, „ty víš mnoho a také jsi zažil mnohé, řekni mně, proč se lidé neustále přou, sváží, hádají mezi sebou, a to jen pro hlouposti?“

„Mají svobodnou vůli přiklánějí se k nepravostem, jež byly Hospodinem zavrženy, ale v duších lidí bylo pro ně ponecháno místo, aby se rozhodli.“

„Jenomže se rozhodují pro to horší. Ale proč ti to povídám. Jsem znepokojen, poněvadž na planině, vzdálené půl dne chůze odtud, se připravuje bitva.“

„Nešťastní lidé!“

„Dva šiky stojí proti sobě a brzy bude dán povel k bitvě, takže zranění budou jako vždy přiváženi do kláštera. Bratři už chystají čistou vodu, plátna, odvar z omamných bylin a jiné potřebné věci. Kopí a meče – to jsou strašné zbraně! Nejhorší jsou však šípy. Zabíjení na dálku je podlost!“

„Ano – ale člověk vymyslí daleko zhoubnější zbraně.“

„Myslíš – mučení?“

„Ne – zbraně, které budou ničit spoustu lidí najednou a on se před nimi neskryjí, neboť mrak …“

„Mrak? Nerozumím ti, Juzi Asafe, můj Synu.“

„Promiň, otče. Chceš-li mne vyslechnout, vypovím ti, jaké jsem zažil vidění.“

„Rád poznám, co se ti zjevilo. Povídej.“

„Viděl jsem oblak obrovské rozlohy, kterak se prostírá na obloze a činí ji temnou, takže dole na zemi panuje téměř noc. Ten oblak vyrůstal ze země. Hřmělo v něm a blesky syčely hlasem tisíce hadů. Pod tím oblakem pobíhali jako poplašení mravenci lidé. Pobíhali a křičeli, hlasy však nebylo slyšet pro hřmění a sykot z oblaku. Ti lidé mizeli – mizeli – otče! Člověk tam běžel a najednou byl pryč, jakoby se proměnil v nic, jakoby se vypařil. Domnívám se, že to byla jakási zbraň – nebo snad kletba démonů?“

„Upokoj se, Synu! Vždyť jsi rozechvělý! Upokoj se, to nebyla zbraň, ale sopka. Vždyť víš, co znamená sopka pro ty, kteří žijí nablízku. Že jsi viděl právě tu chvíli, kdy se nitro země probudilo, znamená blízkost

nějaké katastrofy. Ale ne vinou člověka, jenž není schopen sestrojit zbraň působící shora. Sopka však se může ozvat a přírodní síla ničí vše kolem. Nezná rozdílu mezi člověkem a zvířetem, či stromem.“

„Naslouchám ti, otče. Souhlasím s tebou, pokud jde o sopky a jejich ničivou sílu. Ale v duchu vím, že člověk bude přemýšlet po celé věky, které přijdou, jak by lépe zničil svého bližního, jenž se stává nepřítelem, vypukne-li válka.“

„V tom samozřejmě máš pravdu. Ale síla člověka je omezená. Není schopen zničit množství lidí najednou, případně celá města.“ Stařešina mimoděk vyřkl velké proroctví, i když je zároveň popíral. Ulekl se a soustředěně přemýšlel, proč se takto vyjádřil.

Ježíš promluvil:

„Ty jsi řekl. Města. O městech jsi se zmínil, ačkoliv jsme o nich nejednali. Ano města. Jako sodoma.“

„Ale to nebylo dílo lidské, nýbrž Boží. Bůh se rozhněval na Sodomu a Gomorhu pro špatnosti, které tam byly páchány a zahubil je deštěm ohně a síry. A dým stoupal z nich jako dým z vápenice – stojí psáno.“ /Moj. - 1-19/

Ticho se rozhostilo mezi nimi, ale Ježíše děsily neodbytné myšlenky, jichž se nemohl zbavit. Zároveň se obával, že se rouhá, když uvažuje o Hospodinovi, jak by snad neměl. Nechal však svou mysl plynout.

I objevilo se jakési poznání, jemuž rozuměl jen zpola. Jeho duše mu napovídala, že Hospodin by nikdy takto zlobně netrestal hřešícího člověka, poněvadž je nejvýš milosrdný,

slitovný a odpouštějící. Neničil by města v nějaké prchlivosti, a vůbec už nikoliv pro pomstu. Bůh nemá zapotřebí se mstít – a je také nedotknutelný, takže sodomští se na něm nemohli prohřešit svým nezřízeným životem.

Ne – Hospodin nedštil na provinilé síru a oheň, nýbrž … zde ustal ve svých myšlenkách, neboť nemohl zachytit, co se stalo tak dávno a podobá se tomu, co se stane, až uplynou věky – co je v moci člověka … jeho úvahy se zmátly – zdálo se mu, že se podobají zmatku babylonskému. Promluvil:

„Je tomu přece tak dávno a kde dnes je klidná země, tam v těch dobách skutečně mohla být sopka, která se náhle probudila.“

„Jsem rád, že se mnou souhlasíš, můj Synu, Juzi Asafe. Mohla tam být sopka, které Hospodin použil jako nástroje své pomsty.“

Je to zakořeněno v lidech – uvažoval Ježíš – vinou dávných vyprávění a písem utkvěla představa trestajícího, nemilosrdného Boha v lidské mysli, a nelze ji vykořenit.

Snad jednou člověk pozná, jak se zmýlil. Ale – kdo by mu to dokázal? Hospodin se nebude ospravedlňovat před člověkem. Nebude mu vysvětlovat, že se mýlí, a on by stejně nevěřil. Příliš bylo zloby ve vládcích a také v lidech jako byl Mojžíš, takže zneužívali nevědomosti lidu a hrozili mu trestem z rukou Božích.

A opět se objevila pochybnost o správnosti vlastních myšlenek a otázka, zda se snad nerouhá.

Pobyt ve Šrínagaru měl na Ježíše blahodárný vliv. Jeho tvář zkrásněla, laskavost se znásobila, kdokoliv jej uviděl poprvé, měl pocit, že potkal záhadnou postavu z jiných světů či z jiného času.

Putovali za ním nemocní, nešťastní, postižení a on uzdravoval, promlouval utěšující slova, dodával naději. Přišel však čas, kdy se rmoutil, neboť přítel, s nímž prošel tu dlouhou cestu, musel odejít.

Věčnost dotkla se Nikodéma zcela nenadále.

Ježíš toho večera četl při olejovém kahánku. Oknem dolétal chladivý vánek, prvoněný požatou travou a tichá melodie zpěvů z obloukové síně. Ozvalo se zaklepání na dveře a po vyzvání vstoupil Nikodém s hochem, jenž mu sluoužil. Chlapec poklekl u dveří a sklonil hlavu. Slabé světlo kahánku vytvořilo náznak záře v Ježíšových vlasech.

„Nikodéme, příteli!“ vstal, aby jej podepřel, neboť příchozí šel ztěžka, opíraje se o hůl. Byl poněkud sehnut, vlas i vous bílý, ruce chvějivé, hlas nejistý, třesoucí se. „Usedni. Jsem rád, že jsi u mne. Máš nějaké přání?“

„Svatý Proroku, můj příteli, musíme se rozloučit. Vím, že brzy odejdu do neznámého kraje a života. Chci se ti k něčemu přiznat.“

Ježíš se neznatelně usmál. K čemu se tento vetchý stařeček může přiznávat? Neleží mu na duši žádné provinění, ani špatná myšlenka, či nenávist nebo jiný lidský hřích.

Nikodém se na něj podíval tázavě.

„Nikodéme, mluv tedy. Doufám, že nemáš o sobě pochybnosti a nemyslíš si, že tvá duše je zatížena nějakým proviněním. To určitě nikoliv. Co se tedy děje?“

„Svatý Proroku, zatajil jsem ti něco … týká se to přímo tebe, a nevím, jak mé přiznání přijmeš.“

„Ale … co se stalo?“

Nikodém pokynul rukou. Hoch, dosud klečící u dveří, vstal, zvedl velký koš a přinesl jej ke světlu. Koš byl naplněn papyrovými svitky. Nikodém rychle promluvil:

„Svatý Proroku! Když jsem se tehdy dávno rozhodl jít s tebou na tu dalekou cestu, rovněž proro jsem tak učinil, abych splnil své nejvroucnější přání.“ odmlčel se, aby nabral dech. Ježíš čekal. „Přání – ano – totiž bylo mně líto, že tvá slova, tvá ponaučení zůstanou v prázdnu, či pouze v mysli několika lidí, kteří zůstanou věrni myšlenkám, jež jsi vyslovil. Rozhodl jsem se napsat vše, co jsi kdy vyřkl, ať už tam v Jeruzalémě, nebo cestou. Ale dostal jsem se k psaní až zde v klášteře.“ a odmlčel se v očekávání.

„Ony svitky …“ váhavě pronesl Ježíš.

„Ano – je v nich mnoho. Pomáhal mně ovšem Abšalom a slíbil, že předčasně nic neprozradí. Poslechni si začátek prvního svitku.“ pokynul chlapci a ten vybrav neomylně – zřejmě už byl poučen – patřičný svitek, rozvinul jej před Nikodémem.

A tu se ozvala slova, která přenesla Ježíše do časů tolik vzpomínaných a želených a milované město stálo před jeho zrakem jako tichá,

přeludná vidina. Znovu byl mlád a pln odhodlanosti čelit překážkám, jež se začínají vyskytovat. Znovu prožíval děje dávno proměněné v obrazy halené jemnou pavučinou plynoucího času. I oddal se plně svém snění, jež mu vracelo vše co mu bylo uloupeno násilím, lží, falší …

„Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.

Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou.

Blahoslavení tiší, neboť oni dědictví obdrží na zemi.“ četl Nikodém.

„Můj příteli! Můj bratře!“ Ježíš prudce vstal, aby objal toho, který jej tak potěšil, „To je přece kázání na hoře!“

„Pamatoval jsem si každé slovo. Řekni mně, zachoval jsem se správně?“

„Nikodéme! Jak se můžeš takto ptát! Potěšil jsi mne. Radost, skutečnou radost už jsem nepocítil tak dávno. A nyní mně byla navrácena. Bude se mně lépe žít, když vím, že má slova nezmizela v nenávratnu, ale byla přítelem nejvěrnějším zvěčněna, aby i ti, co přijdou, je poznali.“

„Je tu i Pláč nad Jeruzalémem a – prostě vše – ale hlavně toto: Nedomnívejte se, že bych přišel zrušit Zákon či Proroky. Nepřišelť jsem zrušit, ale naplnit.“

„Ano,“ řekl Ježíš, „Zákon měl být naplněn tím, že by byl vysvětlen, temná místa zpřístupněna, hněv Boží proměněn v milosrdenství, lásku a odpuštění. Ale oni nechtěli …“

„Máš pravdu. Nechtěli ani Jana Křtitele, kárajícího nesmlouvavě, ani tebe hovořícího umírněně.“

Tu povstal chlapec, přišel před Svatého Proroka, poklekl a skloniv čelo k zemi, promluvil:

„Svatý Proroku, smím říci, který svitek se mně líbí?“

„Jsi pouhé dítě. Umíš číst?“

„Ano – velebný kmet Nikodém vysvětlil mně písmo a já jsem pochopil.“

„Řekni tedy, co hodláš.“

„Nejhezčí je – Nesuďte, abyste nebyli souzeni.“

„Tobě se ta myšlenka zdá správná?“

„Ano, Svatý Proroku. Vždycky se jí budu řídit.“

„Chceš se stát mým učedníkem? Jak se jmenuješ?“

„Neměl jsem dosud jméno, avšak velebný kmet mne nazval Nimur. Svatý Proroku, budu ti sloužit jako nejoddanější otrok.“

„Nerad slyším tento název. Nikdy už jej nevyslov … Budeš tedy mám učedníkem.“

Za několik dnů měl Mistr první kázání na louce, kterou brzy nazvali Juz Maroj – Ježíšova louka.

Z okna své jizby pozoroval dav, jenž se shromažďoval se zvědavostí, která bývá probuzena vším novým a nezvyklým. Bratři v klášteře už se postarali, aby pověst o jeho kazatelském věhlasu pronikla do celého Šrínagaru, ba i za jeho poslední domy – a také ovšem rozhlásili, jaký je zázračný léčitel, který nejen uzdravuje, ale i probouzí ze smrti,

jestliže jde o člověka mladšího, který dosud neprožil své roky do konce. Pouze Juz Asaf zná lidský úděl každého, kdo se k němu obrací o pomoc a podle toho učiní potřebné – hlásali.

Dav čekal trpělivě. Bratři z kláštera procházeli mezi lidmi a ujišťovali, že Svatý Prorok přijde brzy, aby pronesl kázání a uzdravil choré, kteří jsou mezi nimi. Tu se začali řadit. Nemocné dali do popředí, sami stáli za nimi.

Náhle se Ježíš objevil na malé vyvýšenině, aniž by kdo pozoroval, že se blíží. Stál nad nimi, vysoký, ve svém bílém šatu, ruce vztažené, jakoby žehnající, vlasy prozářené sluncem, takže všichni pojednou měli jeho hlavu za korunovanou královským diadémem. Mnozí poklekali, sklánějíce se k zemi. Ale z hloučku mužů pojednou vylétla slova:

„Co tady dělají ty ženské? Nesluší se, aby naslouchaly slovům Svatého Proroka!“

Ježíš neomylně věděl, který z nich to řekl, ačkoliv se skrýval za ostatními. Měl nyní jakési obavy z vlastní slov a byl by si raději ukousl jazyk. Hodlal však vzdorovat.

„Přistup blíže!“ zvolal Mistr, „Neskrývej se zbaběle za sousedy a pojď kupředu. Ano – ty!“

Muž neochotně učinil pár kroků.

„Opakuj svá slova!“

„Já … ne … jsem … jen …“

„Pohlédněte na tohoto, jenž pranýřuje ženy, ale z ženy se narodil. Pravím vám,

kdokoliv mluví o ženě slovy nepěknými, laje své matce, hanobí svou sestru. Či se snad cení na úroveň červa, jenž se líhne bez matky, lásky a domova? Není rozdílu mezi mužem a ženou před Hospodinem, neboť ona i on jsou jeho dítkami.“

„A co ženy prodejné, Mistře? Těch si máme také vážit?“ ozvalo se. Někdo se zasmál.

„Pravím vám: nebylo by prodejných žen, kdyby nebyl žádostivých mužů. Neboť neprodává kupec zboží, které nikdo nekupuje. Kdo z vás je nedotčen hříchem žádosti po cizí ženě – i pouhou myšlenkou, nechť posuzuje. Ale buďte shovívaví, položte své hřešení na misku vah a na druhou hřích ženy prodejné. Stejnou tíhou vyrovná se váha. Proto vám pravím: Nesuďte, abyste nebyli souzeni. Amen.“

Dav zahučel. Někteří se obořili na muže, jenž tak nevhodně promluvil, několik zlých slov dolétlo až k Mistrovi, on si jich však nevšímal. Sestoupil s Abšalomem k chorým, vztahujícím k němu ruce a upírajícím na něj zrak. Při pohledu na jeho tvář, plnou něhy, slitování a soucitu se uklidňovali, nabývali jistoty, že budou zdraví, jen jakmile se Svatý Prorok dotkne jejich očí nebo čela.

A on šel mezi nimi, tu a tam pronesl několik slov a chromí vstávali, nevidoucí prohlédli, obsypaní vředy užasle prohlíželi hladkou pokožku na rukou. Jiní křičeli „zázrak!“, zmítajíce se v křečích, jež nebyli s to zvládnout. K takovým přistupoval, kladl jim ruku na hlavu a oni se tišili, srdce jim naplnila neskonalá radost a duši klid a mír.

Slunce se sklonilo k západu, krajina mírně se chystala ke spánku, východ temněl. V jezírku za loukou zčeřená vlnka chvílemi vynesla rybku na povrch. Ozval se zvonivý hlásek vody. Byl čas odejít do kláštera. Někteří z davu se již vzdálili, ale většinou dosud klečeli na trávě a čekali. Abšalom sešel k nim.

„Svatý Proroku je unaven," řekl, „musí jít domů, aby si odpočinul."

Tu ho prosili, aby Mistr ještě něco promluvil, něco potěšujícího, co by mohli zachovat v paměti a těšit se s tím v hořkých dobách života.

„Až jindy …" utěšoval je Abšalom.

„Ne …" Ježíš stanul po jeho boku, „Nebudeme jim odříkat slovo, prahnou-li po něm, Abšalome." a slabounce se usmál učedníkovu nevraživému pohledu. Promluvil:

„Nachází večer, ukončení dne, moji bratři a sestry. Tu je potřebí se zamyslit nad uplynuvšími hodinami, zjistit, zda bylo učiněno vše nutné – jako hospodář na svém statku, přehlížeje denní povinnosti, ujišťuje se, že nikde nechybí nic podstatného, že nehrozí požár a že rodina jde nasycena spokojeně na lože. Tak také u každého z vás je nutné zamyslit se nad vlastním dnem, vzpomenout si, zda se nevloudila chyba – třeba jen pošetilá – do počínání a konání. Potom je možné klidně odpočívat.

Ale táži se vás, moji milí, je rovněž spokojena i nasycena duše? Neboť nejenom chlebem živ jest člověk, ale také slovem božím. Ku konci dne je nutné dát pokrm duši a tím pokrmem budiž modlitba.

Modlitba je spojení vaší mysli, srdce a duše s Bohem věčným, jenž je nad námi a řídí naše kroky, jestliže jsme ho poslušni. Modlete se prostě, vlastními slvoy, neboť nezáleží na vyjádření, ale na myšlence – a ta budiž pokorná, odevzdaná do vůle Hospodinovy.

Pravím vám, že prostá slova dělníka, pracujícího v kovárně – jednoduchá slova ženy obstarávající dům a domov – jsou Bohu milejší, nežli honosné zpěvy kněží oděných zlatem a kmentem. Neboť oni namnoze staví na odiv svou zbožnost a v srdci mají prázdno.

Ve chvílích, kdy se modlíte, nejste opuštěni, byť byste neměli bratří, ani sester a příbuzných. Hospodin je s vámi a dodává sílu vaší mysli, radost srdci, klid a mír duši. A pláčete-li, jeho ruka vás polaská, slzy odplaví váš zármutek a po skončení modlitby pocítíte ulehčení od břímě, které vás tíží a jehož část převezme Hospodin do svých rukou.

Věčný jest Bůh a vaše duše se při modlitbě stává součástí věčnosti. Amen.“

Nyní již byla úplná tma. V hloubí oblohy se rozsvěcovaly matně zářící hvězdy. Ježíš se zvolna vracel do kláštera. Vstříc mu vyběhl Nimur a za ním spěchal Šibolet. Kumán, Daravuš a Mahda rozpačitě stáli před branou.

„Svatý Proroku,“ Nimur se vrhl na kolena, „musím ti sdělit neblahou zprávu.“

„Mluv! Co se děje?“

„Svatý Proroku! Budeš zarmoucen, a to je mně líto. Ale je nutné, abych ti řekl pravdu …“

„Nikodém …“ hlesl Ježíš.

„Ano. Nikodém pojednou velmi onemocněl. Byl by upadl, ale bratří jej zachytili a odnesli

na lože. Není mrtev, to nikoliv … říká … dokonce s úsměvem, že musí počkat s odchodem, dokud se s tebou nerozloučí. Prosím tě …“

Abšalom ujal Ježíše za paži a pozorně jej vedl do mírného svahu.

„Tak těžce se jde k loži umírajícího …“ pronesl tiše Mistr, „Pozoroval jsem po několik dnů změnu v Nikodémově výrazu i chování. Počínal si tak … radostně … zdálo se, že na něco čeká. Přál jsem si jen, aby nepoznal, co má neodvratně přijít.“

„Jistě mu to nepřišlo na mysl.“

„Ne – ovšemže ne. Hospodin ve své laskavosti nedopouští, aby člověk pocítil strach z blížícího se konce. Čím více se blíží, tím je pro smrtelníka odtažitější. Téměř nikdo neví, že má zemřít. Naopak – pocítí úlevu, neboť už nevnímá bolest, horečku, závrať. Vše se otupí a setrvá jen pocit, že se něco děje, aniž by chápal, co to může být.“

„Svatý Proroku! Po celá dlouhá léta …“

„Dvacet pět let jsme spolu, Abšalome …“

„Ano. Po celou tu dobu jsem se neodvážil otázat. Ale nyní … jsme přece přátelé …“

„Více nežli to. Jsme bratři.“

„Jak jsi laskav!“

„Vím, co bys rád zjistil. Vím to po celou tu dobu. Ano – tam na kříži jsem zpočátku cítil, že jsem živ – rány nekonečně bolely – ne – nepočítal jsem se smrtí, jako s ní nepočítá žádný z lidí. Byl jsem také příliš mlád – proti dnešku. A po probuzení jsem se domníval, že to vše jsem pouze snil, příšerně snil. Tak je tomu, Abšalome.“

Došli do Nikodémovy jizby. Stařeček se s obtížemi zvedl na loži, usmál se, upíraje pohled na Ježíše a slabým hlasem promluvil:

„Bratře, příteli! Chtěl jsem tě vidět, neboť odcházím daleko – vydám se na cestu podél řeky dolů – podél řeky Sindhu až k moři a všude budu kázat o dobrotě Hospodinově, a také o tobě, Svatý Proroku, který jsi mne všemu naučil.“

„Nikodéme …“

„A ještě něco. Vše, co jsem napsal, všechna tvá svatá slova budou předána karavaně, putující daleko přes pohoří Elborz, poušť Dašte Kevir a močály do Babylona, Jeruzaléma … tam budou svitky předány tvým učedníkům, pokud žijí. Tvůj bratrovec Jan je jistě naživu. Budou … předány … by slova Mistrova … přetrvala věky … Blahoslavení … Nesuďme … Kdo jsi bez viny … slib mně …“ odmlčel se a Ježíš pozoroval, jak se mu oči propadají do hloubky, jakoby odcházející duše brala jejich jiskru s sebou do těch dálek, jež hodlal proputovat.

Abšalom vztáhl ruku, aby mu zavřel víčka. Ježíš však mírným gestem tomu zamezil a učinil tak sám. Potom setrval v tiché modlitbě. Byli přivoláni bratři. Ozvaly se jen zpěvy za mrtvé – klášter utichl. Stařešina se přišel poklonit zesnulému a požehnal klečícímu Ježíši.

„Juzi Asafe,“ řekl třesoucím se již hlasem, „ztratil jsi přítele věrného, ale v nás máš vše, co jsi měl v něm.“

Několik dnů později bylo velké shromáždění v obloukové síni. Břatří se bavili mezi sebou, neboť měla být jen projednávána záležitost s příjmem noviců.

Vtom vstoupil Ježíš ve svém bílém rouchu. Všichni se utišili a hleděli na něho užasle, nebo%t kolem jeho postavy se šířila podivuhodná záře, jakoby za ním vycházelo slunce, či spíše měsíc, poněvadž onen svit měl stříbřitě namodralý nádech. Ve zkadeřených, mírně už prošedivělých vlasech utkvěla záře dvojnásob a v obličeji se zračilo jakési uspokojení, jakoby konečně došel do cíle, jejž si stanovil a vytkl pro svůj život.

„Bratři moji milovaní," řekl jasně, „náš zesnulý – náš Nikodém, který mne dobrovolně provázel na mé daleké cestě, když se předtím vzdal všeho majetku – určil můj další život na dlouhou dobu. Než vydechl naposledy, promluvil, jakoby odcházel na cestu, vydával se na pouť, aby kázal. Podél Sindhu hodlal jít až k moři, které je požehnáním pro lidstvo." Ježíš se na chvíli odmlčel.

Všichni napjatě poslouchali. Pokračoval:

„Ale Nikodém nebyl kazatel, aniž znal potřebná slova. Jeho ústy se mně však dostalo pokynu – snad promluvila věčnost – či Hospodin. Pochopil jsem, že musím uskutečnit, co Nikodém napověděl.

Bratři moji, vydám se na cestu podél Sindhu, podél řeky, která je životodárná, půjdu sám jako prostý poutník a cestou se zastavím, abych lidem rozdával naději a léčil jejich duše trpící a těla chorá."

Zvedl se téměř pokřik. Bratři mluvili jeden přes druhého, ozývala se slova odporu, bylo také řečeno, že takovou cestu nemůže Juz Asaf podniknout pro svoje roky, které se nezastavily, pokud byly mladé – nýbrž putovaly do věčnosti, aby uvolnily místo rokům pokročilejším.

„Svatý Proroku, Mistře náš milovaný, nemůžeš přece putovat, jakoby ti bylo třicet roků! Vždyť se tou cestou vyčerpáš. A vůbec už nepůjdeš sám! To nedovolíme! Viďte, bratři? Nikam nepůjdeš, zůstaneš v klášteře a kdo potřebuje tvou pomoc, nechť se dostaví za tebou!“

„Abšalome, Abšalome! Vždy jsem tě měl rád pro tvou přímost a upřímnost.“

„Odpusť mně, Mistře, ale bojím se o tebe.“

„Vím. Ale nech své obavy spát a probuď je, až bude zapotřebí.“

Tu se shlukli kolem Ježíše, namítali vše možné a on jim trpělivě odpovídal, maličko se usmíval, takže je odzbrojil a při večeři jim potom oznámil, že vyjde příštího dne za svítání.

„budeme bdít celou noc.“ ozvalo se.

„Bránu dáme na závoru!“

„Nimur pohlídá dveře tvé jizby.“

„Ale, bratři moji! Vždyť se vrátím za čtyři nebo za pět let. Možná dříve. Čas uplyne rychlostí vteřiny. Potom už – slibuji vám to – potom už setrvám doma s vámi. Ale pokyn, jenž mně byl dán, musím splnit.“

„Nechceš, Svatý Proroku, abych šel s tebou?“ Nimur klečel u Ježíšových nohou a prosebně se na něho díval.

„Ne, Nimure, jsi hodný chlapec, ale půjdu sám. Zatím se zdokonaluj v písmu a čtení svatých pojednání. Až se vrátím, budeš přijat do noviciátu.“

„Bude ti smutno samotnému.“

„Doprovodí mne šumění stromů a zpívající tok řeky. Rozmlouvat budu s oblaky, modří nebes, a také se svou duší a srdcem. Mnoho mám co s nimi promluvit. Ne – smutek odmítnu, aniž poznám osamění.“

Stařešina se potom dostavil do Ježíšovy jizby. Noc už pokryla zemi, rovněž nebesa ztemněla, ticho dolehlo na klášter i město, ležící pod ním. Uklidnění se rozhostilo také v Ježíšově srdci, i řekl si, že musí vyjít co nejdříve, poněvadž podle všech znamení je to přání Hospodinovo.

„Synu!“ stařešina se opíral o vysokou hůl a tázavě hleděl na Ježíše. Ten pokorně sklonil hlavu.

„Velebný kmete,“ řekl, „patrně už víš, k čemu jsem se rozhodl.“ a čekal na rozhořčenou odpověď, jež se ovšem brzy dostavila. Stařešina usedl, chvíli rozmýšlel, potom zkoumavě promluvil:

„Nutí tě k takovému počínání neklid srdce a duše, Synu? Nutí tě k tomu snad něco nepříjemného mezi bratry?“ nečekal na odpověď, nýbrž překotně pokračoval v řeči, „Nic nekalého se v klášteře neděje, pokud vím – a já se dozvím o všem – a přesto utíkáš? Utíkáš před klidem, který jsi zde našel, před pohostinností, kterou slyneme, před úctou prokazovanou tobě Svatému Proroku každým, s kýmkoliv se potkáš a promluvíš s ním. Před tím vším prcháš na dalekou cestu? To není od tebe hezké, Synu, a mne to mrzí. Víš, jak je náš klášter pyšný na to, že v něm žije Svatý Kazatel, Svatý Prorok. Mistr, jehož budou pamětlivy věky, co svět světem zůstane!“ skončil poněkud zadýchán.

Ne, velebný kmete, víš přece, že před ničím takovým nechci odejít. To vše jsi vyslovil, abys mne donutil k pravdivé odpovědi. Víš, že je to pouze touha po samotě, po úplném osamění s vlastní duší, srdcem a myšlenkami. Měl jsem dosud velmi málo času pro sebe. Chtěl bych pouze jít a rozmlouvat sám se sebou, neboť má duše se cítí být opomíjena.“

Stařešina chvíli uvažoval, než promluvil:

„Rozumím ti, Synu. Ale ostatní sotva pochopí. Musím tě však varovat. Ocitneš se mezi nepřátelskými lidmi, a také mezi šelmami, hady, dravci. Řeka Sindh má úrodné údolí a tím více se tam stahuje zvěře, ptáků, plazů. Buď na sebe opatrný!“

„Nechci, abyste se o mne báli. Potkám-li karavanu, pošlu vzkaz.“

„Vrátíš se za čtyři roky?“

„Snad za pět ... za šest …“

„Budeš stár více než sedmdesát roků.“

„Nepočítám roky, pokud mně Hospodin poskytuje zdraví těla i duše.“

„Je to jistě správné. Bojím se však, že už se nesetkáme, neboť moje léta prchají tím rychleji, čím je jich více.“

Tu se Ježíš zahleděl do zraků stařešinových, které už neměly jiskru ani lesk – zahleděl se do nich – potom skrze ně do nesmírných dálek, jimiž chvíli bloudil, než promluvil:

„Velebný kmete, vím, že se znovu setkáme, až se navrátím. Potom už setrvám doma, neboť u vás je můj domov navždycky.“

„Dlouhá léta zde ještě pobudeš, Synu. Kdy se hodláš vydat na cestu?“

„Ráno před svítáním. Poutnickou hůl mám připravenu, chléb rovněž a hlavně kdesi hluboko v duši množství nevyřešených otázek, jež hodlám na své cestě zodpovědět.“

Nadešlo ráno, skryté dosud za východním horizontem, ale vysílající již slabou záři, která postačila k tomu, aby krajina měla svou podobu, prozatím nenaplněnou jásavými barvami. Šero pohostinně přijalo putujícího neznatelnou stezkou podél toku řeky Sindhu, tiše plynoucího a pouze šeptem vyprávějícího své zkazky o mlhách a vodě věčně se vracející, věčně splývajícící s mořem a opět se měnící v pramen.

Poutník svou poutnickou hůl spíše nesl, než se o ni opíral. Než dospěl k velké řece, kde nyní odpočíval, přešel hory, přebrodil potoky a bystřiny. Nyní usedl na kmen, aby si zopakoval první úsek cesty.

Mai Mari da Asthan – přišlo mu nejprve na mysl. Ano – byl hned zpočátku navštívit hrob své matky. Deska s nápisem vězela zpola zasuta pískem, neustále přinášeným větrem z pouště. Očistil ji. Nápis byl dosud čitelný, ale bylo potřebí jej opravit a zdůraznit. Věnoval tomu celé odpoledne, rozdělaný oheň posloužil k opečení ryby, chycené v potoce nedaleko. Potom temná noc pokryla vše utěšujícím závojem.

Ježíš dlouho klečel u hrobu, ponořen v myšlenky a vzpomínka za vzpomínkou se vybavovala v mysli. Jak byla matka trpělivá! Co musela vytrpět při ukřižování, kdy viděla Syna umírat a pomyslila si, že už s ním nikdy nepromluví, nikdy neuzří

jeho temné oči, o nichž tvrdila, že v jeho dětství a jinošství byly plné hvězd.

Nebyl si jist, zda nezdřímnul, opřen o drsnou kůru stromu, či skutečně matka promluvila, ozvala se slůvkem „Synáčku“, jak ho zvala i v dospělosti. Slyšel zřetelně její hlas a odpověděl– „Maminko …“

Nic se už neozvalo, snil tedy, ale sen byl příjemný a navracel jej do let ztracených, zapadlých do věčnosti, jež je bezedná pro smrtelníka – avšak znamená pouhou vteřinu pro Stvořitele.

S poněkud těžkým srdcem putoval dále, věděl, že už se nikdy na toto místo nevrátí, poněvadž život běží, let přibývá, cesty daleké budou zvolna končit. Ale neskončí láska k matce, láska k lidem, soucit s nimi, ať jsou dobří či špatní.

Ano – zejména ti nepříliš dobří zasluhují soucit, poněvadž mají duši churavou, srdce nemocné, mysl narušenou, takže není schopna uvažovat, jak od člověka žádá Bůh. Takoví lidé spřádají nekalé intriky, jejích duše se ocitá v područí zla, nejsou schopni se vyléčit.

Vzal hůl a vydal se na další cestu. Jakýsi drobný ptáček jej doprovázel, trylkoval, zpíval – Ježíš měl dojem, že se to stvořeníčko směje svým vlastním způsobem. Proč má smích v zobáčku?

Je rád na světě, je spokojen, líbí se mu život. Lidé se neumí takto radovat. Snad proto, že znají vše o ukončení žití? Že přijde konec, temnota, zničení těla? A je snad nějaká jistota, že Boží tvoreček o tom neví? - ozvalo se v jeho mysli. Snad ví vše,

nedbá však toho a raduje se, je uklidněn, jak by měl být i člověk. Je spokojen v mysli. Jeho srdce bije pravidelně a lehce.

Pojednou se za obloukem cesty objevil malý dvorec, stavení z hlíny a plev – ale zídka chránící dvorek byla kamenná, takže mu připomněla Lazara, Martu a Marii Magdalenu. Stál chvíli překvapen. Což jsem v Bethanii – pomyslil si. Ne – je to“ mámení. Jaká může být zídka jiná než kamenná?

Zamířil z mírného svahu ke dvorci. Vrátka byla otevřená, vešel tedy. Mezi kameny rostly trsy květů, nikoliv žlutých jako u Lazara, nýbrž temně modrých. Chvíli stál, uchvácen prostou krásou a zaskočen vzpomínkou. Měl pocit, že vyjde Lazar, objeví se Marta, vyběhne Maria Magdalena. Vše minulo, z domu vyšla mladá, černovlasá žena. Užasle se zadívala na příchozího, vztáhla ruce, jakoby hledala oporu, potom je sepjala na prsou a sklonila hlavu v pozdravu obvyklém v tomto kraji.

„Jsi-li poutník, budiž vítán v našem domě.“ hleděla na Ježíše pátravě a zvídavě. Slunce ozářilo jeho prošedivělé, avšak dosud mírně zkadeřené vlasy, takže měl světlo kolem tváře – bělostné roucho jakoby zasvítilo, „Ach,“ ozvala se žena „nejsi ty svatý muž? Tvoje oči jsou hluboké jako bezedná noc.“

„Ano jsem poutník a jdu až ze Šrínagaru.“ odpověděl.

„Usedni prosím. Přinesu chléb a mléko.“ a odběhla.

Ježíš usedl na kamennou lavici. Spolehlivý, široký stůl napovídal o dobrém hospodářství. Avšak žena jakoby nesla smutek na svých ramenou.

a pláč v očích, jejichž víčka zarudla, což se stává po bodnutí hmyzem. Sledoval její myšlení, zatímco připravovala pokrm a když potom vyšla, vyzval ji, aby se posadila. Skromně usedla na zídku a zahleděla se na Ježíše.

„Mys … myslím, že jsi svatý muž …“ pronesla rozpačitě znovu.

„Jsem Ježíš ben Jusuf, ale v kraji, kde nyní žiji, mně říkají Juz Asaf.“

„Juz Asaf! Slyšela jsem to jméno. Někdo učený vyprávěl, že činíš zázraky. Že uzdravuješ nemocné pouhým dotykem své svaté ruky.“

Ježíš se zamyslil. Vše se utišilo. Vítr odběhl ke skalám, či lesům, aby si odpočinul po celodenním spěchu, listí v sádku, přilehlém ke dvorci lehce šumělo. Mladá žena dosud seděla na zídce, neodvažovala se promluvit, aby nerušila.

Vstal, požehnal jí a řekl záhadná slova:

„Není ti třeba uzdravení, neboť oplýváš odolností – ale naplnění tvého přání. Až se tudy budu vracet po dvou letech, slzy již nezaplaví tvou tvář, aniž budou mučit zrak.“ a než se vzpamatovala, odešel v tichosti, ani o tom nevěděla. Domnívala se, že snad zmizel ve stěně, ale on šel klidně cestou, svažující se k řece, a potom podél toku mezi květy lučními, kameny ohlazenými vodou – a keři, skýtajícími záštitu stínu.

Když potom odpočíval, opřen o vyhřátý kámen, měl před očima daleký úsek cesty, který ho čeká. Avšak neobával se ho, nýbrž se potěšil očekáváním svobody a volnosti, jakou dosud nezakusil. Nikde človíčka, pouze pták se ozval ze spánku a v dálce chraptivě volal tygr.

K půlnoci se značně ochladilo. Ježíš se zahleděl na hvězdy. Jejich paprsky dopadly na něho. Pocítil hřejivý dotek a věděl, že Hospodin přiblížil teplo z hvězd až k němu. Vděčně pohlédl k obloze, potom se schoulil u stromu a snil o tom, že na této cestě je sám, jen s Bohem věčným, který jej zaštítí ve všech nesnázích.

Ale zvěst o tom, že svatý muž, činící zázraky, putuje podél Sindhu k moři, se neznámým způsobem roznesla po kraji a lidé se začali scházet k řece, aby jej uviděli, aby načerpali sil z jeho síly, aby se stali svědky zázraku, či uzdravení těžce nemocných.

Ježíš se jim nevyhýbal. Všichni potřebovali pomoc a on ji poskytoval, ze sebe bral sílu – a když se už domníval, že únavou klesne, dostavila se povzbuzující myšlenka, neznámo kým vyslaná, poněvadž byl skrytý a mlčící. Děkoval za ni a také za to, že je mu dovoleno poskytovat pomoc, kde je potřebí.

Chtěl jsem sám odpočívat, Hospodine věčný, vidím však, že tvé úradky se liší od mých záměrů. Podřizuji se tedy tobě a vykonám, cokoliv mně dáš za úkol.

Jeho modlitba dospěla do nekonečna. Síly se vrátily, takž pokračoval v cestě. Uzdravoval nemocné, kázal o dobrotě lidské duše, která bývá zastírána touhou po mamonu. Kázal o kráse květů, jež jsou pokladem chudých, o zázraku vody, měnící se žíznícímu v nápoj sladký a lahodný – o slově proneseném v pravý čas a přinášejícím útěchu zarmoucenému.

Jednou pak napomínal muže a oni odcházeli skleslí a zkroušení.

„Zacházíte se svými ženami hůře, nežli s věcí nehodnotnou. Nedbáte jejich slov a trvajíce na svém názoru působíte jim zármutek, poněvadž si připadají zbytečné a méněcenné. Neuvědomujete si, že zachovatelkou rodu vašeho je žena, kterou pohrdáte, domníváte se, že je zde pouze pro vaše tělesné potěšení, vymáhané leckdy proti její vůli.

Probouzejí se ve vás dravé pudy, neboť své ženy bijete, protože jsou slabší, a proto máte pocit nadřazenosti. Ale pravím vám – vše bude sečteno a zváženo – nikoliv tam v nekonečnu, kde Hospodin vidí vaše provinění, nýbrž zde na zemi vašimi dětmi. Jestliže vidí špatný příklad, budou se jím v dospělosti řídit a zle se vám povede. Nebo pojmou zášť vůči těm, kteří ubližovali matkám jejich, vždyť syn zpravidla matku velmi miluje a je ochoten pro ni bojovat.

A budete-li ve stáří potřebovat útěchu, zda dcera nepřipomene, jak jste zacházeli s matkou a syn zarputile nebude stát proti vám?

Žena vaše budiž posvátnou pro vás, cennější přátel z krčmy a dívek lehkomyslných. Amen.“

A jindy opět kázal o kráse kolem, o chrám přírody, o zázraku vody, jež dává život. O velké víře v Hospodina, jež bude odměněna zde na zemi klidem a spokojeností duše. Kázal o nepravostech, jichž se dopouštějí mnozí – o zlobě v jejich srdcích.

Vracel se posléze od moře stejnou cestou, proti toku řeky šel a přestože byl dosud tolik vzdálen, měl před očima přelud kláštera, jenž se nyní stal vytouženým azylem

a útočištěm. Zaradoval se, když po dvou létech spatřil známý dvorec. Stejné temně modré květy zdobily zídku, ale byla tu malá změna. Dítě se batolilo, padalo na ručky, posléze si prudce sedlo a zvídavě hledělo na příchozího. Chtělo se dát do pláče, ale Ježíš vztáhl ruku a ono se usmálo.

Ze stavení vyšla mladá žena. Neměla již uplakané oči, její touha se splnila, dítě naplnilo její život radostí. Smála se, padla na kolena, vztáhla ruce a zvolala:

„Svatý muž přišel! Juz Asaf je zde! Po tak dlouhé době!“

Její muž se objevil ve dveřích, na rameni nesl sekeru a připomněl tak Ježíšovi Josefa tesaře. Jak je tomu dávno!

„Usedni, Svatý poutníku.“ řekl, „Nepohrdneš-li chlebem a medem? Mám od svých včel. Usedni. Tys požehnal mé ženě a nyní máme krásného chlapce. Pojez prosím, než se vydáš na další cestu. Nechceš zde přenocovat?“

„Jsi hodný. Ale mám dalekou pouť před sebou a nocím u paty stromů jsem již přivykl.“

„Ale – co dravá zvěř? Může tě napadnout.“

„Ne – to se nestane. Jdeš pracovat?“

„Ano, pokácím několik suchých stromů na oheň.“

Potom – až byl Ježíš vzdálen hodinu cesty, stanul a ohlédl se. Dvorec bylo dosud zřetelně vidět. Žena stála na zídce a zamávala. Vztáhl ruku a ona měla pocit, že se jí dotklo vše, co je v žití tajemného, nepoznaného, ale také požehnaného.

Složila sepjaté ruce na prsou a sklonila hlavu. Pozorovala pak vzdalující se bělostnou postavu a se zármutkem si řekla: Už ho nikdy neuvidím.

Klášter na kopci svítil ve vycházejícím slunci a poutník se zastavil, aby pohlédl na svůj vytoužený cíl, který se mu nyní měl stát věčným domovem. Odpočíval chvíli, opřen o drsný kmen stromu, neboť šel po celou noc, veden pouze neznatelnou stezkou, matně šedivou ve svitu hvězd. Nyní konečně zbývalo jít pouze polovinu dne. Kláštera dosáhne k poledni.

Začal stoupat do vrchu. Uslyšel znění gongu. Nejprve se ozýval jeden, potom se rozezněly všechny – zvuky v rychlém sledu letěly krajinou a jemu se zdálo, že jej objímají, berou do utěšující náruče a vítají jako ztraceného syna.

Postavičky vybíhaly z brány, bylo jich bezpočet a on věděl, že je mezi nimi Šibolet, Dorkas, Nimur a také Kumán, Daravuš a Mahda. V popředí – opíraje se o hůl – stál Abšalom, poněkud sehnutý již a na křesle, které bratři vynesli, spočíval stařešina. Nyní vstal a zvedl ruku na pozdrav.

Ježíš měl před sebou asi pět set kroků cesty, které se mu zdály být nekonečné. Zvedl ruku jakoby na pozdrav a v té chvíli stál uprostřed jásajícího shromáždění. Všichni se k němu blížili, jakoby jej chtěli obejmout. Zestárlý Abšalom nebyl s to jej ubránit, ale ujal se toho Nimur, vzrostlý jinoch – utvořil ze shromážděných kruh, v jehož středu setrval s Ježíšem. Všichni poklekali a on jim žehnal, neschopen promluvit dojetím.

„Bratři moji milovaní,“ řekl posléze, „Těším se z návratu stokrát, tisíckrát více, než ze své cesty daleké, již mně bylo podstoupit. Co vše jsem viděl a poznal, budu vám vyprávět později. Nyní však pozdravím stařešinu, z jehož oči dosud nezmizela jiskra – ba také úsměv je v nich, a to mne naplňuje radostí.“

„Vítám tě, Synu, který se navracíš, v což jsme už nedoufali. Mnozí tě oplakávali, avšak mnozí také věřili, ba věděli, že se navrátíš. Nesmířili se s myšlenkou, že by se ti mohlo přihodit cosi nekalého. Buď vítán!“

„Děkuji otče, za všechna tvá slova – tím dražší, že jim naslouchám doma.“

„Vejděte tedy do našeho kláštera, který nic nemůže vyvrátit.“ promluvil Abšalom poněkud záhadně a jeho zrak se střetl s očima Ježíšovýma. Něco se děje, pomyslil si Mistr – něco, co zatím přede mnou tají. Nebude to nic příjemného. Týká se to mne? To není pravděpodobné, ale úradky Hospodinovy jsou nevyzpytatelné, neznámé a mnohdy člověku nepochopitelné.

Šibolet a Dorkas – nyní statní mužové, nedali jinak a ujali se ošetření Juzy Asafa.

„Je to jako zamlada, Svatý Proroku.“ řekl Šibolet. Připravoval osušky, vonné masti, hřebeny a oleje.

„Neopovažuje se tak mluvit.“ usměrnil jej Dorkas, „Vidíš přece, že Svatý Prorok je stále mlád.“ zkoušel teplotu vody a nasypal do ní vonný prášek z bylin.

„Jistěže.“ rychle přisvědčil Šibolet, „Mluvil jsem o nás dvou.“

„Vůbec jste se nezměnili.“ Ježíš se usmál, „Nejsem už mlád, mám vlasy téměř šedivé a mé oči přijímají málo radosti z okolních krás.“

„Tvá duše je mladá, Svatý Proroku.“ pronesl Abšalom. Stál na prahu jizby.

„Jen vstup, Abšalome.“ vyzval ho Ježíš.

„Svatý Proroku,“ hlesl Šibolet, „jizvy po hřebech nikdy nezmizí!“

„To je hrůza.“ přisvědčil Dorkas a rychle ovíjel Mistrovy svaté nohy bílými ovínkami.

Potom usedli spolu – Ježíš i Abšalom a vše bylo jako dříve. Jen oči Abšalomovy trochu nejistě pohlédly hned na stůl, na okno, či na stěnu. Nemohl se odhodlat k řeči. Avšak Mistr jej vyzval, neboť věděl, že za jeho neklidem se něco tají.

„Promluv, Abšalome! Vidím, že znáš nějakou skutečnost, která není příjemná. Bojíš se mně jí svěřit? Snesl jsem už mnohé a snesu cokoliv.“

„Svatý Proroku! Musím začít od chvíle, kdy jsem se po úsecích dozvídal nepříjemnou zvěst. Je tomu dva dny, kdy odsud odešla karavana. Byla už tři roky na cestě z Antiochie …“

„Ano. Pokračuj.“ maličko nejistoty se objevilo v Ježíšově srdci. Antiochie – to je přece tam …“

„Přišli odtamtud. A přinesli neblahou zvěst. Svatý Proroku! Jeruzalém je ve válce!“

„Mé město! Jakže se dostalo … Římané …?“

„Ano. Před třemi roky oblehli město, které se urputně brání, či bránilo. Císař-Vespasianus a jeho syn Titus … nevím, kolik legií se účastní obléhání … ale za ty tři roky …“

Ježíš se zahleděl do nekonečna. Zdálo se mu, že vidí skrze stěny až tam, kde nyní zuří boje, umírají lidé na obou stranách, ničí se příbytky, vypaluje úroda, otravuje voda … to vše přináší válka. Viděl hradby města – pobořené na mnoha místech, římské žoldnéře pálící a loupící, aby jejich válečná kořist byla co největší.

„Svatý Proroku …“ osmělil se Abšalom.

„Ne, příteli, město dosud nepadlo, ale stane se to velice brzy, a to navždy.“

„Navždy! Ne, Mistře, ono zase povstane z vlastního popela, vzpamatuje se, bude vzkvétat a posléze si dobude slávy, jaká mu po právu náleží.“

„Jsi hodný, Abšalome, snažíš se mne potěšit a utěšit, ale není útěchy tam, kde duše zná velikost a dosah zkázy a srdce cítí bolest, jaká by se neprojevila, kdyby zůstalo nějaké východisko. Pravím tobě, že Jeruzalém už nikdy nenabude slávy, vždy bude pokořován a stále jej budou chtít potřít a vykořenit ze země, kde vzrostl. Nenávist vznikne proti němu a celý svět jej bude proklínat.“

Svatý Proroku, snad vidíš budoucnost příliš nepříznivě, poněvadž jsi zarmoucen a tíha dolehla na tebe jako balvan, jejž nelze odstranit. Ale řekl jsi, že město dosud nepadlo, a to je přece potěšující.“

„Opomenul jsi ostatní slova. Neboť jsem také řekl, že město padne velmi brzy. Potom nezůstane z něho než ruina uprostřed pusté krajiny, jež nemá úrodu ani vodu jiskřivou. Vše bude zhanobeno.“

„Ale … chrám …! ta nádherná svatyně z nedobytných kamenů …?“

„Chrám bude zbořen, aby se vymýtila víra v Hospodina věčného. Na jeho místo nastoupí bohové římští, bohyně římské a lid je bude ctít a uctívat, aby se zavděčil vítězné mocnosti.“

„Jeruzalém je tvé milované město, Svatý Proroku, ale ono se těžce prohřešilo. A hříchy otců trestány budou do čtvrtého kolena.“

Oba se odmlčeli, avšak Ježíš uvažoval o tom, že trestat děti za hříchy otců není snad Božím úmyslem, ale že tak stanovil Zákon, aby zamezil nepravostem. Zároveň pak věděl o údělu, jaký si Jeruzalém připravil.

Tu se mu před očima objevila řvoucí lůza a jako Mene tekel slova: Krev jeho na nás a naše syny. Ano – bylo to prokletí. Promluvil:

„Dávno už jsem zapomněl, čím se na mně provinili.“

„Oni však patrně nezapomněli, nýbrž v sobě živí nenávist a budou ji živit do konce věků.“

Tehdy Ježíš pokryl tvář dlaněmi, z očí se mu řinuly slzy, a nebyl s to vyřknout jediné slovo. V mysli však mu plynulo neblahé proroctví, jež pronesl tak dávno: Hle – dům tvůj zanechává se ti pustý!

Abšalom ho nerušil, bál se však o něho, duše by tímto poznáním snad mohla být narušena, srdce zkormouceno, mysl zmatena. Mistr přece tolik miloval ono město, že jeho láska vzbudila protiklad, který se projevil nenávistí.

Jakoby četl Abšalomovy myšlenky, Ježíš promluvil:

„Ano, Abšalome, přílišná láska může vzbudit nenávist, neboť mysl se brání proti čemukoliv, co se jí zdá být dlouho trvající. Chce změnu, ať jakoukoliv.“

„Mistře,“ odpověděl Abšalom, „omlouváš už opět činy a dění hanebné, zlé a nepěkné. Není omluvy pro jejich provinění, což tušili už tam před Pontiem Pilátem a sami nad sebou vyřkli kletbu. Nechť jim slouží! Nyní pak budou poraženi Římany, a to je snad vzpamatuje.“

„Abšalome, Abšalome! Nelze do nekonečna pamatovat na jejich vinu. Si delictorum memoriam servaveris, Domine, quis sustinebit?“

„Ano – znám ten žalm, Svatý Proroku. Jestliže budeš pamatovat na viny, Pane, kdo by obstál? Ale to je Davidovo zvolání k Bohu, neboť král David byl …“

„Nesuďme, abychom nebyli souzeni, Abšalome. Hleď – tímto žalmem, kterým se už po tisíce let mnozí obracejí k Bohu, vědomi si svých provinění a hříchů – tímto žalmem se nyní musíme řídit.“

„Kterak to, Svatý Proroku?“

„Žádáme po Všemohoucím, aby zapomněl na viny naše. A my, kteří jsme než prach, my

bychom měli na ně pamatovat do nekonečna? Ne – je nutno zapomenout, prominout, odpustit, jako Hospodin ve své dobrotě promíjí mnohé.“

„Takže onu zkázu Jeruzaléma, která nastane dříve či později …“

„Velmi brzy …“

„… nemáme pokládat za trest, ale za …“

„Prostě za výboje Římanů, kteří touží po světovládě a vrhají se na slbšího, jenž se brání porobě, což je přirozené.“

„Mistře – vždy jsem tvrdil, že jsi příliš mírný. To se musí změnit!“

„Abšalome, Abšalome! Podle tvých slov poznávám svého dávného přítele s jeho upřímnou, bezelstnou povahou.“

Ticho se rozprostřelo nad klášterním městem a duší Ježíšovou, hledající uklidnění o neblahé zprávě. Kdy se dozví, jak skončil jeruzalémský chrám, celé město, lidé …. kde je za ty roky, jež uplynuly – kde je Lazar, Marta, Maria Magdalena? Ano – kde je Pontius Pilatus? - a ten osudný Sanhedrin – zda žijí dosud všichni jeho členové? Josef Arimatejský! Jestliže dosud žije, skončí špatně v té pošetilé válce, kterou jedni jako druzí jmenují spravedlivou?! Není spravedlivé války, pouze ohavné zabíjení je to a v něm se projevuje sklon lidské duše ke zlu.

Ó Hospodine, zjev mně, zda jsem se celý život choval správně, zda jsem si počínal spravedlivě, abych se ti zalíbil navěky? Projev svou vůli, přeješ-li si, abych ještě vykonal, co je tvým úradkem.

Dlouho naslouchal, ozve-li se nejhlubší propast jeho duše, jejímž prostřednictvím by promluvil Bůh. Jednotlivá slova plynula zvolna z podvědomí, ale dosud v nich netkvěl žádný smysl, ani poslání se neobjevovalo. Konečně pak vynikl výraz! Později … později … ovlivníš další věky … bude jich mnoho, člověk je nespočítá … sám poznáš … co máš říci a vykonat … uzdravuj … kázání o dobru … o lásce k bližnímu … jímž je každý … neboť člověk vzešel z jednoho … buď smířen … pokora budiž výrazem tvé duše … - a potom už nic, jen šumění vlastní krve a tep srdce …

Tu poznal, že miluje své srdce, které je naplněno Bohem věčným, jeho Božskou vůlí … je plno lásky ke každému člověku, tvoru, stromu, kameni, písku, vodě věčné …

Je možné, aby v jednom srdci tkvělo tolik lásky? - tázal se pojednou a hodlal se obvinit z přehánění, ba i z domýšlivosti, ale ruka Hospodinova mu v tom zabránila. Nezřetelné vidění objevilo se před jeho zrakem, přeludná dlaň, žehnající jeho prošedivělou hlavu a uklidňující rozvířené myšlenky. Objevila se i slova:

Tvé srdce je naplněno láskou, jako žádné dosud nebylo a nebude po všechny věky věků.

„Amen.“ řekl hlasitě.

Vše se pojednou rozsvětlilo. Klášterem zazněly hlasy a z obloukové síně se nesl zpěv bratří. Juz Asaf vyšel ze své jizby, aby se zúčastnil společné večeře. V rohu večeřadla se tiše smáli novici, nad nimiž měl dozor Abšalom, jehož zvali velebným kmetem.

Starší bratří se nenuceně bavili, stařešina nedočkavě hleděl ke dveřím, kdy vejde bratr nejváženější, jeho duchovní syn Juz Asaf, jenž nese jméno, které dokáží vylovit daleko, tam kde byl doma, kde ho zradili, zaprodali, potupili smrtí na kříži. Je dobré, že byl zachráněn, že měl tolik síly, aby se vzpamatoval, neboť jde fáma, že někteří přeživši ukřižování navždy zůstali poznamenaní nemocí myšlenek, jež sídlí za čelem.

Vtom vešel Ježíš.

Ačkoliv čítal osmdesát let, byl stále vzpřímen, oči měl jasné, přestože maličko pohaslé a jeho lahodný hlas byl poněkud zastřen stářím. Vešel ve svém bělostném ruchu, aniž se opíral o hůl, či rámě Nimurovo, který jej všude doprovázel, pyšný na své poslání, jak zval službu přidělenou mu Mistrem.

Všichni se utišili. Novicové padli na zemi, dotýkajíce se čelem dlažby, ostatní poklekli a stařešina sepjal ruce k pozdravu.

Neobyčejné kouzlo vyzařovalo z Ježíšova zjevu. Zažehnuté svíce tvořily zář v jeho dosud lehce zvlněných vlasech a poněvadž byly šedivé, měla ona záře stříbrný nádech.

„Bratři moji milí,“ promluvil s laskavostí, jaké byl schopen pouze on, „doslechl jsem se, že k městu spěje karavana. Mé neblahé tušení mně napovídá, že přináší zvěsti, jež bych raději neslyšel * zvěsti o pádu Jeruzaléma.“

„Válka už musila dávno skončit.“ řekl někdo.

„Ovšem – ale než karavany dojdou …“ navázal další.

„Netrap se, Svatý Proroku,“ ozval se chlapecký hlásek Nimurův, „třeba je to karavana, která o Jeruzalému vůbec neví, takže ani ty se nic nedozvíš.“

„Nimure, Nimure, vím, že mne chceš potěšit, ale zdaž není lepší pravda, nežli nejistota?“

„Ani ne, Mistře.“ odporoval chlapec, „Pravda není k ničemu, jestliž je zlá. Nejistota – nechává naději.“

„Kdopak tě takto poučil?“

Ale Nimur již nemusel odpovědět, neboť zazněl gong a všichni zasedli k večeři. Na stole byla pečená jehňata, ryby a ovoce. Nimur podal Ježíšovi mísu s rybou. Ten si ulomil kousek, ale vzal si hrozen a chléb.

„Juzi Asafe!“ oslovil jej stařešina přísně, „Ty jsi svatý duchem i tělem, ale jíst musíš. Tělo by tě přestalo poslouchat, kdybys mu nedodal dostatek pokrmu. Vezmi si prosím kousek pečeného jehněte.“

Ježíš se sumál a z podaného masa doslova uždibl nepatrný kousek, jak se potom vyjádřil Abšalom.

Mírné veselí panovalo na večeřadle, avšak Ježíš choval neblahou předtuchu, která se příštího dne ukázala být prorockou a pravdivou. Přišla karavana.

Městem se brzy rozlétla zvěst o pádu Jeruzaléma. Dostala se samozřejmě i do kláštera. Všichni se střežili promluvit o tom před Svatým Prorokem, ale on vyšel před bránu mezi kupce nabízející své zboží a tu k němu

přistoupil mladík podle oděvu zámožný, držel podnos, na němž se třpytily drahokamy a řekl:

„Buď zdráv, Svatý Proroku. Poznal jsem tě podle dědova vyprávění. Jsem zlatotepec a děd, než zemřel, kladl mi na srdce, abych ti dal nejkrásnější šperk, jenž by se ti zalíbil. Mnoho si přál, abych se s tebou setkal a nyní se to splnilo. Můj děd se na tobě velmi provinil – tehdy dávno – a do smrti toho nepřestal želet.“

„Není mně třeba šperků, hochu.“

„Já vím – jsi Svatý Prorok, ale přece jen … což tento zlatý řetěz … nebo prsten … Jsou na něm už předem tvoje iniciály IN … je překrásný …“

„Nic takového, chlapče. Řekni – jak se jmenuješ?“

„Juda.“

„A tvůj děd? Snad si na něho vzpomenu. Že se na mně provinil? Kdo to může být?“

„Juda z Karoithu.“ hlesl mladík a poklekl, skloniv hlavu na prsa.

Ježíš se zamyslil. Jak vzdálená je ta doba! Tak vzdálená, že už nemá sílu připomenout si všechno tehdejší zlo. Ovšem – Juda – Jidáš! Zloduch či nezodpovědný tvor, který nerozlišuje dobro a zlo? - Mladík promluvil:

„On -děd – věčně lhal a předstíral. Ale rodiče mně řekli, jak to bylo. Lhal, protože měl strach, co se s ním stane po smrti.“

„Je tomu dávno, Judo. Nyní už nebolí ani zranění, ani rada, která mně tehdy poranila duši až k pláči a smrti. Ale pověz, v čem tvůj děd lhal? Co předstíral?“

„Ty víš vše, Svatý Proroku! Víš – on stále vykládal, že se všichni mýlí, že vylákal těch třicet stříbrňáků od Sanhedrinu, aby ti je předal, poněvadž bylo potřebí vzdálit se z Jeruzaléma. Prý bys měl na cestu dost peněz, kdyby ti je předal. Ale to prý se nepovedlo.“

Ježíš se zamyslil. Byl Jidáš zrádce, zaprodanec, či lhář – nebo měl skutečně tyto pošetilé představy a věřil jim? Nyní už je těžké posuzovat děje zapadlé do věčnosti. Promluvil:

„Sám nevím, kterak bych tvého děda měl hodnotit. Řekni mně, jak zemřel?“

„Sám si utáhl smyčku na hrdlo. Našli jsme ho jednou v sadu na stromě, který nenese ovoce.“

„Odsoudil se – byl tedy vinen? Snad, ale už o tom nebudeme hovořit. Řekni mně, Judo, jaké je to v Jeruzalémě po válce? Skončila přece, že ano?“

„Skončila naprostou porážkou Izraele. Domy jsou vypáleny, vyrabovány, hradby pobořeny, nejhůře pak na tom je chrám, z něhož nezbylo než pár kamenů. Římané jej vzali ztečí. Nemohli se tam zpočátku nijak probojovat, ale bohatství je lákalo tolik, že vynaložili všechny síly – a dobyli chrám. Ukradli, co se dalo. Zlato, mramor, sloupy – které se smíchem rozbíjeli. Ne, Svatý Proroku – chrám už není.

Chrám není, uvažoval Ježíš, takže mé dávné vidění, tehdy na poušti cestou z Egypta, se splnilo. Za celý věk, ale splnilo se.

„Utekl jsem z Jeruzaléma s první karavanou," pokračoval Juda, „tam teď není žádný život, kdopak bude kupovat šperky a ozdoby, když nemá co jíst. Ale tady, v zemi Kúš je hojně pokrmů, lidé jsou zámožní. Svatý Proroku, prosím řekni mně – budou hříchy otců trestány do čtvrtého kolena? Bojím se, že mne Všemohoucí najde a řekne: Ty jsi vnuk Jidáše, toho zrádce a lháře!"

„Ne, hochu. Bůh není mstivý. To jen lidé jej za takového pokládají a šíří tuto pověst dále, aby zamezili přílišné zločinnosti. Rozumíš mně?"

„Ano, Svatý Proroku. Rozmluva s tebou mne naplnila pýchou, neboť se nestává každému, aby s ním promluvil Mistr – že ne?" skončil chlapecky.

Na louce se řadily dívky k tanci a večernímu zpěvu. Juda otevřel dřevěnou schránku, kde měl plnou náušnic a prstýnků.

„Svatý Proroku," sklonil hlavu, „smím zajít mezi dívky a pokusit se prodat nějaké drobnosti?"

„Ovšemže smíš. Ale nebudou mít dostatek peněz."

„Je to jen talmové zlato, Mistře. Hlavně měď, zinek a zlata pouze nepatrně, takže toto zboží bude levné."

„Judo, Judo – není to poněkud nesprávné prodávat šperky, nemající cenu?"

„Svatý Proroku. Dívky jsou krásné, takže je ozdobí jakákoli cetka. Já vím, ty jsi naprosto spravedlivý, a nesnášíš ani malý

podvod, ale co mám dělat, když chci mít peníze?“

„Jsi alespoň upřímný. Nuž jdi mezi dívky, beztoho jsou zvědavé na zboží, dovezené karavanou.“

Ježíš osaměl se svými myšlenkami. Což se vše navrací, dokonce iděje nemilé, a to v podobě, kterou by nečekal? Jidášův potomek – vnuk – přinesl tu strašnou zprávu o zkáze Jeruzaléma! Proč ne někdo jiný? Což je zrádce Jidáš navždy spjat se životem, který chtěl zmařit?

Lhal – Juda se zmínil o tom, že v té nešťastné věci lhal. Chtěl prý těch třicet stříbrných použít k útěku! Dát je mu. Ó Bože, zjev mně, je to pravda, či lež? V případě, že je to pravda, vymkly se Judovi z Kariothu všechny události z rukou a on zůstal bezradný. Snad ještě doufal, že Nazarénský si nějak pomůže, ale potom viděl jeho smrt – zachránění však už neviděl, poněvadž s ním nehodlal nikdo mluvit. To pokud mluvil pravdu.

Jestliže však lhal, budiž mu odpuštěno, neboť silně prahl po penězích a po tom stát se důležitým. Věru, že se jím stal. Jeho jméno bude pamatováno celé věky.

Nyní Ježíš pozastavil své myšlení, neboť mu náhle blesklo hlavou, že ona paměť na Jidáše bude sestávat z proklínání a zlořečení. A sepjav ruce na prsou, obracel se k Hospodinu věčnému s prosbou, aby zrada byla zapomenuta, jako zapomněl on, který se stal jejím terčem. Aby zrádci bylo prominuto jeho klopýtnutí, neboť měl v povaze touhu po mamonu a zřejmě

ji nedokázal přemoci ani za cenu zrady nejhorší. Každá zrada je zlá – pošpinit však přítele, Mistra, Svatého muže – je skvrna hyzdící duši navždy. - Jsou to slova odpovědi Hospodinovy?

Když po několika dnech karavana odcházela, přišel se Juda, vnuk Jidášův rozloučit s Mistrem, ale vrátný jej nechtěl vpustit do kláštera, takže byl nucen schovat se za kámen a čekat, až Svatý Prorok vyjde. Věděl už, že každé dopoledne chodí mezi lid, který čeká od rána, uzdravuje choré, utěšuje plačící, dodává sílu klesajícím pod břemenem života. I začal uvažovat, zda vůbec bylo možné, aby děd zradil takového člověka.

Vtom se brána otevřela. Ježíš vyšel, provázen učedníkem Nimurem. Majestátní postava Juze Asafa způsobila, že se všichni vrhli na zem, někde bylo slyše pláč, jinde volání jeho jména, prosby, úpěnlivé naříkání.

Juda se ještě více ukryl, zvědav co se bude dít. Potom užasle hleděl, jak chromý stařec odchází vzpřímeně a křepkým krokem, jak slepec pojednou začíná vykřikovat, že vidí, jak chorý na prsa přestává pokašlávat a krev již netřísní jeho pytlovité odění. Dívka kulhající, poněvadž měla kratší nohu, pojednou vyskočila, dala se do tance a prozpěvování.

Potom následovali nemocní lupénkou, svrabem, vředy – a odcházeli čistí, takže se jich bylo možné dotýkat.

Juda se zvolna plížil pryč, aby nebyl v dosahu očí Svatého Proroka, které jakoby pronikaly každému až do duše. Styděl se za děda, který se tak nepěkně, ba zločinně zachoval. Proč udal toho divotvorce?

„Judo! Počkej!“ uslyšel pojednou hlas jakoby z jiného světa, „Počkej chvíli, hodlám s tebou promluvit.“

Juda se pokoušel nenápadně ztratit, poněvadž měl najednou ze Svatého Proroka strach. On přece ví všechno! - Nebylo těch provinění mnoho, kterých se mladý zlatotepec dopustil, ale byla tu a Mistr o nich jistě ví.

Když však spolu hovořili, nedostalo se mu výčitek, ani napomenutí a jemu se velice ulehčilo.

„Viděl jsi všechno, Judo?“, otázal se Ježíš.

„Ano, Mistře! Velký, Svatý Proroku! Jsi jediný mezi všemi, co jich žilo, žije a bude žít na zemi po celé věky příští. Všude budu hlásat slávu tvou a ty se staneš svatým pro tisíciletí.“ Juda planul ve tváři, hodlal zapomenout na svého děda, vzpomínka se však neustále vynořovala z podvědomí jako temné memento.

„Ne, Judo, proto jsem tě nevolal, nýbrž proto, abych tě přiměl k mlčenlivosti. Nikoli, kam přijdeš nemluv o mých činech, které lidé někteří nazývají zázraky …“

„Jsou to zázraky, Svatý Proroku …“

„Což nevíš, že ty může činit pouze Hospodin? Nikde se nezmiňuj o tom, co jsi viděl.“ ale zároveň věděl, že Juda mlčet nebude.

V klášteře bylo stále rušněji, neboť se připravoval veliký koncil, kde se měli sejít význační mužové víry, služebníci Hospodinovi, novicové, stařešinové – a ti všichni měli pronést řeč o úkolu víry, o jejím vlivu na člověka, na rodinu a celou společnost.

Ježíš – Juz Asaf – dostával poselství ze vzdálených míst. Všichni věděli, že bude na koncilu kázat a očekávali nové poznatky. Uvědomovali si, že je mu osmdesát pět let, ale zároveň věděli o jeho mladé duši, zdravém těle, plně duchem ovládaném – nepočítali proto jeho roky, nýbrž obdivovali činy, kterými se neustále proslavoval.

Sepisoval si zatím poznámky, přičemž mu pomáhal Abšalom o tolik mladší, ale zestárlý na těle, takže ruka se mu třásla, na čemž si bláhově zakládal a představoval si, že je ctihodným kmetem, což Ježíš provázel úsměvem.

„Chárán leží nedaleko," vyslovil se jednoho pokojného večera Ježíš, když ukončili s Abšalomem poznámky, které si Mistr připravil, „takže tam dojdu. Vždyť je to pouhý den cesty."

Zaslechl totiž, jak se Abšalom s Nimurem radí o vypravení povozu pro stařešinu, a také pro Juzu Asafa, který přece čítá osmdesát pět let, a nemůže tudíž podniknout onu cestu jen tak – jak se vyjádřili.

„Ani zdání!" vybuchl Abšalom se svou bývalou vervou, „Svatý Proroku! Nedovolím, abys šel pěšky tak daleko. Tvé svaté nohy, tolik poraněné, se nachodily už nadmíru dost a ty použiješ povoz tažený koňmi, takže cesta uběhne jako nic."

„Abšalome, Abšalome! Vidím, žes na duchu nezestárl, neboť jsi neustále tak výbušný, jako když jsme putovali pohořími Elborz a Kopet Dag."

„To byly časy, Mistře! Bylo nám veselo, ani jsme útrapy nevnímali.“

„Bylo nám veselo, poněvadž jsme byli mladí.“

„To je pravda. Použiješ tedy vozu? Moc bych si to přál.“

„Věřím, že mne chceš ušetřit námahy, ale víš přece, že tělesné nesnáze nevnímám. Půjdu sám – jen s Nimurem. Je to hodný chlapec. A učenlivý.“

Svitky s kázáním, jež hodlal Ježíš pronést již byly připraveny, také snadály, ačkoliv chtěl jít bos. Strhl se však takový křik a nářek, že od své myšlenky upustil, což Abšalom doprovázel poznámkou – aspoň v něčem Svatý Prorok ustoupil.

„Pamatuješ se Abšalome, jak jste tančili kolem ohně a zpívali: A co je to za motyka, že se země nedotýká?“ Ježíš se usmál.

„Ano, Mistře. Tehdy tě to rozveselilo a já jsem byl šťastný. Smutku jsi měl v životě přemíru.“

„Všechen zármutek zmizel v tomto utěšeném kraji, kde nejsou kladeny nástrahy v podobě zavilých otázek, jež by měly zmást, ale přitom jsou pošetilé.“

„Pošetilými se ukázaly, až jsi na ně odpověděl, takže všichni utichli.“ Abšalom chvíli mlčel, potom přece jen řekl, „Nemáš obavy z té cesty do Chárانu, Mistře? Já vím, že bys je nedal najevo, ale jsme spolu již tak dlouhý čas, že mně můžeš plně důvěřovat. Nic bych nikomu neřekl.“

„Abšalome, Abšalome, jak mladá je tvá duše! Nezměnil jsi se. Ne – nemám obavy, aniž se cítím stár a sláb. Neboj se.

Mlčeli potom. Abšalom přemýšlel o celé době strávené s Ježíšem, živě se mu vybavily první chvíle po vyjítí z hrobky, a potom léčení všech těžkých zranění, nazvaná jím oděrkami.

Najednou měl před očima všechna pohoří – tu nesnází plnou cestu, kterou Ježíš snad ani nevnímal, jen šel a šel sám se svou duší, spjatou s Hospodinem natolik, že dodávala sílu tam, kde jiní klesali, naříkali, plakali a byli skleslí.

„Měl bys raději uvažovat o sobě, Abšalome.“ řekl pojednou Ježíš s úsměvem.

„Mistře, Ty znáš mé myšlenky a víš, že jsou čisté, pokud se zabývají tebou. Kdybych přemýšlel o sobě, už by tak čisté nebyly.“ žertoval poněkud, jelikož poznal, že Mistr je dobré míry.

„Copak máš na svědomí?“

„Nějaké malé lži a podvádění v nezávazných věcech.“

„Já vím. To není hřích, ale provinění, které jak vidno, setrvává v duši. Ale ona je osvobozená tvými dobrými činy.“

Noc ustoupila svítání. Tu oba povstali a pohlédnuvše na blednoucí oblohu, hledali poslední hvězdy, které oběma zapadly do srdce, aby tam zářily svitem posvátným.

XXXXXXXXXXXX

Koncil v Chárانu

Všichni se v klášteře na tento významný koncil připravovali a nejpečlivěji Juz Asaf, který byl do dění zasvěcen samotným panovníkem. Již delší dobu se král zabýval myšlenkou sjednotit veškerá náboženství své obrovské říše, dát veškerou vědu k užitku nejen učencům, ale i lidem, pokud budou chtiví poznání – a smířit množství národností, jimž vládl. K jeho myšlence se měli vyjádřit vědci, kazatelé, učitelé. Za tím účelem jich bylo sezváno padesát na univerzitu v Takšašíle. Když pak vyslechl desítky projevů, jejichž obsah a zaměření se navzájem tolik lišilo, došel k názoru, že snad jeho ideu nelze uskutečnit. Vždyť se nedohodlo ani těch padesát vědců, jak by se mohly myšlenkově a názorově smířit všechny národnosti a náboženství? Každé z nich se pokládá za jedině správné.

A tu se ke králi jednoho dne dostavil učenec a velký filozof Páršva, pokládaný za znalce veškerého vědění a mimoto za dokonalého diplomata, který dokáže nemožnosti, pokud jde o jednání se znešvařenými protivníky.

„Buď vítán!“ řekl panovník přívětivě, „Rád s tebou promluvím o tvých záležitostech, pokud jde o univerzitu, jejímž jsi představeným.“ Král Kaniška obvykle takto přijímal žadatele o slyšení, promlouvaje k nim více slovy, aby jim dodal odvahy k řeči.

„Zdravím tě pokorně, veliký králi, jenž je ctěn a milován v celé říši, největší na světě. Dovolil jsem si přijít za jiným účelem, nikoliv kvůli Takšašíle.“

„Mluv tedy.“ bylo přineseno víno a ovoce a oba zasedli k rozmluvě.

„Veliký králi! Snažíš se o sjednocení země, aby nebylo sporů mezi kmenovými seskupeními pokud jde o jejich zákony, ale hlavně kvůli jejich náboženskému přesvědčení. Každá národnost ve tvé říši má své bohy a bůžky, takže dochází ke sporům, hlavně tam, kde spolu sousedí rozdílné názory, to jest jiné národnostní a rasové skupiny.“

„Jsi toho názoru, že by se nejprve mělo skloubit náboženské cítění? Domnívám se tak rovněž. Ale zatím jsem nepřišel na nic přijatelného, jak to učinit. Není vhodné, ani dobré něco přikazovat či zakazovat pod trestem. Budí to jen odpor a může vzniknout i povstání. Nechci boje, válku, ani bojůvky na svém území.“

„Plně souhlasím s tvou moudrostí, veliký králi. A dovoluji si navrhnout jediné správné řešení: Koncil.“

„Koncil? Ten už se nekonal tři sta let. Ale – snad máš pravdu. Na koncilu se sejde množství učenců a ti potom budou šířit myšlenky a ustanovení ve svých krajích. Jsi učený muž, Páršvo.“

Maličko pýchy se ozvalo v učencově hlase, když odpovídal:

„Jsem poctěn tvým uznáním, veliký králi.“

„Nyní je zapotřebí stanovit, kde a kdy se koncil bude konat. To je celkem jednoduché. Ale, „král zvedl významně prst, „Také potřebujeme muže, který buyde mít dostatek sil, vědomostí a duchovní váhy, aby dokázal to množství ovlivnit.“ chvíli mlčel, „Ovlivnit ho do té míry, že by všichni byli zajedno, a to v myšlence, že Bůh je dobrotivý. Znáš přece Jahveho Semitů …“

„Promiň mně mou nevědomost, veliký králi, ale nevím, co máš právě na mysli.“

„Jahve je mstivý, trestající ledajaký poklesek tak přísně, že už ani nemůže být nazýván Otcem. Nevěřím, že by to mohla být pravda!“

„Jistěže nikoliv. Bůh stvořil člověka chybujícího – a nyní jej za to bude trestat? Ne – oni se zmýlili.“

„Spíše používají Jahveho jako hrozby.“

„Veliký králi! Navrhuji, aby na koncil byl pozván Juz Asaf. Je to svatý muž, oslovují jej Svatý Proroku nebo též Mistře. Ten ovládne každého už svým zjevem.“

„Znám ho přece. Několikrát jsem s ním hovořil a věř mně, byl to krásný zážitek. Je však stár – bude ochoten přijít?“

„Jeho věk se neprojevuje na těle, ani na duchu. Nezná odpočinek, prochází krajem káže a uzdravuje – zázračně uzdravuje. Nikdy však za to nic nežádá. Dokonce si zapovídá o tom hovořit.“

Tak bylo rozhodnuto pozvat Ježíše na koncil, jenž byl pořádán v Cháránu, nepříliš vzdáleném od Šrínagaru.

Tamější amfiteátr pojal hladce oněch tisíc a pět set učenců, kteří se dostavili. Sešli se mladší i daleko starší nežli Ježíš, seznamovali se, mluvili všichni najednou. Byl příjemný den, se sluncem tlumeným řídkými oblaky, takže vzduch zvlažněl a lehce se dýchalo. Věděli už všichni, kdo se má dostavit, jeho pověst nesla se krajem, mnozí také slyšeli kázání, někteří byli přítomni zázračnému vyléčení. Nyní čekali.

Ceremoniář se zvedl ze svého sedadla, holí třikrát uhodil o gong a zvolal:

„Přichází veliký král, náš moudrý, dobrotivý panovník jménem Kaniška. Povstaňte k pozdravu.“ a znovu holí uhodil o gong.

Král vešel se svým průvodem rádců, ministrů, sloužících, kteří nesli sedátka, neboť nebylo vhodné, aby tito vznešení mužové usedli na kamenné stupně, kde jindy sedával obecný lid.

„Buď zdráv, ó králi a žij věčně!“ zvolal ceremoniář, načež všichni začali provolávat slávu. Panovník se spokojeně a přívětivě usmíval, kynul rukou, přijal podanou kvetoucí ratolest a usedl na čestném pro něho vyhrazeném křesle, zdobeném tepaným zlatem.

Jakmile se vše uklidnilo, vyšel ceremoniář z amfiteátru, ale ihned se vrátil, volaje:

„Blíží se Svatý Prorok Juz Asaf! Blíží se v doprovodu jediného chlapce!“

„To není možné!“ ozvalo se.

„Jde pěšky? Nejede na voze?“

„Vždyť už je stár!“

„Utište se!“ volal ceremoniář, „Utište se, ať slyšíte, kdy vstoupí do podchodu. Stráže jej pozdraví …!“

Pojednou zavládlo takové ticho, že bylo slyšet psa, štěkajícího kdesi v dálce. Potom se ozval úder mečů o štíty. Za nepatrnou chvilku Ježíš vstoupil na prostranství. Jeho vysoká, přímá postava, bílé roucho, stříbrný vous i vlas, maličko dosud zkadeřený – okouzlily všechny přítomné. Došel do středu Amfiteátru.

„Bůh s vámi, bratři moji.“ pronesl svým krásným, jen maličko změněným hlasem a zvedl ruce jakoby k objetí. Široké rukávy se poněkud svezly a ti nejbližší zřetelně viděli stopy po probití hřeby na zápěstích. Shromáždění zašumělo, všichni poklekali, sklánějíce čela k zemi. Ceremoniář se vzpamatoval:

„Slyšte! Slyšte! Dostavil se Svatý Prorok, Svatý Kazatel, převelice vážený světec, Mistr, tvůrce zázraků zvaný Juz Asaf, který si též říká Ježíš Nazarénský.“ poslední jméno vylovil s obtížemi, ale byl pyšný, že se mu vůbec podařilo je uvést.

Slunce se pokrylo mlžným oparem, malý stín přeběhl amfiteátrem a z toho stínu zázračně vystupovala Ježíšova čarovná postava, která pojednou jakoby zářila.

Král Kaniška spěšně povstal, přiběhl k Mistrovi, poklekl před ním a poněkud zajíkavě řekl:

„Svatý Proroku, prosím tě, nepohrdni tímto shromážděním, neboť ve své svatosti nejsi nám dosažitelný. Nepohrdni námi a ujmi se vedení koncilu, abychom se dohodli, jak máme v úmyslu.“

Ježíš se sklonil, lehce krále zvedl, až shromáždění zašumělo úžasem a řekl:

„Jsi dobrý král a máš velkou zásluhu před Bohem věčným za uspořádání tohoto koncilu, který by měl vnést jednotu do myslí a srdcí celého tvého národa. Nechť všichni povstanou a napříště poklekají toliko před Hospodinem.“

„Svatý Proroku,“ odpovídal panovník nejistě, ani jsem nedoufal, že se dostavíš. Je to velká pocta pro mne, pro tento koncil a pro celý můj národ a lidstvo, které teprve po létech sezná, že jsi to byl ty, kdo vnesl jednotu do víry. Jednotu a lásku. Prosím pojď a usední na mé místo, aby všichni mohli popatřit na tvou laskavou tvář. Také je pro tebe žádoucí odpočinek. Jsi sám jen s tímto chlapcem?“

„Můj dlouholetý druh, který mne doprovázel na mém putování z Jeruzaléma, jde za mnou. Několik bratří z kláštera rovněž.“

Posléze se všechno utišilo. Když se dostavil Abšalom a na voze byl dovezen stařešina, zahájil ceremoniář koncil slovy:

„Král Kaniška první pořádá toto shromáždění, kde může promluvit každý o věcech víry, jak ji sám chápe.“

Tu povstal Ježíš, zvedl ruku a ujal se slova. Od té chvíle už řídil koncil sám, všichni mu podlehli a podrobili se, ať byli jakéhokoli smýšlení.

„Bratři!“ řekl tak, že se všichni cítili být malými před tímto světcem, jenž dokázal své tělo zvládnout duchem, což se mnohým nedařilo, „Je třeba před započetím jednání pronést modlitbu. Kdybychom dopustili, aby se každý modlil svými slovy, nedošli bychom

ke konci. Proto vás prosím, abyste opakovali má slova. Poznáte, že v nich je obsaženo vše, co se týká vztahu člověka k Bohu.

„Otče náš, jenž jsi na nebesích …“

Shromáždění poslušně opakovalo, neboť s tímto začátkem souhlasili všichni.

„Posvěť se jméno tvé …“

Opakovali

„Přijď království tvé …“

Opakovali.

„Chléb náš vezdejší dejž nám dnes …“

Opakovali.

„A odpusť nám naše viny …“

Opakovali.

„Jakož i my odpouštíme našim viníkům …“

Shromáždění zaváhalo. Potom se ozvala snad jen polovina hlasů. Ježíš pokračoval:

„A neuvoď nás v pokušení …“

Opakovali.

„Ale zbav nás od zlého. Amen.“

Opakovali. Zmlkli. Tu a tam se ozvalo slovo. Zatím nesmělé. Ježíš čekal a dobře věděl, co přijde.

„Bratři moji,“ začal posléze mluvit, „Zdá se mně, že jste se hodlali na něco otázat.“ mlčel potom. Ticho naplnilo tento nádherný amrifeátr, jakoby tam nebylo človíčka.

Blankytem oblohy přelétal s křikem pták. V dálce se opět ozval štěkot psa. Posléze se odhodlal jeden ze starších.

„Svatý Proroku, nejvýše vážený Juzi Asafe, tvá modlitba je překrásná, vše vystihující a odpovídající jakémukoliv náboženství. Přesto však se mně a některým bratřím zdá, že jedna z vět by neměla, nebo nemusela být.“

„Ano! Ano!“ ozvaly se hlasy.

Všichni čekali, že se Juz Asaf otáže, kteráže je to věta. On však mlčel a když se nedočkal dalších slov, pokynul Abšalomovi. Ten povstal.

„Pokračuj v řeči, bratře …“ řekl jen.

„Totiž – modlitba je překrásná …“

„Opakuješ se bratře …“ mírně ho napomenul panovník.

„Ano, Ta věta – jakož i my odpouštíme našim viníkům … nevím … ale někteří bratři jsou toho mínění, že všechno nelze odpustit.“

„Souhlasíme! Nelze! Někdo ublíží a když mu odpustíme, dovolí si ještě více!“

Ježíš povstal a zvedl ruce. Utišili se. Promluvil:

„Bratři – sami žádáte odpuštění svých vin, ale jiným odpustit nechcete? Pravím vám, kdo živí hněv a zášť ve své duši, proviňuje se před Hospodinem, neboť duše nám byla dána z jeho podstaty, je součástí jeho božskosti, a proto se stavíte proti němu ve své zaslepenosti? Ale on je nejvýše milosrdný a odpouštějící drobné hříšky, poněvadž člověk je

tvor slabý, podléhající svým citům a pocitům. Vyčítali mně, že ruším Zákon, ale zmýlili se. V Zákoně je Bůh Jahve líčen jako trestající každou maličkost, krutě odplácející malé provinění, i nechtěné – pohlcující davy lidí zemskou propastí, jak stojí psán v Knize Mojžíšově.

A nyní se vás táži: Proč by tak Hospodin Bůh činil? Je vševědoucí, ví tedy předem jak se který člověk proviní a může tomu ve své všemohoucnosti zamezit.

Ale podle knih Mojžíšových nechává lidi hřešit, a potom je trestá přímo krvelačně.

A opět se vás táži: Co by to bylo za Boha, kdyby se takto choval, kdyby si počínal, jak je psáno? Podobal by se těm krutým – ďábelské povahy – molochům …

Ne – pravím vám – Bůh Hospodin je jiný, nejvýš milosrdný, slitovný, mající pochopení pro tvora povstavšího z jeho svaté vůle.

Jakož i my odpouštíme našim viníkům. Zda by nebylo hříchem neodpustit, odpouští-li Bůh? Chcete snad živit v sobě zlobu a zášť do nekonečna? A proviní-li se kdo na vás, jste si jisti, že nelituje, že se směje a posmívá? Jste si jisti, že netouží po ruce, která by mu byla podána ke smíru? Víte jistě, že ani trochu neváhá, přemýšleje o svém počínání?

Ale – je-li Vám zatěžko jednat přímo, či se ostýcháte – odpusťte mu v duchu, v srdci svém a vaše odpuštění bude přijato Bohem věčným a skrze něho přejde na viníka, jenž pocítí úlevu.

Jakož i y odpouštíme našim viníkům …“

Trvalo chvíli, než se vzpamatovali z Ježíšových slov, ale potom poslušně opakovali:

„Jakož i my odpouštíme našim viníkům.“ a znělo to amfiteátrem jako poselství pro celý svět.

Řekli to – uvažoval Ježíš – ale budou se podle toho chovat? Jestliže ano, zavládne klid a mír a lidé se budou milovat jako vlastní bratři, jimiž měli podle Božího záměru být. Snad pomůže toto shromáždění a pro příští roky posílí člověka tak, že bude bližního svého ctít a mít v lásce, aniž by mu záviděl cokoliv by vlastnil.

Díval se na shromážděné a každý z nich měl dojem, že hledí přímo na něho. Někteří pocítili strach a v duchu slibovali, že budou plnit všechna přikázání včetně oné věty z modlitby.

Filozof a diplomat Páršva ovšem neměl o přítomných a o lidstvu vůbec tak dobré mínění jako Ježíš.

Je laskavý – myslil si – je laskavý a shovívavý, odpustil by vlastnímu vrahovi – což se podle všeho také stalo. - Ale tito, jen co se zbaví dojmu, který na ně nyní má vliv – budou jako dříve – hádaví, nesnášenliví – a své bližní budou nenávidět pro každou maličkost. Svatouškovskými úsměvy zakryjí pravý stav své duše.

„Páršvo, Páršvo, můj vážený bratře,“ Ježíš sedící vedle něho se k němu naklonil, „usuzuješ předem, aniž bys věděl, co se bude dít. Jestliže pochopí slova modlitby a hlavně to, že odpuštění vlastní viny je podmíněno prominutím viny druhého, který mně ublížil, budou se řídit mými slovy.“

„Odpusť mně, Svatý Proroku, ale mám už s nimi zkušenosti.“

„Já rovněž – a vím, jak zatěžující je provinění na bližním a jak ulehčující je odpuštění, neboť duše je ztížena, i když se tomu provinilec brání, předstíraje zlobu sám před sebou.“

„Vím – ty jsi svatý, děláš zázraky – už to, že jsi přečetl mé myšlenky, je zázrak – rozdáváš jen laskavost a dobro – ale kde máš odplatu? Jsou ti vděčni, které jsi uzdravil? Vzpomenou si vůbec na tebe? Projevují svůj vděk aspoň modlibou? Někteří snad …“

„Nečekám vděk, ani vzpomínku. Jestliže uzdravuji, tedy kvůli churavým, nikoliv kvůli sobě, či pro vlastní potěšení. A když posílám uzdraveného domů, kladu mu na srdce, aby o mně nehovořil, poněvadž nechat hovořit o vlastních zásluhách je chlubivost, pýcha, touha po slávě a proslulosti. Tak je tomu, Páršvo, filozofe!“

„Juzi Asafe, Svatý Proroku – nikdo před tebou nemluvil jako ty, v nikom nesídlila duše tak ušlechtilá. Ani po tobě nepřijde světec jako ty. Jistě – vyskytnou se kazatelé, horlitelé, avšak tvé výše nikdo nedosáhne ve věku příštím, poněvadž ...“

„Ano? Pokračuj, Páršvo …“

„Nevím přesně, jak bych se vyjádřil. Chtěl jsem říci – poněvadž tvé svaté jméno navěky zastíní všechny příští náboženské myslitele. Vyřkl jsi vše a oni už nenaleznou nic nového, co by ještě mohli uvádět.“ Páršva se těžce zamyslil, Ježíš ho nerušil, nýbrž uvažoval o jeho slovech.

Skutečně jsem řekl vše? Neopomenul jsem nic z příkazů a záměrů Hospodinových? Snad ještě je zapotřebí promluvit o lidském srdci, jež by mělo být sídlem lásky.

Druhého dne kázali mniši vyznání Gautamy Siddháry Šakjamuniho, zvaného Buddha, což znamená osvícený.

Mluvili o nekonečné snášenlivosti, o lásce k bližnímu a opakovali některá Ježíšova slova. A on se v duchu omlouval Hospodinu za to, že jim vzal možnost pronést něco nového. To není pýcha – říkal si – ani domýšlivost a zdálo se mu, že zdálky přichází shovívavá odpověď.

Do Kánonu malagánských spisů byla přijata Lalitavištara – Buddhův životopis, kde osvícený napomíná: Neříkej tvrdá slova bližnímu svému, neboť ti stejným hlasem odpoví.

Náhle se ozval jeden z učenců a vyžádal si slovo.

„Což vám uniká, bratři, že Juz Asaf je převtělený Buddha? Není to podobnost náhodná. Jeho učení uvádí mnohé z učení Buddhova, v nekonečné dobrotě a lásce ho překonává. Není to však to podstatné, co nabízí domněnku, kterou jsem uvedl. Studoval přece Lalitavištaru. Podstatné je, že činí zázraky, jakož činil i Buddha – tomu se však nemohl naučit,

musela mu tato schopnost být dána Bohem. Proto soudím – a nejsem sám – že je Převtělený.“

Ježíš povstal:

„Jsem syn člověka,“ řekl, „ve mně se neobjevil znovu Buddha, ba také nikoliv Eliáš prorok. Snad přijdou jindy, až bude potřebí pomoci tomuto pokolení, jež začíná být sobecké a bezohledné.“

Povstal jiný učenec a promluvil:

„Juzi Asafe – tvá přílišná skromnost vnutila ti slova, jež jsi promluvil. Ano – jsi Syn člověka, máš však božskou duši, kterou ti dal ten, jehož zveš Hospodinem. Nejsi-li však Eliáš, ani Buddha – jsi ojedinělý vyvolený mezi všemi a navždy žijící.“

„Přijdou jiní a další, kteří mne předčí a zastíní,“ promluvil Ježíš, „neboť čas jde dál a dále a lidé, kteří se zrodí později, budou mít rozdílné mínění od našeho, takže odmítnou myšlení, jaké máme nyní a vytvoří si názory vlastní. Pravím vám, že neuvěří v zázraky, protože je sami neuvidí. Čas proroků a kazatelů pomine, na jeho místo nastoupí čas válek, čas mamonu, čas nevědomosti o tom, že je potřebí porozumění mezi lidmi, aby dobře žili na zemí, dané jim Bohem věčným. Pravím vám, že otec bude nenávidět syna, matka dceru a děti jim budou odplácet vypočítavostí, bezohledností, nezájmem.

Onemocní-li otec, nebudou děti jeho prosit Hospodina o uzdravení, nýbrž budou čekat na jeho smrt, aby si rozdělili majetek mezi sebou

a obohatili se statky pozemskými, zatímco se stanou chudými v duši a prázdnými v srdci.“ odmlčel se.

„Kdy taký čas nastane?! zvolal někdo.

„Není stanoveno, že bychom už nyní měli znát budoucnost do podrobnosti. Ale nastane a tehdy bude zapomenuto vše dobré a oni řeknou o nás – pošetilí, věží v zázraky, ale ty se nedějí, neboť je nevidíme. Tehdy pak zamítnou naše učení, naši snahu přinést mezi žijící vzájemnou lásku a budou se svářit mezi sebou, aniž by si všímali, že jejich srdce jsou tvrdá, okoralá, bez citu. Učení mé opominou, učení Gautamy Siddhárty, jemuž je dán přídomek Buddha – Osvícený, zamítnou, dávnou filozofii sníží na úroveň mluvení planého.“

„Svatý Prorok měl vidění!“

„Vidění do budoucnosti lidstva!“

„Neblahé časy nastanou po nás ...“

„Ubohé pokolení pošetilých …“

Ježíš se unaven posadil a přemítal, zdali měl svou předtuchu sdělit lidem, poněvadž nyní se budou bát časů, jež musí nastat. Amfiteátr vřel mnoha slovy, každý chtěl uplatnit svůj názor. Někteří se shodli na tom, že příští pokolení budou nešťastná, hříšná, bezbožná. Dva, tři mudrci předstoupili před něj, uklonili se a pravili:

„Juzi Asafe, řekni nám, budou tato pokolení zavržena pro svou nevíru? Odmítne je Bůh, zničí jejich duše?“

Ježíš nezaváhal ani okamžik.

„Ne.“ odpověděl, „Nebudou zavržení, aniž zničena bude jejich duše, neboť Hospodin Bůh je nejvýš milosrdný, nikoliv mstivý. Do své nekonečné lásky zahrne všechny, ale napomenuti budou, a to bude jejich přímě nejtěžší. Pokárání navždy trvající.“ domluvil a povstal, „Venku čekají choří, nešťastní a poznamenaní na uzdravení. Musím k nim vyjít.“

„Kterak víš, Svatý Proroku, že čekají?“

„Prosby jejich, nářek v jejich srdcích proniká ke mně.“

Vyšel na prostranství mezi zástup, snažící se vniknout do amfiteátru, Žoldnéři stáli nehnutě, kopí napřažena. Prošel mezi nimi a vmísil se do zástupu. Mnozí z mudrců šli za ním a byli svědky toho, jak chromí vstávají, slepí prozírají a němí promlouvají. Tu se divili a pravili:

„Není-li tento Buddha, kdo tedy je?“

A on jim znovu řekl:

„Jsem Syn člověka.“

Zmlkli, uvažujíce, zda Juz Asaf je tělem člověk a duší Bůh. I řekl jim:

„Toliko jeden jest Bůh, a nikdo nesmí být k němu přirovnán.“

V dalších dnech pak byly probírány myšlenky filozofů, kteří dávno odešli, jejichž učení však nezanikne po dlouhá údobí. Zejména jeden z mudrců vedl dlouhou a obsáhlou řeč o Platonovi, který žil dávno i nedávno, pomyslíme-li na věčnost, na čas, který je nekonečný.

Nejprve popsal jeho původ, studium, veřejné působení a konečně se dostal k nesmrtelnému dílu, jež bylo jim zanecháno a skončil rozborem dialogu Timiaios, jehož obsahem se potom koncil zabýval po dva dny.

Dále bylo přikročeno k dialogu Kritias, pojednávajícím o Atlantidě. Všichni se – jako kdokoliv, kdo bádal v tomto Platonově díle – pozastavili nad jeho neukončeným závěrem.

Jeden z mudrců citoval:

„Tu pak bůh bohů Zeus, podle zákonů kralující a svou mocí toto všechno vidoucí, pozorovav, že řádné pokolení jest v bídném stavu, pojal úmysl uvaliti na ně trest, aby zmoudřeli a napravili způsob svého života: shromážil všechny bohy do jejich nejslavnostěnjšího příbytku, který stojí prostřed všehomíra a z něhož je viděti všechno, cokoliv bylo stvořeno, a shormáždiv je pravil:“

Rozpředla se po této poslední větě dlouhá rozmluva, v níž byl Zeus nazván pohanským bohem a zavržen.

Ježíš však povstal a zvednuv ruce, po kterémžto gestu se všichni utišili, promluvil a každý měl pocit, že je hovořeno právě k němu.

„Bratři moji – toliko jeden jest Bůh, ale má bezpočet jmen, jak je přirozeností mnoha národů a lidských skupin. Neopovrhujme tedy jménem Zeus, neboť za tímto pojmenováním skrývá se Bůh věčný a jediný – Hospodin, Jahve, Jehova …

Ano, bratři moji, nikdo neví, zda velký filozof Platon toto své dílo dokončil a

psané slovo se ztratilo ve staletích plynoucích či zda dialog nedopsal.

Bůh tedy, shromáždiv bohy, které ovšem neuznáváme, ale chápeme tehdejší myšlení – pravil:

„Ano – co pravil, Svatý Proroku?“

„Ty jediný, Juzi Asafe, jsi schopný pochopit co by Věčný při té příležitosti mohl říci, nebo co Platon mínil.“

„Pověz nám to prosím, abychom si doplnili chybějící část onoho pojednání.“

Ježíš chvíli mlčel. V amfiteátru vládlo napětí. A on pronikal do hloubek věků, prošel čtyři staletí nazpět, až se ocitl v době, kdy žil onen tolik a vždy znovu a znovu studovaný filosof Platon.

Jeho myšlenka musí být zachována – uvažoval – neboť myšlenka je přetrvávající. Jaká byla, či co hodlal napsat, nebo co napsal a věky to pohltily?

Tu se začala z té nekonečné propasti nořit slova, která ukládal do své paměti, aby je přednesl zasedajícím.

„Slyšte, bratři, co podle Platona pravil rozhněvaný Zeus:

Stvořil jsem pokolení lidské, mající vůli svobodnou a myšlení nekonečně vynalézavé, aby tyto dary lidé využívali pro své dobro. Ale oni propadli sobectví, zpupnosti a dojmu, že vše je jim podřízeno. Pýcha ovládla jejich srdce a božská složka v nich, to jest duše, je potlačena. Chtějí se podobati mně, který pouze sám sobě podoben býti mohu. Protož z té příčiny zničím pokolení toto, ačkoliv

mně milé – vodou a ohněm zničím je, aniž by zůstavena byla památka na ně, kromě potuchy o nich u národů vzdálených.“ umlkl a učenci vstávali ze svých míst, uchváceni řečí Juzy Asafa – hlavně pak tím, že měli pocit, jakoby hovořil sám starověký mudřec Platon.

„Snad k nám promlouvaly dávné věky!“ zvolal někdo.

„Juz Asaf je svatý muž.“ ozval se jiný. „Známe několik takových, kteří vidí do budoucna, i když nikoliv tak pronikavě. Ale dosud jsme nepoznali věštce, který by dokázal vrátit se do minulosti.“

„Minulost lze těžko vyvolat a proměnit v přítomnost. Je vzdálena, pohlcena časem, a nevydává své tajemství, poněvadž už je dokonaná, uzavřená. Budoucnost je však teprve připravena, a proto ji lze poznat, jelikož její předzvěst už je pro některé viditelná.

Juz Asaf však vyvolal neviditelné, zaniklé, to, co přešlo, a nevrací se. Buď navždy pochválen, Juzi Asafe, Synu Boha věčného!“

Všichni volali, oslavovali jej, snažili se dotknout jeho roucha.

„Jsem Syn člověka,“ řekl prostě a oni mu vyčítali přílišnou skromnost, usmívajíce se přátelsky.

Slunce už začínalo zapadat, když se otevřela brána amfiteátru a Ježíš vyšel ven jako první.

Uvítal jej dav svátečně oděných lidí, mávajících ratolestmi a urostlý mládenec, vedoucí oslíka, šel pojednou vedle něho.

Vždyť je to jako tehdy dávno – uvažoval Ježíš – jako při vjezdu do Jeruzaléma, který se ukázal být zrádným a bezcitným i věrolomným. Dnes však nečeká ve skrytu zrada, dnes čeká …

Nemohl domyslit, neboť dav i zástup mudrců filozofů a myslitelů pojednou klečel na zemi, čekaje na požehnání. Tu vztáhl ruce prose Hospodina o posilu pro všechny, žehnal jim a oni pokorně skláněli hlavy.

Slunce, téměř již pohroužené za obzor, vyslalo poslední jasné paprsky, takže se kolem jeho svaté hlavy utvořila záře a osvětlila jeho šedivé, dosud maličko zkadeřené vlasy.

Zahleděl se do dálky, kde se matně rýsoval obzor. Jakoby mezi ním a oblohou, nedotýkajíc se země, zvolna postupovala nespočetná karavana do neznámých dálek …

F I N I S